

**Notulen van het verhandelde in de vergadering
van Provinciale Staten van Utrecht
gehouden op 29 september 2014**

Bladwijzer

op de notulen van Provinciale Staten van Utrecht

Vergadering 29 september 2014

BESTUUR, EUROPA EN MIDDELEN (BEM)

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 26 augustus 2014, dienst/sector MAO, nummer PS2014BEM13, inzake wijziging verordening rechtspositie gedeputeerden, Staten en commissieleden.

Daartoe besloten

PS2014BEM13

MILIEU, MOBILITEIT EN ECONOMIE (MME)

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 15 juli 2014, dienst/sector MEC, nummer PS2014MME07, inzake vaststellen van de Nota van Uitgangspunten voor de Openbaar Vervoer concessie.

Daartoe besloten

PS2014MME07

Amendement A15, ingediend door de fracties van SP en 50Plus, inzake geen opheffingsnormen.

Het amendement is verworpen.

Daartoe besloten

Amendement A16, ingediend door de fracties van SP en 50Plus, inzake arbeidsvoorwaarden personeel, onze zorg.

Het amendement is verworpen.

Daartoe besloten

Amendement A17, ingediend door de fracties van SP en 50Plus, inzake duurzame bussen en betaalbare ritten

Het amendement is verworpen.

Daartoe besloten

Motie M22, ingediend door de fracties van D66 en VVD, inzake haal duurzaam meer uit de markt.

De motie is aanvaard.

Daartoe besloten

Motie M23, ingediend door de fracties van SP en 50Plus, inzake ritfrequentie in Amersfoort op peil houden.

De motie is verworpen.

Daartoe besloten

Motie M24, ingediend door de fracties van SP en 50Plus, inzake busvervoer naar ziekenhuis goed regelen.

De motie is verworpen.

Daartoe besloten

Motie M25, ingediend door de fracties van SP en 50Plus, inzake alle wijken en dorpskernen hebben recht op busvervoer.

De motie is verworpen.

Daartoe besloten

RUIMTE, GROEN en WATER (RGW)

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 26 augustus 2014, dienst/sector FLO, nummer PS2014RGW06, inzake procesnotitie Omgevingswet: voorbereiding en invoering.

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 26 augustus 2014, dienst/sector FLO, nummer PS2014RGW07, inzake beleidsnota Flora- en Faunawet Provincie Utrecht 2014 en de wijziging van de verordening schadebestrijding dieren provincie Utrecht.

Amendement A18, ingediend door de fracties van PvdD, SP en 50Plus, inzake jachtrechten.

Het amendement is aanvaard.

Daartoe besloten

Amendement A19, ingediend door de fracties van PvdD, SP en 50Plus, inzake winterrust.

Het amendement is verworpen

Daartoe besloten

Motie M26, ingediend door de fracties van PvdD, SP en 50Plus, inzake rustgebieden.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Motie M27, ingediend door de fracties van PvdD, SP en, 50Plus, inzake adviesrol preventieve maatregelen.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Motie M28, ingediend door de fracties van PvdD, SP en 50Plus, inzake onderzoek gebiedsinrichting en predatoren.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 15 juli 2014, dienst/sector BDO, nummer PS2014RGW086, inzake lid provinciale commissie Leefomgeving, Ps2014RGW08.
Het voorstel is afgevoerd.
Daartoe besloten

STATEN (provinciale)

Vaststellen agenda

Afscheid mevrouw drs. J.C.M. Versteeg te Utrecht.

Onderzoek geloofsbrieven van de heer G.J.J. Smakman te Amersfoort.

Beëdiging van de heer G.J.J. Smakman te Amersfoort.

Ingekomen stukken.

Mondelinge vragen van de heer Joustra (VVD) over bodemverontreiniging in Doorn en Driebergen.

Vaststellen van de notulen en besluitenlijst van 7 juli en 10 september 2014.

Interpellatie van de fractie van de PVV inzake de bouw van windmolens, PS2014PS

Motie M29, ingediend door de fractie van de PVV, inzake gedragscode NLVOW.
De motie is ingetrokken.
Daartoe besloten

Motie M30, ingediend door de fractie van de PVV, inzake metingen windmolens Houten.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M31, ingediend door de fractie van de PVV, inzake Aarhus Convention.
De motie is ingetrokken.
Daartoe besloten

Motie M32, ingediend door de fractie van de PVV, inzake gedragscode afstand windmolens t.o.v. woningen / woonadressen.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Stemverklaringen.

Stemmingen.

Presentielijst vergadering 29 september 2014

Voorzitter: W.I.I. van Beek, commissaris van de Koning (tot 18.30 uur)
drs. B. Nugteren, Utrecht (vanaf 18.30 uur)

Griffier: L.C.A.W. Graafhuis

VVD
mevr. drs. F.M. Alsem, Harmelen
mr. R.N.S. Emons, Bilthoven
drs. J. Germs, Renswoude
W.J. Joustra, Langbroek
drs. A.H.L. Kocken
drs. J.A.J. Konings, Vleuten
mevr. Y. Smit, Maarssen
mr. D.S.L. Tuijnman, Utrecht (vanaf 15.00 uur)
mevr. dr. A.J. Vlam, Nieuwegein
G.H.J. Weierink, Maartensdijk
Z. el Yassini, Utrecht

PvdA
A. Essousi, Utrecht
ing. D. Kiliç, IJsselstein
drs. C. de Kruijf, Leusden
mevr. J.H. Verbeij-Ouwerkerk, Harmelen

CDA
mr. E. de Vries, Amersfoort
mr. J.M. Buiting, Utrecht
mevr. P. Doornenbal-van der Vlist, Lopik
ir. H. Graaff, Amersfoort
mevr. H. Nap, Vleuten
T. van Oosterom, Woerden
C. Westerlaken, Willige Langerak

D66
drs. J.G. Boerkamp, Utrecht
ir. N.J.P. Hoefnagels, Bunnik
ir. J.P.M. Peters, Bilthoven
drs. G.J.J. Smakman, Amersfoort
dr. I.Thonon, Utrecht

PVV
mevr. E.J. Broere, Soest
R.G.J. Dercksen, Bosch en Duin
ir. H. IJssennagger, Bilthoven
J. Jacobs, Soest

GroenLinks
drs. W.J. Ubaghs, Maarssen
drs. F.H.W. Bekkers, Utrecht
mevr. A.C. Boelhouwer, Wijk bij Duurstede
J. Fastl, Utrecht
drs. B. Nugteren, Utrecht (vanaf 14.32 uur)

SP
M.H.O. Boer, Bilthoven
mevr. drs. S.N. van de Gein, Linschoten
ir. ing. Y.S. Lutfula, Utrecht (vanaf 16.19 uur)
A.M. Meijer, Amersfoort

ChristenUnie
drs. C. de Heer, Amersfoort
A.J. Schaddelee, Houten

SGP
W. van Wikselaar, Driebergen

50Plus
mevr. W.M.M. Hoek, Vreeland

PvdD
W. van der Steeg, De Meern

Afwezig: mevr. drs. U.P. Blom, Driebergen (PvdA)
drs. K.E. Driehuijs, De Meern (PvdA)

Leden van Gedeputeerde Staten

drs. R.W. Krol, Soest

J.W.R. van Lunteren, Hoogland

mevr. A.M.A. Pennarts-Pouw, Montfoort

drs. R.E. de Vries, Hollandsche Rading

Opening.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik open deze vergadering van de Staten van de provincie Utrecht. Allen van harte welkom.

Vanmiddag zijn afwezig mevrouw Blom, de heer Driehuijs en de heer Jacobs. Iets later zullen zijn de heren Tuijnman en Lutfula. De heer Jacobs komt zojuist binnen. Van harte welkom.

Ik wil u graag in kennis stellen van het feit dat onze collega mevrouw Van Viegen, een zoon heeft gekregen: Cuun Adam de Boer. Hij is geboren op 7 juli 2014. We zullen ervoor zorgen dat namens u daar de gepaste felicitaties naartoe gaan.

Vaststellen agenda.

De VOORZITTER: Ik stel voor agendapunt 12 van de agenda af te voeren, omdat de betrokkene zich heeft teruggetrokken.

Er is een interpellatieverzoek binnengekomen van de PVV. Ik stel u voor om dat te behandelen als agendapunt 13a. Gaat u daarmee akkoord? Dat is het geval.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming stellen Provinciale Staten de agenda aldus gewijzigd vast.

De VOORZITTER: Dan heb ik ook een aantal droeve berichten. Tijdens het zomerreces bereikten ons twee overlijdensberichten van oud-statenleden.

Op 17 juli 2014 overleed de heer Menges. Hij was statenlid voor het CDA in de periode 2006 – 2007. De heer Menges was in het dagelijks leven dierenarts en jurist. Hij was blij met zijn benoeming. Bij zijn installatie stelde hij dat de politiek veel over gehandicapten spreekt, maar vaak terwijl zij er zelf niet bij zijn. Met zijn intrede in de politiek hoopte hij gehandicapten te kunnen stimuleren om ook actief te worden in de politiek. Hij vond dat er veel te weinig gehandicapte politici waren. Als voorzitter van de Stichting Gehandicaptenplatform Woerden maakte hij zich sterk voor een betere bereikbaarheid van onder meer stemlokalen.

Op 7 augustus 2014 overleed mevrouw Horsmans. Zij was zeventien jaar statenlid voor D66, in de periode 1982 – 1999. Ook was zij wethouder in de gemeente Linschoten. Haar groene hart uitte zich in het mede oprichten van de Werkgroep Behoud Lopikerwaard, in het lidmaatschap van het bestuur van de Stichting Vrienden van de Cabauwse Molen en in haar activiteiten voor diverse werkgroepen en commissies, met name in de Lopikerwaard. Na haar statenlidmaatschap werd zij lid van het algemeen bestuur van het hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, tot zij in 2009 naar het Zeeuwse Burgh-Haamstede verhuisde. Daar pakte zij de draad weer op en werd zij actief binnen de Algemene Waterschapspartij. Ze werd lijsttrekker voor die partij en lid van het algemeen bestuur van het Waterschap Zeeuwse Eilanden.

Beide oud-collega's hebben zich ingezet voor het belang van de provincie Utrecht. Wij zullen beide families namens u condoleren en hen een afschrift geven van de tekst die vanmiddag hier in uw midden is uitgesproken.

Afscheid mevrouw J.C.M. Versteeg.

De VOORZITTER: Ik wil graag enkele woorden uitspreken in de richting van mevrouw Versteeg. Beste Jacqueline, onlangs lasen wij in jouw mail dat je sinds april jouw statenlidmaatschap met een vrijwel volledige baan en een gezinsleven combineert. Inmiddels ben je ook gestart met de studie Rechten in Leiden. We vinden het jammer dat je afscheid neemt, maar zien ook dat je deze mogelijkheden en uitdagingen graag aangaat. Een leuke uitdagende baan en ingeloot worden voor deze studie is voor jou een buitenkans die je niet kunt laten gaan. Natuurlijk gaan we jou missen na bijna twee statenperiodes. Met name jouw resultaatgerichtheid, maatschappelijke betrokkenheid, je toewijding en volharding gaan wij missen. Je hebt oog voor zowel de inhoud als de mens en je hebt

een enorm goede dossierkennis. Je bent een politica die het debat niet uit de weg gaat en met scherpte en to the point je punt weet te maken in commissie- en statenvergaderingen.

Je bent begonnen als fractiemedewerker en je hebt je al na twee jaar kandidaat gesteld voor de Staten. Je was toen erg verbaasd dat je direct op plek 2 werd geplaatst. Ons verbaasde dat natuurlijk niet. Je stond dan ook je mannetje tussen al die mannen in de fractie.

Soms was het ook spannend. Zeker toen Ralph de Vries in 2008 vicevoorzitter van de Staten werd en jij vaker dan je lief was als D66-woordvoerder voor alles en nog wat aan de bak moest.

Je hebt een groot rechtvaardigheidsgevoel. Een afspraak met jou is een afspraak die staat en die blijft staan. Je bent een democraat in hart en nieren. Jouw principes zul je niet verloochenen. Als een voorstel niet in de fractie was besproken en besloten, hield je altijd een slag om de arm. Immers, pas na een besluit in de fractie is er een stellingname van D66.

In je eerste statenperiode was je zeer actief in de commissie WMC, waar met name het jeugdzorgdossier jou meer dan warme belangstelling had. Tijdens het bezoek aan de Eerste Kamer gaf je ons een lezing over de transitie van de jeugdzorg. Hierin wierp je nieuw licht op de toekomstige taken die van de provincie naar de gemeenten gaan. Dat het kind centraal staat bij deze transitie, is voor jou een feit en was de hoofdboodschap van jouw lezing.

Net als sommige anderen trok je hierin ook op met de partijgenoten in de Tweede Kamer. Het was dan ook geen verrassing dat twee jaar geleden, bij de Kamerverkiezingen, Alexander Pechtold jou ook tot de twintig kandidaten selecteerde.

In de afgelopen jaren verdiepte je je, naast de jeugdzorg, in het bestuur. Ook zette je je in voor cultuur. Rondom de provinciefusie was jij in staat om de provincie eens kritisch onder de loep te nemen. Je was doelgericht, constructief en zocht hierin de samenwerking om te komen tot het juiste en gewenste resultaat voor de provincie Utrecht. Een slagvaardige bestuurslaag die past bij de huidige vraag en behoefte van haar inwoners, bedrijven en instellingen.

Als muzikwetenschapper en muzikliefhebber was jouw interesse in kunst- en cultuurbeleid op z'n minst logisch. Hoewel je een voorliefde hebt voor kunst en cultuur, gaf je ook vaak aan dat prioritering nodig was. In de discussie over kerntaken was je vaak volhardend, omdat je als eerste het algemeen belang in ogenschouw hield. Als de provincie ergens niet over gaat, dan moet je het loslaten, ook als het onderwerp je persoonlijk na aan het hart ligt. Als je anderen wel eens op een inconsistentie of gelegenheidsargumentatie betrapte, maakte je daar soms met hoogrode wangen een niet mis te verstaan punt van bij de interruptiemicrofoon. Moedig ook dat je dual bleef, ondanks dat D66 aan het college toetrad. Je hebt vaak gezegd het een eer te vinden als volksvertegenwoordiger verantwoordelijkheid te mogen nemen in het proces van beleidsvorming namens de inwoners die jou hun stem hebben gegeven.

Je start nu met de studie Rechten. Dat je interesse had in rechten, bleek rond de referendumverordening. Jouw teksten waren deels gebaseerd op een exegese van de handelingen van de Eerste Kamer, de memorie van toelichting bij het landelijke wetsontwerp en het commentaar van de Raad van State. Een gemiddelde rechtenstudent zou daarop afgestudeerd kunnen zijn.

Jacqueline, tot op het laatste moment wilde je nog meedenken. Ik wens jou heel veel goeds en succes toe bij het combineren van jouw baan, je studie en je gezinsleven. Namens de Staten bedank ik je hartelijk voor de vele energie en tijd die je hebt ingezet voor de inwoners van de provincie Utrecht. Als ik daar zo de kans voor krijg, overhandig ik je als afscheid van de statenperiode gaarne de roemer en de bloemen die daarbij horen. Heel hartelijk dank. (Applaus)

Overhandiging roemer en bloemen.

Mevrouw VERSTEEG (D66): Mijnheer de Voorzitter! Dank voor de mooie woorden. Ik zou er bijna verlegen van worden. Bijna, ja, bijna. Geen rode wangen.

Dank dat ik via u voor de laatste keer het woord tot u allen mag richten vanachter dit spreekgestoelte.

Zo'n zeven en een half jaar geleden stond ik hier met knikkende knieën voor mijn maidenspeech. Ik heb het nog even opgezocht: die ging over de tussenevaluatie van de leefbaarheid in de kleine kernen. Tot dat moment had ik nog nooit gehoord van dat begrip. U refereerde er al aan: ik had mij welbewust gekandideerd nadat ik toevallig in de provincie was beland als fractiemedewerker. Ik had mij gekandideerd in de hoop misschien commissielid te worden. Toen stond ik ineens op plek 2 en ik was in 2007 zomaar statenlid. Het was voor mij heel onverwacht, maar ik voelde mij al heel snel als een vis in het water. Ik ontdekte ook wat een voorrecht het is om in een heel kleine fractie te mogen beginnen. Je moet namelijk aan de bak. Er is geen keuze. Je moet dan een heel breed scala van onderwerpen, dus ook het kleine kernenbeleid, behappen. Op die manier leer je heel goed het brede beleidsveld kennen, maar ook het vak zelf. Zo bezien zou ik werkelijk iedereen die statenlid wordt, een heel kleine fractie toewensen, alleen al om die reden.

Wat een luxe dat ik in 2011 in een vijfmansfractie in coalitieverband belandde en dat ik vanwege alle vaardigheden ook graag fractievoorzitter wilde worden – en ik mocht dat ook worden – van een fantastisch team. Ik kon mij beperken tot drie portefeuilles die mij het meest na aan het hart lagen en waar mijn kennis ook het meest lag: bestuur, cultuur en jeugdzorg. Ik heb in die zeven en een half jaar ervaren dat het zijn van volksvertegenwoordiger een ontzettend mooi en eervol vak is. Het zijn woorden die u eigenlijk al zei, maar ze zitten in mijn genen besloten. Dat zo veel mensen jou een stem geven en jij namens hen verantwoordelijkheid mag nemen in het proces van beleidsvorming is gewoon ontzettend mooi om te doen. Het is een prachtig vak. Het is heel gerelateerd. Je bent heel dienstbaar aan de maatschappij. Tegelijkertijd vormt het je zelf ook enorm. Je leert heel veel van het openbaar bestuur, van de enorme lange beleidsonderwerpen hier in de provincie, de vaardigheden. Je leert ook heel veel over jezelf.

Nu, zeveneneenhalf jaar later, sta ik hier. Niet meer met knikkende knieën, maar stevig op de benen, wat u hopelijk niet te letterlijk neemt. Ik kan u zeggen dat ik na zeven en een half jaar kan zeggen dat als ik nu weer diezelfde keuze zou moeten maken, ik weer net zo overtuigd volksvertegenwoordiger zou willen worden in wat de meeste mensen de toch wel de op een na minst populaire bestuurslaag vinden: de provincie. Het mag dan namelijk geen sexy bestuurslaag zijn, juist vanwege het ontbreken van de waan van de dag waarbij incidentenpolitiek niet domineert. Ik denk dat Den Haag daarvan nog heel wat zou kunnen leren. Juist van die interessante langetermijndossiers, waarmee je wellicht niet gemakkelijk scoort voor de bühne, maar die wel heel belangrijk zijn voor de leefomgeving van de inwoners; nu, op de lange termijn en de middellange termijn. Juist omdat de provincie zo'n scharnierfunctie heeft in heel bestuurlijk Nederland. Naar de waterschappen, naar de gemeenten en naar de Tweede Kamer, maar ook met de Eerste Kamer hebben wij natuurlijk een heel bijzondere binding, al is het alleen maar omdat wij ze zelf kiezen. Daardoor wordt die band wellicht wat meer aangehaald. Je scharniert in dat bestuurlijk Nederland als provincie. Dat vind ik juist de charme van deze bestuurslaag.

Het is ook een bestuurslaag waarin je wellicht niet heel veel direct met de individuele inwoner/burger te maken hebt, maar veel meer met de georganiseerde burger, met de maatschappelijke organisaties in het middenveld. Dat is volgens mij echter helemaal geen probleem. Als het erop aan komt, weet die individuele burger ons heus wel te vinden. Als er een snelweg wordt aangelegd door een achtertuin, als er een polder onder water wordt gezet of als er een bushalte verdwijnt, weten die burgers ons heus wel te vinden.

Ik ben echt van mening dat zo lang het tafellaken Rijk te groot en het servet gemeente te klein is om de ruimtelijke ordeningen in de meest brede zin van het woord als taak uit te voeren, is het heel legitiem dat er een middenbestuur is zoals de provincie, die vanuit lokaal overstijgende belangen dit onderwerp behartigt. U kent mijn mantra daarbij: dat moet natuurlijk efficiënt, effectief en goed democratisch gecontroleerd gebeuren. Daarin valt naar mijn D66-smaak nog een wereld te winnen.

Zo is er een tijd van komen en een tijd van gaan. Als ik kijk naar mijn achtergrond, dat is met name de zorg en cultuur, en als je dan ook nog kijkt naar de kerntaken waartoe wij ons hier in de provincie Utrecht inmiddels beperken en waarin meerdere provincies zich volgens mij meer zullen gaan

beperken, ben ik mijn hart achterna gegaan. In mijn ogen is het meer dan terecht dat zorg en cultuur bijna, op de relatie met ruimtelijke ordening – het erfgoed – na, niet meer langer een taak van de provincie is. Dat is een van de belangrijkste redenen dat ik niet voor een derde periode als statenlid wilde opteren. Ik heb een mooie baan gevonden en de combinatie van studie, werk en gezin was dusdanig dat dit echt om een keuze vroeg. Vandaar dat ik vandaag afscheid neem, maar niet zonder een woord van dank aan velen. Laat ik vooral de facilitaire ondersteuning niet vergeten, de catering, de receptie, de boden die ons tot op de dag van vandaag altijd fantastisch altijd prima faciliteerden met alles. Ik heb het zeven en een half jaar lang mogen ervaren.

Ook de ambtelijke ondersteuning dank ik. In het dualisme zijn jullie dienend aan GS, maar nooit te beroerd om inhoudelijke ondersteuning te bieden op onderwerpen als wij vragen hadden. Dank daarvoor. Ook alle maatschappelijke organisaties en alle veelal georganiseerde burgers die gevraagd en ongevraagd mij spiegelde bij het uitoefenen van mijn volksvertegenwoordigerschap.

Niet te vergeten de griffie. Altijd, zeven en een half jaar lang, als het nodig was, heeft de griffie ons met raad en daad bijgestaan, of er was gewoon een kop thee of koffie als we even om een praatje verlegen zaten. Dank daarvoor.

U, voorzitter, maar ook alle leden van GS en PS, ongeacht de politieke kleur: dank voor alle discussies, maar bovenal voor de collegialiteit die ik doorgaans heb mogen ervaren.

Ralph, je bent in de tijd het langst mijn collega geweest. In al die tijd was er ruimte voor onze eigen stijl, onze eigen mening. Er was altijd transparantie. Zo ver er soms de spetters van af vlogen in een interne discussie, heeft die wrijving wat mij betreft altijd tot glans geleid. Dankjewel daarvoor.

Last but not least: mijn fractie, de fractieondersteuning, Mirjam, Gerard en mijn zeer gewaardeerde statenfractiegenoten Jo, Hans, Ivo, Niels. Het was een voorrecht om jarenlang jullie fractievoorzitter te mogen zijn. Het ga jullie goed. Het ga u allen goed. Ik wens de provincie Utrecht een goede en duurzame toekomst toe. Wel of niet gefuseerd; u kent mijn voorkeur. Dat laat ik als democraat over aan het democratisch proces hier in Nederland. Dank u wel. (Applaus)

De VOORZITTER: Ik ga straks schorsen, maar wil eerst nog even een paar andere dingen doen, zodat wij straks een tweetal mensen kunnen feliciteren.

Onderzoek geloofsbrieven van de heer G.J.J. Smakman te Amersfoort.

De VOORZITTER: Graag wil ik aan de orde stellen de geloofsbrieven van de heer Smakman. Daartoe geef ik mevrouw Doornenbal het woord.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! De commissie heeft de geloofsbrieven van de heer Smakman onderzocht en geen beletselen geconstateerd. Hij voldoet aan alle wettelijke eisen en kan daardoor worden toegelaten als lid van Provinciale Staten.

De VOORZITTER: Ik verzoek de griffier om de heer Smakman binnen te geleiden.

Beëdiging van de heer G.J.J. Smakman te Amersfoort.

De VOORZITTER: Ik verzoek de leden van de Staten, zo zij daartoe in staat zijn, te gaan staan. Mijnheer Smakman, ik ga u de belofte voorlezen en vraag u die aan het eind te onderschrijven met de uitspraak "Dat verklaar en beloof ik".

"Ik verklaar dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen."

De heer SMAKMAN (D66): Dat verklaar en beloof ik.

De VOORZITTER: Dank u. Daarmee bent u beëdigd tot lid van de Staten. (Applaus)
Ik schors de vergadering voor een moment om u de gelegenheid te geven de vertrekkende en komende collega te feliciteren. Ik nodig beiden uit om naar voren te komen.

Schorsing van 14.24 uur tot 14.36 uur.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering.

Ingekomen stukken.

De VOORZITTER: Ik stel u voor te besluiten zoals voorgesteld. Er zijn geen reacties binnengekomen.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig de voorgestelde wijzen van afdoening.

Vragenhalfuurtje.

De heer JOUSTRA (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Allereerst moet mij van het hart dat de mensen in Doorn en Driebergen vooral gebaat zijn bij duidelijke informatie. Het gaat om feiten en niets anders. Ik weet dat uw college de pers niet beïnvloedt. Tenminste, dat hoop ik. Daar hebt u dus geen controle over. U heeft echter wel controle over de informatie die vanuit het college aan de inwoners wordt gegeven.

Naar aanleiding van de bodemverontreiniging in Doorn en Driebergen heb ik een aantal vragen. Op 15 september 2014 stelde de VVD vragen over bodemverontreiniging in Doorn en Driebergen. Dit was tijdens de RGW commissie. RTV Utrecht doet vrijdag 27 september kond van de situatie. Naar aanleiding van de beantwoording van 15 september wil de VVD weten of de berichtgeving in lijn is met de eerdere beantwoording. In de eerste plaats is voor de mensen in Doorn en in Driebergen van belang de vraag of het klopt dat het drinkwater in het bedoelde gebied nu geschikt is voor consumptie. Daarnaast is op de bewonersbijeenkomsten in Doorn door de RUD verteld dat de saneringswerkzaamheden in december 2014 aanvangen, afhankelijk van de bodemgesteldheid. RTV Utrecht bericht dat de wethouder van de gemeente Heuvelrug zegt dat de werkzaamheden in december klaar zijn. Is dat laatste mogelijk?

In de commissie RGW van 15 september vroeg de VVD hoe lang het college op de hoogte is van de vervuiling. In de pers wordt het gerucht verspreid dat de provincie in 2004 op de hoogte was van de vervuiling. Wat is er nu anders dan in 2004 waardoor nu pas ingegrepen wordt door de provincie?

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik dank de heer Joustra voor zijn vragen. Het is een behoorlijke kwestie die ook in de media de nodige aandacht heeft gekregen. Het is volgens mij goed dat ik de vragen beantwoord zoals ze gesteld zijn. Dan zou ik de leden willen voorstellen in de commissie MME van volgende week daarop nog uitgebreider terug te komen, wanneer ik ook meer informatie heb kunnen verzamelen, met name een feitenrelaas daarover.

Kijkend naar de vragen die u specifiek stelt, het volgende. Eerst over het drinkwater en het geschikt zijn voor consumptie daarvan. Het klopt. Het is weer geschikt voor consumptie met zes uitzonderingen in Doorn. Op 18 en 19 september is door Vitens een preventief kookadvies afgegeven voor 53 woningen in Doorn en voor 31 woningen in Driebergen. Op 19 september is dat kookadvies in Doorn weer opgeheven, met uitzondering van de zes adressen nabij de bron van de verontreiniging. Dat zijn huizen die zich om en nabij de stomerij bevinden. Op 22 september is het preventief kookadvies voor alle aansluitingen in Driebergen opgeheven.

Op woensdag 24 september is Vitens uit voorzorg gestart met het vervangen van in totaal achttien aansluitleidingen nabij de bron van verontreiniging in Doorn. De bewoners van de betreffende woningen zijn op de hoogte gesteld. Wij verwachten dat het werk na ongeveer drie weken wordt afgerond. Ook in Driebergen zullen uit voorzorg tien aansluitleidingen worden vervangen. Ik weet nog

niet precies wanneer die werkzaamheden beginnen, maar die starten iets later, omdat men eerst de maatregelen zo dicht mogelijk bij de bron wil nemen.

Dan de vraag over de saneringswerkzaamheden. Ik denk dat het goed is om een onderscheid te maken, enerzijds tussen de tijdelijke maatregelen zoals die nu worden genomen en anderzijds de saneringswerkzaamheden die moeten plaatsvinden om de bron te reinigen. Zo'n saneringsopgave van een dergelijke grondwaterverontreiniging duurt jaren. Daarmee hebben wij ervaring vanuit het verleden. Het is niet iets dat je in een aantal maanden geregeld hebt. Daarbij hebben wij Bosatex, de stichting die namens stomerijen en chemische reinigingsbedrijven optreedt om saneringen te plegen, verplicht om voor 1 december van dit jaar een saneringsplan in te dienen. Dat saneringsplan gaat de provincie via de RUD beoordelen. Er is een inzagetermijn van zes weken aan verbonden. Dan kunnen ook inwoners en andere betrokken, bijvoorbeeld de gemeenten, erop reageren. Nadat wij dat plan zorgvuldig hebben beoordeeld, kunnen wij het vrijgeven. Dan kan Bosatex beginnen met de sanering van de vervuilde grond. Het is onze verwachting dat uiterlijk april 2015 met de sanering begonnen kan worden.

Uw derde vraag betreft de aanwezigheid van de vervuiling en hoe lang die vervuiling al aanwezig is. De vervuiling op deze locatie is al lange tijd bekend. Dat klopt. Het verschil is dat in 2004 niet voorzienbaar was dat de stof door uitdamping of door het doordringen in de waterleiding aanleiding zou kunnen geven voor humane risico's. Over het algemeen zijn bij dergelijke verontreinigingen namelijk geen humane risico's te verwachten. In augustus, werd toch onverwacht, na metingen uitgevoerd in opdracht van Bosatex, duidelijk dat er humane risico's aan de orde waren. De gehalten die daar werden gemeten bleken boven de norm. Dat heeft ertoe geleid dat de provincie als bevoegd gezag toen per direct, op basis van de Wet bodembescherming een zogenaamde beschikking van ernstige spoed heeft uitgevaardigd. Dat maakt het mogelijk dat de tijdelijke maatregelen die nu worden genomen, bijvoorbeeld door Vitens, kunnen worden uitgevoerd. Daarmee hebben wij per direct die opdracht gegeven aan Bosatex om zo'n saneringsplan op te stellen.

De VOORZITTER: Mijnheer Joustra, hebt u behoefte aan een tweede termijn?

De heer JOUSTRA (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Mijn vraag is: moet ik het dan zo begrijpen dat voor augustus 2014 er geen gevaar voor de volksgezondheid bestond?

De VOORZITTER: Zijn er andere statenleden die behoefte hebben om te reageren?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Een termijn om te benadrukken dat wij ondanks dit vragenhalfuutje ook gewoon antwoord willen hebben op onze schriftelijke vragen. Ik heb een stukje gezien dat die vervuiling al in 1988 bekend was. De belangrijkste vragen die wij hebben zijn: welke gezondheidsgraden en welke gezondheidsrisico's hebben die mensen nu precies gelopen in al die tijd en hoe kan het dat niet is voorzien dat die stof is gaan uitdampen en uiteindelijk in die woningen is terechtgekomen?

Ik heb begrepen dat de bewoners een vergoeding hebben gekregen voor het feit dat ze nu elders huisvesting hebben. Ik ben benieuwd wie dat betaalt. Is dat niet impliciet een schuldverklaring? Misschien komt die van Bosatex? Ik weet het niet, maar ik wil het wel graag weten.

Daarnaast heeft de exploitant van de stomerij al in 2008 een afkoopsom betaald aan Bosatex. Bosatex is nu eigenaar van de grond geworden. Ik vraag mij af welke rol de provincie dan financieel nog heeft. Ook heel belangrijk: hoe voorkomen wij of weten wij dat niet in andere gevallen precies hetzelfde aan de hand is? Er is een lijst met 40 stomerijen in het land met ernstige verontreinigingsproblemen. Staan die ook in Utrecht? Wat doen we eraan dat dit in de toekomst wordt voorkomen?

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Op dit moment zijn wij in de organisatie bezig een feitenrelaas op te stellen, ook om te zien hoe ver in de tijd deze verontreiniging bekend was. In 2004 is die bekend geweest. Nu wordt onderzocht in hoeverre die daarvoor bekend is geweest. Het is natuurlijk wel zo dat bij dit soort bedrijven gaandeweg de tijd het inzicht is ontstaan dat de stof waarom het gaat, niet zomaar via het riool moet worden geloosd. Dat is iets wat in de jaren '70 en '80

zeer gebruikelijk was. Nu komen wij erachter dat dit feitelijk heel erg slecht is geweest voor het milieu, zeker ook als de stof doordringt tot het grondwater en deze verder de bodem in sijpelt. Ik denk dat het goed is dat ik de informatie die ik daarover nu verzamel, volgende week in de commissie MME meedeel, zodat ik dan een totaalplaatje kan schetsen van wat wij te weten zijn gekomen, waar de problematieken precies zitten en hoe wij dit kunnen aanpakken. Vanzelfsprekend krijgt de PVV antwoord op de vragen die zij vanochtend heeft ingediend. Intussen heb ik ze al gezien en ambtelijk laten uitzetten. Ik probeer dit ook nog in een versnelde procedure te doen, zodat dit voor komende maandag kan worden gedaan. Dan kunnen we dat in één keer meenemen. Dat is het simpelste en gemakkelijkste voor ons allemaal.

Ten aanzien van een paar andere vragen kan ik nu niet vanuit de losse pols antwoord geven. Dat vind ik te riskant. Ik weet ook niet door wie de mensen die elders huisvesting hebben gevonden betaald worden. Het zou kunnen zijn dat dit in goed overleg met de gemeente is gebeurd. Laat ik echter een ding vooropstellen: het belang van de inwoners en de mensen die er direct door geraakt worden, staat voor mij voorop. We willen heel graag met hen in gesprek. We hebben ook al gesproken over het feit dat wij met hen willen kijken of we niet een second opinion kunnen uitvoeren ten aanzien van het gezondheidsrisico dat daar plaatsvindt, juist om hen het gevoel te geven dat ze controle krijgen over de informatie die zij bijvoorbeeld vanuit een derde partij kunnen krijgen. Dat is de inzet die ik op dit dossier wil plegen. Morgen ga ik naar de wethouder in Doorn om de zaken verder met hem te bespreken. Dat geeft de urgentie aan die wij voelen om dit tot een goed einde te brengen. Wij willen in elk geval de mensen en ook u de helderheid geven waarnaar zij en u vragen. Volgende week maandag graag meer.

De VOORZITTER: Ik neem dat dit onderwerp daarmee voldoende is behandeld. Dat is het geval.

Vaststellen van de notulen en besluitenlijst van 7 juli en 10 september jongstleden.

De VOORZITTER: Er zijn vooraf geen opmerkingen ontvangen.

De heer GERMS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb het verslag van 10 september gelezen. Daarin staat dat de heer Balemans aanwezig was. Dan zou hij opnieuw beëdigd moeten zijn. Ik denk dat in zijn plaats de heer Weierink genoemd zou moeten worden.

De VOORZITTER: Dank voor uw opmerkzaamheid. Wij zullen dat corrigeren. Ik stel u voor om de notulen in gewijzigde vorm vast te stellen. Akkoord?

Zonder hoofdelijke stemming stellen Provinciale Staten de notulen van 7 juli 2014 en 10 september 2014 aldus gewijzigd vast.

Statenvoorstel vaststellen van de Nota van Uitgangspunten voor de Openbaar Vervoer concessie.

De heer KONINGS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Voor het zomerreces hebben deze Staten het mobiliteitsplan vastgesteld. De VVD heeft zich toen zeer positief uitgelaten over de opgenomen beleidskaders voor een efficiënter vraaggerichte openbaarvervoernetwerk en een grotere reizigerstevredenheid. In deze Nota van Uitgangspunten zien wij dit vertaald in de ambitie om te zorgen voor openbaar vervoer dat in omvang aansluit bij de vraag van reizigers en in aanbod aansluit bij het bedieningsniveau. De reiziger mag immers betrouwbare reistijden verwachten. Het OV moet betaalbaar blijven. Door meer aan te sluiten bij de vraag van de reiziger geeft het college aan zich te richten op meer kansen op reizigersgroei. Dat leidt tot meer inkomsten, waardoor het bedieningsniveau kan worden versterkt.

Met betrekking tot de kostendekkingsgraad heb ik toch nog een vraag aan de gedeputeerde. In het Mobiliteitsplan – althans, bij de behandeling van het Mobiliteitsplan – is een streefgemiddelde opgenomen van 50%. In de aangepaste Nota van Uitgangspunten is dat bevestigd. De VVD-fractie blijft toch van mening dat daar waar vervoerstromen worden gebundeld, door dragende buslijnen een

veel grotere dekkingsgraad kan worden gerealiseerd en dat het percentage voor die bepaalde dikke lijnen moet worden vastgelegd. Graag hoor ik hierover de opvatting van de gedeputeerde.

De VVD-fractie hecht eraan nog eens te benoemen dat het in dit soort trajecten goed is om ruimte te geven aan marktpartijen. Voor reizigers is het van belang dat zo veel mogelijk van de aanwezige expertise en kennis uit de markt wordt ingezet. Een ondernemende uitvoerder die, met als uitgangspunt de reiziger, op een professionele wijze technische vraagstukken en duurzaamheidsuitdagingen meeneemt in zijn aanbod is voor onze provincie een goede partner. Met deze gedeputeerde hoef ik mij hierover geen zorgen te maken. De fractie van D66 zal straks met een motie komen over duurzaamheid, die de VVD-fractie mede ondertekent. De VVD-fractie ziet met vertrouwen het conceptprogramma van eisen tegemoet.

De heer DE VRIES (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Bij het bestuderen van het stuk heb ik de verkiezingskrant van de PvdA van de vorige verkiezingen van 3,5, 4 jaar geleden erbij gepakt om te kijken in hoeverre deze VVD-gedeputeerde de PvdA-beloofte heeft waargemaakt. Nou, we komen een heel eind. Dat is mooi. De PvdA wil het OV namelijk zo aantrekkelijk mogelijk maken, zodat mensen eerder en vaker voor OV zullen kiezen in plaats van voor een auto, of om ervoor te zorgen dat mensen mobiel kunnen zijn, ook al hebben zij geen auto. Met de nieuwe concessie komt dat doel in onze beleving een aantal stappen dichterbij. Er worden extra bussen ingezet op de zeer drukke lijnen. Dat ligt precies in lijn met wat de PvdA heeft bepleit in haar verkiezingsprogramma. Met name in en rond de steden zijn er veel drukke lijnen en worden er volgens de nieuwe concessie extra bussen ingezet. Dat kan onze steun zeker krijgen.

De concessienemer krijgt nadrukkelijker de taak om te stimuleren of te promoten dat mensen gebruik maken van de bus. Het is natuurlijk vooral interessant voor de wat minder gebruikte lijnen. Voordat je ze opheft of heel ruim voordat je überhaupt denkt aan het opheffen van lijnen: ga reclame maken, ga stimuleren, ga promoten om mensen gebruik te laten maken van die lijnen. In die nieuwe concessie wordt de concessienemer uitdrukkelijk uitgedaagd dat te gaan doen. Die heeft er ook financieel baat bij om dat te doen. Dat vinden wij een goed idee.

De gebruiker, de passagier, wordt gestimuleerd door lagere tarieven om in de daluren te gaan bussen en de piekuren te vermijden. Dat ligt volledig in lijn met onze wens voor het stimuleren van flexwerken. We kunnen eeuwig en altijd asfalt erbij gaan aanleggen, maar maak vervoersbewegingen in de daluren als er minder drukte is. Stem je werk en je privé erop af. Als alternatief voor extra asfalt vinden wij dat een prima maatregel. Wij vinden wel een aandachtspunt, zoals wij de vorige keer ook met D66 vroegen, dat daluren niet goedkoper worden, maar piekuren wel duurder. Wij dringen er nogmaals op aan om te kijken naar mogelijkheden om de daluren echt goedkoper te maken. Anders gaat het om piekuren en gewone uren.

Ten slotte – volgens mij komt er met betrekking tot dit punt een motie – zet de provincie zich in voor het gebruik van schone bussen. Daarvoor hebben wij zwaar gepleit. Je hebt als provincie niet in de hand hoe auto's rijden; dat is meer een rijksaangelegenheid. Je gaat echter via deze concessie wel over je eigen bussen. Zorg dat bussen schoon zijn door te rijden met elektrische bussen of eventueel bussen die rijden op gas. Het gaat in elk geval om schone bussen. De gedeputeerde heeft in de commissie toegezegd dat dit nu al gaat gebeuren in stedelijk gebied en bij vervanging van bussen zullen aan de nieuwe bussen hoge eisen voor de schoonheid, in de zin van emissie, worden gesteld. Al met al is het deze gedeputeerde voor een heel groot deel gelukt het PvdA-verkiezingsprogramma uit te voeren op dit punt. Daarom kan dit voorstel onze steun wegdragen.

De heer GRAAFF (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Op de agenda staat vandaag de Nota van Uitgangspunten voor de concessie van het OV. Voor onze fractie is dat een belangrijk onderwerp, omdat het OV een van de belangrijkste taken is van deze provincie en deze concessie voor een lange tijd wordt vastgelegd. Een concessie is een vorm van privatisering, met een aantal bijzondere eigenschappen. Met het afgeven van een concessie geeft de overheid een private partij de bevoegdheid om gedurende een bepaalde tijd als enige partij haar diensten aan te bieden. In de economie staan dergelijke constructies erom bekend dat ze niet vanzelfsprekend tot een goed resultaat leiden, omdat

de zogeheten 'incentives' van de private partij niet altijd aansluiten bij de maatschappelijke belangen die bij een concessie een rol spelen. Zowel vanuit de wetenschap als vanuit de politiek – denk bijvoorbeeld aan een onderzoek dat de Eerste Kamer recent heeft uitgevoerd – wordt in ons land gelukkig breed het uitgangspunt ondersteund dat bij privatiseringen altijd duidelijke kaders nodig zijn, inclusief voldoende toezicht. Het CDA steunt de inzet van concessies als deze kaders goed worden ingevuld. De voorliggende nota bevat een aantal duidelijke kaders waarmee gestuurd kan worden op een goed resultaat. Ook in de informatiesessie van enkele weken geleden is een aantal duidelijke kaders meegegeven.

Positief vinden wij de keuze om in de concessie te kiezen voor het behoud van het huidige materieel en de voorgenomen insteek om de lijnvoering waar mogelijk ongewijzigd te laten, om hoge kosten voor de aanschaf van nieuwe bussen of de aanleg van bushaltes te vermijden. Dit draagt eraan bij dat ook met teruglopende middelen zo veel mogelijk kan worden ingezet op een breed aanbod van OV. Ook vinden wij het positief dat in de concessievoorwaarden een basisniveau wordt beschreven van lijnen en frequenties, inclusief een opsomming van kernen, die in elk geval hun OV-voorzieningen blijven behouden.

In de commissie MME heeft onze fractie aandacht gevraagd voor eventuele ongewenste 'incentives' in de concessievoorwaarden. De bekostiging van het OV, dat plaatsvindt via de zogeheten DRU's (dienstregelinguur), geeft de concessiehouder immers wel een stimulans om zo veel mogelijk passagiers te vervoeren, maar geeft geen directe beloning voor het voorzien in een zo breed mogelijk ontsluitend netwerk wanneer het minder rendabel is. Wij waren daarom blij met de opmerkingen van de heer Van Lunteren bij het Mobiliteitsplan dat het OV meer dient te zijn dan het voorzien in enkel rendabele lijnen. Wij willen het college daarom vragen om in de verdere uitwerking van de voorwaarden goed te bekijken hoe de concessiehouder zo veel mogelijk kan worden gestimuleerd om bij teruglopende reizigersaantallen te bekijken hoe de lijndienst kan worden verbeterd, zonder dat direct tot opheffing wordt overgegaan. De bekostiging via de DRU's is immers op zichzelf geen garantie dat de concessiehouder er naar zal streven om lijndiensten met een bezetting van iets meer dan zes inzittenden per rit in stand te houden.

Naast deze positieve punten is een belangrijke consequentie van de voorliggende nota en de bezuinigingen van het Rijk dat deze kunnen leiden tot een afname of zelfs het wegvallen van bussen in kleinere kernen en wijken. Zoals wij bij het mobiliteitsplan hebben aangegeven, kan dit grote gevolgen hebben voor mensen die op dit moment sterk afhankelijk zijn van het OV. In de nota staan verschillende al dan niet tijdelijke maatregelen waarmee voor deze mensen een alternatieve voorziening wordt aangeboden. Als CDA ondersteunen wij deze inzet. Wij verzoeken het college om de Staten in de toekomst periodiek op de hoogte te houden over de wijze waarop het daadwerkelijke gebruik hiervan aansluit bij de verwachting. Door deze voorzieningen zo goed mogelijk te laten aansluiten op de bestaande behoefte kunnen hopelijk op lange termijn oplossingen worden gevonden om een toegankelijke en betaalbare vorm van vervoer te blijven behouden.

In de commissie MME is ook gesproken over de flexibiliteit van onze concessie voor lokale initiatieven op het gebied van buurtbussen. In andere provincies zijn er mooie voorbeelden, waarbij ouderen en jongeren dankzij de inzet van vrijwilligers vervoerd kunnen worden. Juist het lokale initiatief en een sterke binding van vrijwilligers zijn vaak de sleutel tot het langdurige succes hiervan. We zouden daarom aan de gedeputeerde willen vragen of hij nu al op de hoogte is van dergelijke initiatieven en op welke wijze de provincie hieraan medewerking wil verlenen. Wij denken daarbij bijvoorbeeld aan het beschikbaar stellen van materieel.

De heer THONON (D66): Mijnheer de Voorzitter! Voor D66 zijn vijf punten belangrijk bij deze behandeling:

- hoe vaker bussen rijden, des te beter;
- de reizigers merken niets van de concessiegrenzen;
- de schoonste bussen in de stad en gewoon schone bussen buiten de stad;

- geen verdringing van initiatieven van onderop, zoals dorps- of buurtbussen, waarop het CDA al doelde;
- bij gelijke geschiktheid de schoonste vervoerder.

In de commissiebehandeling heeft het college de eerste twee punten al bevestigd. Ja, een hogere frequentie van verbindingen vinden wij ook heel belangrijk. Daarop zetten wij groot in in deze concessieverlening. En nee, de reiziger heeft geen last van concessiegrenzen. Daar zijn we blij mee. Alvast bedankt daarvoor. Daarna heeft het college op aangeven van D66 toegezegd het inzetten van de schoonste bussen te stimuleren in de concessie. Daarvoor danken wij het college ook. Dat vinden wij een mooie oplossing voor de luchtkwaliteit in de stad.

Het vierde punt, die initiatieven van onderop, waarop het CDA in het einde van haar bijdrage ook op doelde, ondersteunt het college ook. Zo bleek uit de aanvullende nota. Wij vonden het echter een beetje een onduidelijke zin in die memo. Daarover hebben wij nog wat vragen. We zijn het even bij de ambtenaren nagegaan. Uit de vragen bleek:

1. de concessiehouder blijft buurtbussen leveren en onderhouden;
2. de concessiehouder moet de buurtbussen die later in de concessieperiode opkomen, gedogen, zoals de ambtenaar dat noemde.

Kan het college dit hier bevestigen? Zo ja, kan het college een mening geven over die dorpsauto in Noord-Brabant? Daar hebben ze nog flexibere en nog kleinschaligere initiatieven ondersteund vanuit de provincie voor buurtschappen die zelfs geen buurtbus kunnen dragen. Wij horen graag hoe dit college daarover denkt.

Het vijfde punt: bij gelijke geschiktheid de schoonste vervoerder. Daarover zijn wij minder tevreden. Stel dat zich twee vervoerders inschrijven. De eerste vervoerder heeft een technologie gevonden in Mexico-stad, een van de meest vervuilde plekken ter wereld qua luchtkwaliteit. Daar is dus een erg grote behoefte aan schone motoren voor bussen. De techniek is hier onbekend – ten minste bij de provincie –, maar is erg goedkoop en bewezen effectief in Mexico-stad. Hij kost ongeveer € 200.000 om in te bouwen en ze laten daardoor één bus minder rijden in de hele concessie. Dus iets minder dienstregelingen, maar wel 10% schoner, zeven jaar lang. De andere vervoerder die inschrijft, heeft die technologie niet, kent die niet en gaat die ook niet inbouwen. Ze laten één bus meer rijden, dus meer dienstregelingen en dus waarschijnlijk meer punten in de concessie. Zoals wij de Nota van Uitgangspunten lezen, zou deze vieze vervoerder bij gelijke geschiktheid de concessie winnen. Dat zouden wij raar vinden. Ten eerste hebben wij dan veel last van stikstof in natuurgebieden, wat de provincie dan weer moet betalen om de instandhoudingsdoelstellingen te halen. Ten tweede hebben we een slechte luchtkwaliteit in steden die de longen van de burgers kost. Daarom hebben wij samen met de VVD een motie opgesteld, waarmee wij het college vragen om bij de vertaling van de uitgangspunten naar het bestek ruimte in te bouwen voor inschrijvers om zich bij de aanbesteding positief te onderscheiden op uitstoot. We wachten graag de reactie van het college af, ook die op de vraag van het CDA over de buurtbussen.

Motie M22 (D66, VVD): haal duurzaam meer uit de markt.

Provinciale Staten van Utrecht, bijeen op 29 september 2014 ter bespreking van de Nota van Uitgangspunten voor de openbaar vervoerconcessie;

constaterende:

- *dat de Utrechtse Staten in 2010 unaniem hebben uitgesproken "het evenwicht te bewaren tussen people, planet en profit";*
- *dat GS met de aanbesteding rondom knooppunt Hoevelaken hebben laten zien dat zij een innovatieve aanbesteding kunnen opzetten die kan leiden tot extra milieuvriendelijkheid;*
- *dat deze Nota van Uitgangspunten de markt nog niet uitdaagt om extra milieuvriendelijkheid tegen geen of lage meerkosten te bieden;*

overwegende:

dat milieuvriendelijker bussen in ieder geval zorgen voor (maatschappelijke) baten voor:

- *de longen van omwonenden van buslijnen;*
- *het milieu (ook via het Nationaal Samenwerkingsprogramma Lucht); en*
- *de natuurgebieden, in het bijzonder de Natura2000-gebieden waarvoor Utrecht een internationale opgave heeft om ze in stand te houden, wat goedkoper wordt bij minder stikstofuitstoot;*

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:

bij de vertaling van de uitgangspunten naar het bestek ruimte in te bouwen voor inschrijvers om zich bij de aanbesteding positief te onderscheiden op uitstoot.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie M22 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslagingen. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn er tevreden over dat de gedeputeerde onze opmerking over mogelijk misbruik van de slecht bezette lijnen direct heeft opgepakt en naar ons idee goed lijkt te hebben gerepareerd. We zijn ook gelukkig, zoals ook al eerder opgemerkt, dat de concessienemer die de concessie uiteindelijk wint, grote vrijheden krijgt. Het biedt namelijk misschien de kans om het OV uiteindelijk op een moderne leest te schoeien. Een leest die past bij de steeds snellere wijze van leven, tweeverdieners, twee auto's in veel gezinnen. Je kunt het niet leuk vinden, maar dat is wel de realiteit. Immers, de burger wil nog steeds zo snel mogelijk van A naar B. In stedelijke gebieden zal dat onzes inziens alleen mogelijk zijn met metroachtig OV. Onzes inziens is die soort van openbaar vervoer het OV van de toekomst. Een waardevolle aanvulling op privévervoer, want dat zal altijd ergens aan het begin of einde van de rit plaatsvinden. Onzes inziens is dat ook de enige manier van OV die rendabel is uit te voeren. Wij denken dat buiten de stedelijke gebieden het zo snel mogelijk van A naar B gaan alleen met privévervoer mogelijk is. Daar moet je niet mee willen concurreren. Het is onrealistisch, onbetaalbaar, een bodemloze put. Het OV zal daar steeds verder leeglopen; die ontwikkeling zien wij steeds meer. Daar is een vorm van openbaar vervoer alleen mogelijk voor mensen die niet op een kwartiertje of een half uurtje meer of minder hoeven te kijken. Misschien moeten we ook eerlijk zijn: het buiten wonen, buiten de stedelijke gebieden, heeft heel veel voordelen – schone lucht, meer buitenruimte, de natuur dichtbij, veelal goedkoper en er zijn nog wel meer voordelen te bedenken. Aan al die voordelen zit echter ook een keerzijde. Een van de nadelen is dat er veel minder voorzieningen zijn, waarvan het OV er één is. Die realiteit moeten wij onder ogen zien. Wij moeten niet nastreven om daar een zelfde kwaliteit van openbaar vervoer neer te leggen als in de stedelijke gebieden.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb geprobeerd mij aan mijn stoel vast te houden, maar het is mij uiteindelijk niet gelukt vanwege de visie van de heer IJssennagger dat het niet hebben van OV gewoon het gevolg is van het feit dat je buiten woont. Is volgens de heer IJssennagger dat ook van toepassing op die wijken in Woerden en de wijken in Veenendaal die mogelijk worden uitgesloten van openbaar vervoer?

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb niet gezegd dat het een zwart-wit-plaatje is. U zult echter zien dat hoe meer je in het buitengebied woont, des te minder voorzieningen er zijn en des te minder openbaar vervoer er zal zijn. Als er nog redelijk wat mensen wonen in die buitenwijken en er redelijk wat vraag is naar openbaar vervoer, zal er nog wel wat openbaar vervoer zijn. Het zal dan echter niet om een metroachtig openbaar vervoer gaan. Dat denken wij niet.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat het goed is als de heer IJssennagger in de statencampagne ook die wijken aandoet en hetzelfde verhaal daar langs de deuren uitlegt.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat er meer punten zijn die mensen interesseren. U zult straks in het interpellatiedebat een van die punten zien.

De heer FASTL (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! We staan aan de vooravond van het verschuiven van een aanbodgericht OV naar een vraaggericht OV. Dan moet je je afvragen of dat vraaggericht OV wel bestaat. Wat is dat vraaggericht OV eigenlijk? Volgens mij is het iets dat wij in de komende zeven jaar of wel langer – deze concessie zal lopen tot 2023 en dan zal hij worden samengevoegd met, als het goed is, de concessie van de stad, dus dan krijgen we als het even kan een provinciebrede concessie. Eigenlijk moet je die periode gebruiken om na te denken over de vraag wat vraaggericht OV is en wat wij daarmee kunnen. Als er geen bus rijdt, zul je zien dat het aanbod flink achter blijft. Ergens waar, zoals de PVV zegt, een soort metroachtig OV is, zul je zien dat ineens die vraag die je eerst niet had gezien veel groter is dan je dacht. Oftewel: vraag en aanbod hangen bij het OV altijd samen.

Op zich zijn we het er wel mee eens dat wij die verschuiving gaan maken. Je moet geen bussen laten rijden waar er uiteindelijk niemand gebruik van maakt, terwijl je die bussen op andere plekken nodig hebt. Dat is in eerste natuurlijk gewoon een geldvraagstuk: hoeveel geld zijn wij bereid erin te stoppen? Je kunt ook zeggen dat wij ervoor gaan zorgen dat die buslijnen die nu onderbezet zijn een hogere capaciteit krijgen en dat wij er tegelijkertijd voor zorgen dat de gebieden die wat minder dicht bevolkt zijn ook nog een redelijk aanbod hebben. Volgens mij is dat echter de discussie die wij in de komende maanden en jaren moeten voeren. Misschien is het ook wel aardig om dit mee te nemen richting de statenverkiezingen en de onderhandelingen over het nieuwe college, om te kijken hoe ver wij daarin willen gaan. Ga dan ook serieus het gesprek daarin aan met het BRU, want dat zal daaraan onlosmakelijk zijn verbonden.

Eerder is al gezegd dat het een concessie moet zijn die uitdaagt. D66 en VVD hebben een terechte motie ingediend. Wat GroenLinks betreft moet het zo duurzaam mogelijk. Dus klimaatneutrale, emissieloze bussen. Daarvoor staan wij. Hoe sneller hoe beter. We begrijpen echter ook wel dat binnen het budget dat beschikbaar is gesteld dit niet altijd lukt en dat je misschien naar 2023 moet kijken op het moment dat die ene grote concessie met het BRU een feit zal zijn. Daarbij leggen wij ons momenteel neer. Dat ontheft ons echter niet van de taak om te blijven zoeken hoe wij daarin verder kunnen gaan.

Niet zo lang geleden is ook gedeputeerde Van Lunteren, toen nog statenlid, en zijn wij in Kopenhagen en de Malmö-regio op bezoek geweest. Wij hebben gekeken naar hoe het daar geregeld is. Daar zie je bijvoorbeeld dat je je fiets gewoon kunt meenemen in de treinen, de metro's en de trams. Dat kan bij ons nog niet. Ik vind eigenlijk dat als je er naartoe wilt dat wij meer gaan fietsen en dat wij tegelijkertijd daarbij niet het OV-gebruik uithollen, dus dat je het beide laat groeien, je daarover beter moet nadenken. Het kan namelijk misschien wel prettig zijn dat, als je in de buurt van Tiel woont en je in Papendorp werkt, je met je fiets het Randstadspoor in gaat, dat je bij Vaartsche Rijn uitstapt en dat je daarna weer verder fietst. Dat soort gedachten moeten wij wel degelijk laten meewegen. Het is niet de discussie die wij vandaag voeren, maar het is wel de discussie die hieruit direct voortvloeit. Je gaat namelijk naar een ander soort OV. Je moet op een andere manier nadenken over wat je daarmee wilt. Volgens mij is dat de boodschap voor de komende maanden richting de campagne. Ik hoop dat daarover breed gediscussieerd blijft worden en dat wij hiermee niet eindigen.

Ik vertrouw er trouwens op dat met deze gedeputeerde dat uitdagende karakter goed wordt meegenomen. De gedeputeerde zegt altijd dat hij veel vertrouwen heeft in de markt. Dat is iets meer vertrouwen dan wij als GroenLinks misschien hebben, maar wij hebben er voldoende vertrouwen in dat inderdaad het beste boven komt drijven als je de mensen vraagt die er meer verstand van hebben dan wij.

Ik vond trouwens ook mooi – ik had het nog niet eerder gezegd – in de bijdrage van D66, ik noem het maar zo, de ladder van Thonon, met die vijf punten. Laten wij dat maar aanhouden. Dat lijken mij mooie uitgangspunten voor vandaag.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! De vorige spreker gaf in zijn betoog aan dat hij zich afvroeg of wij misschien niet toch moeten proberen ervoor te zorgen dat de lijnen die met opheffing worden bedreigd meer kansen krijgen of dat wij er misschien toe moeten bijdragen dat de kleinere kernen daarnaast ook nog openbaar vervoer krijgen. Hij deelde daarbij mee dat wij daarover echter in de komende maanden en jaren gaan discussiëren. Als u het niet erg vindt, begin ik daar nu al mee. Per slot van rekening gaat het op dit moment over de Nota van Uitgangspunten voor de openbaar vervoerconcessie. Dit is dus de plek om die strijd te voeren, mijnheer Fastl. Ik denk dat wij daarmee meteen in de kern terechtkomen van alles wat met busvervoer en openbaar vervoer te maken heeft. Dit is nu bij uitstek een kerntaak voor de provincie. Die heeft zij traditioneel, soms in samenwerking met gemeenten, uitgevoerd. Het betekent ook een correctie op de economische werkelijkheid. In de economische werkelijkheid is het namelijk nu eenmaal altijd zo dat mensen die meer geld hebben gemakkelijker over alternatieve vormen van vervoer kunnen beschikken. Dat geldt niet voor de mensen die minder geld hebben. Die zijn dus aangewezen op de basisvoorziening zoals busvervoer. Dat nu is wat wij ter hand moeten nemen.

Dan begin ik met de constatering dat als je kijkt naar andere provincies, tot voor kort de provincie Utrecht – het kon allemaal veel beter – nog helemaal niet zo'n gek figuur sloeg. Totdat de discussies begonnen over het Mobiliteitsplan en er kwam wat nu is uitgewerkt in de Nota van Uitgangspunten voor de komende concessie. Nu vallen de klappen namelijk. Dat neem ik de gedeputeerde ook nog een beetje kwalijk. Voorafgaande aan de vorige MME-vergadering zijn de woordvoerders bijgepraat door het ambtelijk apparaat en is er verteld wat mogelijk, met allerlei slagen om de arm, dat weet ik, de consequenties konden zijn van het nieuwe beleid dat ingezet gaat worden in deze Nota van Uitgangspunten. Daarin stond gewoon met name genoemd dat waarschijnlijk Woerden en Veenendaal geen openbaar vervoer meer zullen krijgen in de wijken en dat Mijdrecht eraan moet geloven. Een aantal gemeenten ten westen van Utrecht zullen helemaal verstoken blijven van openbaar vervoer. Ik weet wel: dat is niet de definitieve uitkomst van het proces, maar het geeft wel een beetje aan hoe de denkrichting is. Daarnaast hebben wij het verhaal over de gemiddeld zes reizigers per rit, wat uiteindelijk zal leiden tot een opheffing op termijn.

Op dit moment vindt er dus afbraak plaats op termijn. Die beslissing zijn wij nu aan het nemen. De SP zou de SP niet zijn als zij op dat moment niet stevig in de bres springt. Dat betekent dat ik ook vandaag een aantal moties en amendementen op dit stuk ga indienen. Allereerst wil ik gegarandeerd hebben dat alle wijken en dorpskernen recht hebben op busvervoer en dat wij onze verantwoordelijkheid moeten nemen om dat te kunnen garanderen. Ik dien daartoe een motie in.

Motie M25 (SP, 50Plus): alle wijken en dorpskernen hebben recht op busvervoer.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op maandag 29 september 2014, behandelende de Nota van Uitgangspunten voor een Openbaar Vervoer Concessie;

overwegende:

- *dat het busvervoer, naast de fiets, een geloofwaardig alternatief voor de auto dient te zijn;*
- *dat de voorliggende Nota van Uitgangspunten voor de Openbaar Vervoer Concessie een aantal dorpskernen en wijken zal uitsluiten van busvervoer;*
- *dat Regiotaxi en Vrijwilligersbusdiensten het regulier busvervoer niet kunnen vervangen;*

besluiten:

de voorliggende Nota van Uitgangspunten voor de Openbaar Vervoer Concessie zodanig aan te passen dat geen enkele dorpskern of stadswijk in de nieuwe concessie verstoken blijft van regulier busvervoer.

En gaan over tot de orde van de dag.

Dan de opheffingsnormen; zo noem ik dat toch. Ik weet dat in het stuk staat dat niet per se het gevaar van de zes reizigers per rit ertoe moet leiden dat een lijn wordt opgeheven. Er zou ook tot

samenvoeging geleid kunnen worden en dergelijke. Wij zien dat echter toch als een aanpassing c.q. opheffingsnorm op termijn.

De heer THONON (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil even de SP bevragen op haar sociale geweten. U weet dat we ongeveer € 30.000.000 beschikbaar hebben voor OV en dat er in de steden meer mensen wonen dan op het platteland. U weet waarschijnlijk ook, net zoals ik, dat er in de steden meer mensen met een smalle beurs wonen dan op het platteland. Is het dan niet logischer en socialer om in de stad dat OV meer in te zetten dan op het platteland, zodat wij daar meer mensen met een smalle beurs kunnen helpen dan elders?

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik weet niet precies welke afdeling van het Centraal Planbureau door de heer Thonon is geconsulteerd. Er is inderdaad bijvoorbeeld sprake van meer sociale woningbouw in steden, maar ik weerspreek met klem dat in dorpen en kleine kernen er geen armoede zou zijn. Ik kan u vertellen dat ik regelmatig contact heb met mensen van de Voedselbank in de regio, ook buiten Amersfoort waar ik woon. Ik weet dat daar zeer veel ellende aan de hand is. Ik vind dat er geen enkele reden is om ervan uit te gaan dat dit rekensommetje op die manier moet worden uitgelegd dat dan dus die mensen maar geen openbaar vervoer hoeven te krijgen. Integendeel. Je hebt een basisverantwoordelijkheid. Die moet je als provincie waarmaken. Daar moet je de middelen bij zoeken.

De heer THONON (D66): Mijnheer de Voorzitter! Dat bestrijd ik ook niet. Wij hebben ook in het debat over het Mobiliteitsplan nogmaals gevraagd of de buurtbus de verantwoordelijkheid is van de provincie. Het college heeft daarop geantwoord dat dit inderdaad een verantwoordelijkheid van de provincie is. We krijgen nu alleen een andere vorm van vervoer. Het worden buurtbussen in plaats van lijngebonden bussen. Je zet je geld dus efficiënter in. Als we er nu van uitgaan dat we gewoon € 30.000.000 beschikbaar hebben voor OV, is het dan niet zo dat je met dat geld veel meer mensen kunt helpen dan in het verleden? Daarmee worden ook de mensen geholpen waarvoor u nu zegt op te komen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik kan er vrij kort over zijn. Allereerst noemt u de € 30.000.000. Alles is een keuze. Dit is ook een keuze. Het is niet iets dat zomaar vanzelf is ontstaan. U kunt zich ook de discussies herinneren bij de voorjaarsnota, waarbij we onder meer over dit onderwerp van gedachten hebben gewisseld en waarin wij een voorstel hebben gedaan waarvan sommigen gezegd hebben: "Oh, oh, oh, dat is geen goede gang van zaken". Wij vinden het echter redelijk, onder de gegeven omstandigheden, dat mensen die zich een auto kunnen permitteren een waarde van ongeveer één pakje sigaretten in het hele jaar bijdragen om ervoor te zorgen dat mensen die zich geen auto kunnen permitteren kunnen worden vervoerd. Daar zien wij onder meer een stukoplossing. Daarmee kom ik ook al een stuk tegemoet aan de probleemstelling zoals u die neerlegt.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Mijn vraag haakt daarop aan. Ik wil namelijk even scherp hebben wat de SP bedoelt. Zegt de SP dat zij binnen de begroting van € 30.000.000 een verschuiving wil van het stadse naar het platteland om de intensiteit of zegt zij dat zij in de stad en op het platteland intensiteit wil, c.q. dat zij het budget omhoog wil hebben? Als dat zo is, heb ik de volgende vraag. Het is gebruikelijk om ook een budgetvoorstel neer te leggen. Dat is goed gebruik, zeker als je een aanbesteding gaat doen. Welk budget gaat de SP voorstellen om te fourneren en wat gaat de SP dan niet meer doen?

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dat is een uitstekende vraag van de heer Van Wikselaar. Dat raakt natuurlijk ook de discussie die wij ten tijde van de voorjaarsnota hebben gevoerd. Het feit dat een deel van deze Staten ons daarin niet is gevolgd, wil niet zeggen dat het voorstel dat wij hebben gedaan daarmee een slecht voorstel is. Wij zien inderdaad een noodzaak om het totale budget te verhogen. Wij gaan geen tegenstelling creëren tussen mensen die in de stad wonen of zij die op het platteland wonen. Wij gaan niet zeggen: "We laten jullie maar even voor wat het is." Ook voor het economische motief – dat weet de heer Van Wikselaar even goed als ik, want hij is jarenlang wethouder geweest in Utrechtse Heuvelrug – geldt dat er ook daar veel mensen zijn die aangewezen

zijn op ondersteuning en die je bepaald niet tot de rijkere Nederlanders kunt rekenen. Vanuit die visie willen wij op zoek naar oplossingen die bijvoorbeeld de marginale opcentenverhoging zou kunnen opleveren. Wij vinden het ook een goede aanleiding om die discussie steeds opnieuw te voeren. Natuurlijk kun je niet langs het financiële aspect heen redeneren. Wij vinden het ook van groot belang dat, als op een gegeven moment de bestemmingen kennen en wij weten wat wij ongeveer verspijkerd hebben aan dat stuk, dat wij het college uitnodigen om de dekking van die alternatieven te bekijken en daarbij nadrukkelijk nogmaals die verhoging van de opcenten te betrekken.

Ik kom dus terug op het vervolg van mijn eerdere betoog.

De VOORZITTER: Mijnheer Meijer, mag ik u heel even onderbreken? U kunt dan straks doorgaan. Ik zit gebogen over datgene wat u heeft ingediend. Daar staat boven dat het een amendement is. Er staat in het besluit echter geen concrete tekst waarmee het voorstel zou moeten worden aangepast. Als ik het lees, zou ik zeggen dat het een motie is.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat het ook met het oog op de spanningsboog van de toehoorders – als u het mij niet kwalijk neemt dat ik die verantwoordelijkheid voor een kort moment tot mij reken – misschien goed is dat wij dit na afloop van mijn betoog even doornemen en daarin wellicht dan een oplossing vinden. Gaat u daarmee akkoord?

De VOORZITTER: Ja, dat is goed. Dan laat ik hem even liggen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dat is prima. Dan tillen wij hem straks beiden op. Ik heb het al gehad over de opheffingsnormen. Ik heb de overtuiging dat als wij uiteindelijk met die zes reizigers per rit komen aanzetten, dit ertoe gaat leiden dat op termijn nog veel meer lijnen zullen sneuvelen. Nu weet ik wel dat de gedeputeerde gezegd heeft dat we tijdig de gemeenten gaan inschakelen om gas te geven en ervoor te zorgen dat dit voorkomen wordt. Tot op de dag van vandaag verbaast het mij echter dat bij eerdere initiatieven van ons richting tariefacties en vragen die wij daarover gesteld hebben, altijd gezegd is dat het de verantwoordelijkheid van de vervoerder is. Dat begrijpen wij niet. Waarom kan dat dan nu ook niet gebeuren? Nog veel meer dan dat vinden wij echter dat het op die manier stellen van een norm uiteindelijk zal leiden tot een vervlakking van het OV en zelfs tot een afbouw. Wij willen dat ten koste van alles voorkomen. Vandaar dat wij hier opnieuw vooralsnog een amendement indienen.

Amendement A15 (SP, 50Plus): geen opheffingsnormen.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op maandag 29 september 2014, behandelende de Nota van Uitgangspunten voor een Openbaar Vervoer Concessie;

overwegende:

- dat bussen een geloofwaardig alternatief voor de auto moeten zijn en blijven;
- dat het hanteren van een gemiddelde bezetting per rit opheffing van busdiensten op termijn in de hand kan werken;

besluiten:

in de Nota van Uitgangspunten voor de Openbaar Vervoer concessie de bepaling dat "aan de hand van de norm dat op die tijden en plaatsen dat de vraag groter is dan gemiddeld 6 reizigers per rit er een lijnbus wordt geboden" te laten vervallen.

De tijdwaarnemer staat wel op 0, maar u weet dat ik zeer veel interrupties heb gehad. Daar houdt u toch wel rekening mee? Ik wil nog even aan de orde stellen de kwestie van het vervoer naar en van ziekenhuizen. Wij zien het toch als essentieel dat mensen met gebruikmaking van het openbaar vervoer zo snel mogelijk bij een ziekenhuis kunnen komen en dat wij dat niet kunnen overlaten aan bijvoorbeeld vrijwilligersbusdiensten of regiotalaxi's.

De heer FASTL (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik dacht: ik laat de heer Meijer eerst even dit stukje afmaken. Dan kom ik straks weer bij mijn vraag.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het betekent dat wij van mening zijn dat vanuit elke wijk en vanuit elke dorpskern er een busverbinding met niet meer dan één goed aansluitende overstap zou moeten zijn naar het meest nabijgelegen ziekenhuis. Daartoe dienen wij opnieuw een motie in.

Motie M24 (SP, 50Plus): busvervoer naar ziekenhuis goed regelen.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op maandag 29 september 2014, behandelende de Nota van Uitgangspunten voor een Openbaar Vervoer Concessie;

overwegende:

dat een snelle busverbinding met het ziekenhuis van zeer groot belang is, zowel voor patiënten als voor hun omgeving;

besluiten:

de voorliggende Nota van Uitgangspunten voor de Openbaar Vervoer Concessie zodanig aan te passen dat er vanuit iedere wijk en vanuit elke dorpskern een busverbinding, met niet meer dan één goed aansluitende overstap, is of komt naar het meest nabijgelegen ziekenhuis.

En gaan over tot de orde van de dag.

De heer FASTL (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Los van het laatste amendement en de vorige twee moties of amendementen, wat het dan ook mogen zijn, zegt de heer Meijer volgens mij gewoon dat de SP het niet eens is met het voorstel. Uw voorstel is met de twee cruciale wijzigingen hierin dat wij naar een vraaggericht OV gaan en dat er op een gegeven moment een bodem wordt ingelast in wat wij nog aankunnen om een bus rendabel rond te laten rijden. Die twee dingen wilt u wijzigen. Ik vraag mij af wat u nu wilt veranderen. Is dat niets? Heb ik dat goed?

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Meestal praat ik vrij duidelijk Nederlands. Ik heb de indruk dat de heer Fastl over de inhoudelijke punten net zo denkt als ik. Hij wil er echter de komende maanden en jaren over doen om die discussie te voeren, terwijl op dit moment die uitgangspunten van de concessie aan de orde zijn. Ik probeer op dit moment die discussie te voeren. Het is daarom terecht dat hij daarop terugkomt. Wij vinden dat essentieel. Uiteraard zal ons definitieve stemgedrag over deze Nota van Uitgangspunten afhangen van de bijsturingsresultaten van vanmiddag. Daarom ben ik erg benieuwd naar uw duidelijke stellingname hierin. Liever vanmiddag en niet over een half jaar of een jaar of nog later.

De heer FASTL (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ja, er werd kort naar gevraagd. Ons standpunt is helder. Ik heb gezegd dat binnen het budget dat er nu is, dit een goede verschuiving is, omdat je veel meer mensen kunt bedienen. Dat is de intentie van deze nieuwe concessie. Die steunen wij. Verder weet u ook als geen ander dat GroenLinks altijd ervoor pleit dat er veel meer geld voor het OV deze kant op komt – dat zijn die potjes die uit Den Haag komen –, zodat wij een netwerk kunnen maken zoals u dat wilt, namelijk dat wij heel veel mensen kunnen bedienen en dat wij ook nog een keer de gebieden die wat minder dicht bevolkt zijn kunnen bedienen. Volgens mij bent u daarvan op de hoogte. We praten hier alleen over de discussie die wij hier kunnen voeren. Dat is namelijk dat wij een bepaald budget zo effectief mogelijk inzetten. Ik heb eerder aangegeven dat GroenLinks dat steunt. U blijktbaar niet. Om dat helder te maken heeft u een aantal amendementen ingediend.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik ga er nog veel meer indienen. De kwestie is echter dat het toch volstrekt duidelijk mag zijn dat wij hier niet het standpunt huldigen dat het budget een vaststaand gegeven is, dat wij uitsluitend en passief afhankelijk zijn van Den Haag. Ik begrijp de problemen van de heer Fastl wel. Natuurlijk, als je geen ene moer klaarmaakt in de collegeonderhandelingen, dan moet je de schuld aan Den Haag geven als je iets niet bereikt. Dat is

natuurlijk altijd een handicap in dit soort zaken. We hebben nu eenmaal die lastige positie niet. Wij kunnen gewoon frank en vrij zeggen hoe wij erover denken. Wij kunnen ook frank en vrij zeggen hoe wij van plan zijn om straks na de verkiezingen met deze materie om te gaan.

De heer FASTL (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb zo'n vermoeden dat ik al weet wat er na de verkiezingen gaat gebeuren. Althans, wat u betreft. Het is inderdaad een heel lastige positie.

De heer MEIJER (SP): Een goed OV, samen met u, hoop ik.

De heer FASTL (GroenLinks): Toegegeven, in een coalitie zitten is veel moeilijker. Je zult veel meer compromissen moeten sluiten dan wanneer je in de oppositie zit. Dan is het veel eenvoudiger om je standpunt duidelijk te maken.

De heer MEIJER (SP): Ik heb me al empathisch getoond.

De heer FASTL (GroenLinks): Wij hebben als GroenLinks ons standpunt duidelijk gemaakt. Wij zijn voor een stevig OV. Dit is een heel goede eerste zet. Dat is geen verlies, maar dat is winst.

De VOORZITTER: Mijnheer Meijer, u hebt nog veel papieren voor u.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Daarin kan ik kort zijn. De ritfrequentie in Amersfoort wordt teruggebracht van zes naar vier. Dat vinden wij op dit moment onwenselijk. Wij denken ook dat daar de bezetting van het openbaar vervoer op termijn onder zal lijden. Wij zullen daarom een amendement indienen om dat op peil te houden.

Motie M23 (SP, 50Plus): ritfrequentie in Amersfoort op peil houden.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op maandag 29 september 2014, behandelende de Nota van Uitgangspunten voor een Openbaar Vervoer Concessie;

overwegende:

- dat in de voorliggende Nota van Uitgangspunten voor een Openbaar Vervoer Concessie ritten die nu zes keer per uur worden aangeboden, worden teruggebracht tot vier keer per uur;
- dat deze frequentieafname het gebruik van het busvervoer in Amersfoort zal doen afnemen;
- dat juist stimuleringsacties, met inzet van alle betrokken partijen, kunnen bijdragen aan een betere bezetting van deze buslijnen;

besluiten:

de voorliggende Nota van Uitgangspunten voor een Openbaar Vervoer Concessie zodanig aan te passen dat in Amersfoort de huidige ritfrequentie niet wordt verminderd.

En gaan over tot de orde van de dag.

Heel in het bijzonder vraag ik aandacht voor de arbeidsvoorwaarden van het personeel. Wij vinden de wijze waarop die nu in de stukken staan onvoldoende. Wij vinden dat het ook de verantwoordelijkheid van de provincie is om ervoor te zorgen dat de mensen die door ons toedoen van de ene werkgever naar een andere werkgever moeten overgaan, hun arbeidsvoorwaarden kunnen behouden. Wij vinden dat de verantwoordelijkheid van de provincie daarin aanzienlijk sterker moet zijn dan zoals deze op dit moment in de stukken is verwoord. Daartoe dienen wij ook een amendement in.

Amendement A16 (SP, 50Plus): arbeidsvoorwaarden personeel, onze zorg.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op maandag 29 september 2014, behandelende de Nota van Uitgangspunten voor een Openbaar Vervoer Concessie;

overwegende:

- dat de provincie Utrecht een verantwoordelijkheid heeft ten opzichte van medewerkers die, namens de provincie, op dit moment het rijden van busdiensten mogelijk maken;
- dat eventuele verslechtering van de arbeidsvoorwaarden derhalve mede de verantwoordelijkheid van de provincie raakt;
- dat de provincie onder meer d.m.v. deze Nota van Uitgangspunten de financiële bewegingsruimte van de vervoersbedrijven bepaalt;

besluiten:

op bladzijde 7 onder Social Return on Investment de zinsnede "De vervoerders zijn hiervoor verantwoordelijk" te schrappen en deze als volgt te vervangen: "De Provincie ziet erop toe dat een eventuele overname van personeel niet leidt tot verslechtering van de primaire en/of secundaire arbeidsvoorwaarden."

Tot slot dienen wij een amendement in om om te gaan met de problematiek van de duurzame bussen. Daarbij zeggen wij: je rijdt in principe alle bussen helemaal af, tot er niets meer van over is. De bussen moeten ook niet naar andere landen gaan, want daar zijn milieuvervuilende bussen ook belastend. Op het moment dat een bus is afgereden, vervang je hem door het nieuwste van het nieuwste. Wij denken dat dat een handig handvat is om dat proces in te gaan. Daarmee geef je toch niet toe aan de impuls om elke kleine verandering al meteen te laten leiden tot investeringen, maar zorg je er steeds voor dat er sprake is van voldoende verversing van het bestaande wagenpark.

Amendement A17 (SP, 50Plus): duurzame bussen en betaalbare ritten

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op maandag 29 september 2014, behandelende de Nota van Uitgangspunten voor een Openbaar Vervoer Concessie;

overwegende:

- dat milieuvriendelijke bussen van belang zijn vanwege de noodzakelijke reductie van gezondheidbedreigende uitstoot;
- dat er regelmatig nieuwe generaties bussen op de markt komen die steeds weer ietsje duurzamer zijn dan de vorige generaties;
- dat te regelmatige vervanging van het complete wagenpark tot onnodig hoge kosten leidt;
- dat afgedankte bussen ook voor landen als Hongarije of Cuba milieuvervuilend zijn;

besluiten:

op bladzijde 26 onder Eisen aan Materiaal de zinsnede "De busvloot hoeft niet volledig nieuw te zijn." te schrappen en deze te vervangen door: "De bussen in de bestaande vloot worden helemaal afgereden. Zodra een bus versleten is, wordt dat exemplaar vervangen door een nieuwe bus die aan de meest moderne milieueisen voldoet."

De VOORZITTER: De moties en amendementen zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging. Ze kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Op weg naar een provinciebrede concessie belanden wij tussen ultrafijnstof en superschone bussen. Toen de nieuwe BRU-concessie van Qbuzz van start ging, was er enorm veel publiciteit over de spiksplinternieuwe bussen die de stad Utrecht voortaan zouden doorkruisen. Ik kreeg meteen een telefoontje van een verontruste burger uit Zwolle, die de grootschalige vervanging van al die bussen beslist niet duurzaam vond. In reactie op deze zware kritiek mompelde ik dat de Qbuzz-concessie was verleend door het BRU en niet door de provincie Utrecht. Daarover was mijn telefoniste echte niet tevreden. Ze vroeg wat ik er zelf van vond. Ik vertelde dat de luchtkwaliteitsproblemen in de stad Utrecht zo groot zijn, dat het wel slim is om daar dan de schoonste bussen in te zetten, terwijl de oude bussen tweedehands vast wel hun weg

vinden naar de regio, waar ze nog oudere bussen zullen vervangen die dan in een andere regio derdehandsbussen worden, zodat het resultaat een win-win-winsituatie is. Mijn gesprekspartner was echter niet overtuigd. Ze gaf me een duidelijke boodschap mee voor alle volgende OV-concessies waarover ik wel iets te zeggen zou hebben. Daarom ben ik blij met het programma van eisen dat wij vandaag vaststellen. Hier staan namelijk overduidelijke passages in vermeld over de inzet van spiksplinternieuwe bussen, bij voorkeur in een stad als Utrecht, en over wat wij doen met een eventuele oude vloot. We proberen te vermijden dat bussen die nog niet zijn afgeschreven worden vervangen door een nieuwe vloot. Dat lijkt mij de gulden middenweg tussen wat mijn beller vertelde en wat de SP allemaal van ons heeft gevraagd in een motie.

De ChristenUnie kan zich prima vinden in de Nota van Uitgangspunten. Vrijwel alles ligt namelijk precies in het verlengde van de mobiliteitsvisie en het Mobiliteitsplan die wij beide in juli hebben vastgesteld. We begrijpen dat het openbaar vervoer meer vraaggestuurd moet worden ingericht. Dat heeft allerlei consequenties. De kwaliteit van het toekomstige openbaar vervoer wordt grotendeels afhankelijk van het fijnmazige netwerk rond de kernen, van maatwerk met buurtbussen en regiotaxi, deelauto's, goede fietsvoorzieningen rond bushaltes en treinstations. In het vervolgtraject zullen wij steeds aandacht blijven vragen voor het fijnmazige netwerk rond dorpen en kleine kernen.

Tijdens de commissiebehandeling heb ik aandacht gevraagd voor de nieuwbouwwijken en voor de kwaliteit van het openbaar vervoer daar. Een mailrondje langs alle raadsfracties in de grote steden maakt duidelijk dat men de gedeputeerde gelijk geeft. Omdat ik geen alarmerende berichten heb teruggehoord uit onze nieuwbouwwijken, schikken wij op dit punt.

Mijn slotopmerking gaat over concessiegrenzen. We zijn blij met het punt dat de reizigers zo min mogelijk moeten merken van concessiegrenzen. Dat is van belang voor scholieren die op een streekschool zitten. Er zijn nog veel meer reizigers die regelmatig concessiegrenzen overschrijden. Daarom zijn wij blij met het langetermijnperspectief van één concessie voor de hele provincie Utrecht. Het is prima dat dit vanaf 2024 hoogstwaarschijnlijk het geval is. De concessie die wij nu voorbereiden is slechts een tussenstation. Een tussenstation voor zeven jaar moet echter wel kwalitatief in orde zijn. Met dit programma van eisen zitten wij volgens ons aardig op de goede weg. De ChristenUnie gaat akkoord met het voorgestelde eisenpakket. Wij zullen onderweg echter kritisch blijven meesturen, vooral met het oog op alle perikelen rondom ultrafijnstof, de noodzaak van roetreductieplannen en de inzet rond superschone bussen.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Laat ik beginnen met de motie die op onze tafel is neergelegd. Ik betreur dat ik jarenlang een coalitie heb zien opereren op de manier van een eenheid. Ik zie dat de coalitiepartners nu uit elkaar worden gedreven, met name op een punt waar volgens mij geen fractie tegen kan zijn. Ik zou bijna een motie van treurnis willen indienen op dat punt.

Het tweede punt gaat over het stuk zelf, waarin twee punten nog onze zorg hebben. Dat is enerzijds het begrip paralleliteit. Bij doelstelling 2 zegt u eigenlijk dat het moet gaan om vraaggestuurd vervoer. Bij die doelstelling gaat u kaders leggen door te zeggen dat als er al een vorm van openbaar vervoer is, u daar een andere vorm van openbaar vervoer niet mogelijk gaat maken door in het stuk expliciet op te nemen dat paralleliteit niet iets is dat wij willen. Dan ga ik even aan de kant van de afnemer zitten. Stel je voor dat er voldoende vraag is naar busvervoer, omdat dat vervoer ons exact brengt naar de plaats waar wij moeten zijn. Als die massaliteit zo groot is, dus de vraag er is en de busmaatschappij zou zeggen dat zij daar een bus laat rijden door vraaggestuurd vervoer, dan wordt deze aan de andere kant geboycot, omdat er dan paralleliteit ontstaat. Ik kan het heel concreet maken. In het verleden was er een bus die van station Amersfoort naar een school in Hoevelaken reed. Inmiddels is er in Hoevelaken een station. Daarmee is de bus komen te vervallen. Dat betekent in elk geval voor de ouders van kinderen duidelijk een kostenverhogend aspect. Dat is een kritisch punt. Men stuurt al kinderen naar school, waardoor er forse reiskosten zijn, die door deze splitsing alleen maar door onze normen hoger zijn dan noodzakelijk. Waarom gaan wij die in de nota blokkeren? Gaan we niet te veel

beknotten op de vrijheid die een busmaatschappij heeft om in te zetten op het werkelijk vraaggestuurd zijn?

Vervolgens gaat het om het versneld afschrijven of het niet versneld afschrijven. Ik volg daarin een iets andere lijn dan de heer De Heer. Hij zegt dat hij het compromis zoekt, terwijl ik denk dat wij dit niet te eenzijdig moeten pakken op het begrip milieu. Mijn ervaring is dat een ondernemer die een andere bus zal inzetten, dit zal doen aan de hand van een aantal elementen. Een van de elementen zal milieu zijn. Het tweede element zal economische rentabiliteit zijn. Op het moment dat het voor een ondernemer zowel financieel als milieutechnisch interessant is om een EEV-bus eruit te doen en een hybride bus of een waterstofbus of noem het maar op welke bus in te zetten, wordt deze feitelijk, als ik de nota lees, geblokkeerd. Zo van: "Dat doen wij niet". Dit terwijl ik denk dat de bus die hij uit de vloot wil halen ergens anders op deze planeet zou kunnen worden ingezet. Ik pak dan de drie P's en dan zie je het echt even breder. In ons dichtbevolkte vaderland zou die misschien wel meer schade kunnen veroorzaken en op een andere plek op deze planeet met minder frequentie gaat rijden, met dan de iets meer vervuilende motor. Waarom zouden we ons per definitie moeten bemoeien met het feit of wij bussen wel of niet versneld afschrijven? Waarom die restrictie? Ik hoop dat wij daarover helderheid krijgen om te kijken of de SGP het voorliggende stuk kan goedkeuren en ermee kan instemmen.

Dank voor alle wijzigingen die zijn doorgevoerd. U merkt echter dat op het moment dat een aantal wijzigingen wordt doorgevoerd, je het stuk weer heel kritisch gaat lezen en je vervolgens weer tot een paar ontdekkingen komt en denkt: wil ik dit eigenlijk wel? U faciliteert, maar daarmee ligt er ook gelijk weer een probleem op tafel.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het gaat om het idee dat als een bus hier is afgeschreven en je er dan van kunt uitgaan dat die vanuit milieuoverwegingen absoluut niet meer voldoet aan de normen van het moment. Waarom denkt u dat dat in het buitenland niet zo erg is als zo'n bus in Budapest rijdt of in Havana, waar toch ook een redelijke bevolkingsdichtheid bestaat? Waarom vindt u dat eigenlijk wel oké?

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! De eerste opmerking. Afgeschreven betekent dat de bus technisch gezien is afgeschreven. Een aantal maatschappijen doet dat. Openbaar vervoersmaatschappijen volgens mij, omdat dan de zekerheid en kwaliteit van de levering van diensten in het gedrang komt. Ik zie die bussen nog al eens doorstromen naar particuliere vervoerders die er dan groepsvervoer mee gaan uitvoeren en die het risico dat een bus een keer uitvalt wel kunnen hebben. In het openbaar vervoer zal die zekerheid er minder zijn. Men zal eerder om economische redenen, in het kader van de aanbesteding, gaan afschrijven. Op het moment dat het economisch gezien interessant kan zijn, is die bus economisch afgeschreven, wat absoluut niet wil zeggen dat die technisch gezien aan zijn eind is. Ook die EEV-bus voldoet dan nog steeds aan de uitstoot die bij afgifte fabriek gemeten is. Die bus kan naar ons idee prima in een minder dicht bevolkt gebied worden ingezet. U noemt natuurlijk bewust Budapest dat dicht bevolkt is. Nee, ik heb het over de minder dicht bevolkte gebieden. Daar veroorzaakt die bus relatief gezien minder schade dan in ons druk bevolkte Nederland.

De heer MEIJER (SP): Voor het goede begrip: voor u is het moment van vervanging aangebroken als die economische afschrijving aan de orde is en niet als de bus technisch gezien helemaal is afgedraaid.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Dat is correct. Voor de ondernemer is dat de lijn.

De heer THONON (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb nog een kleine vraag voor de SGP. De SGP heeft het over gebieden in het buitenland die wat minder druk bevolkt zijn. Wat vindt de SGP van wat het college voorstelt om de schoonste bussen die de nieuwe vervoerder koopt in de stad te laten rijden en de iets minder schone bussen op het platteland?

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat ik in mijn betoog die lijn juist nog iets verder heb doorgetrokken. Wij vinden dat een prima lijn. Wat mij betreft mag die lijn in de vervangingssystematiek nog wat verder worden doorgetrokken.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Er is al heel veel gezegd. 50Plus kan in heel veel punten van de concessienota meegaan. Met een paar punten kunnen wij echter niet meegaan. Die zijn natuurlijk al bekend; die zijn uit den treure elke keer opnieuw aangegeven. Er is echter nog steeds niet veel veranderd. Participeren staat tegenwoordig overal hoog in het vaandel, maar dan moet je degene die participeert ook kansen geven. Met voorstellen die worden ingebracht, moet ook iets worden gedaan. Dat merken wij nog steeds niet.

De regiotali is niet altijd het juiste alternatief, omdat deze niet structureel rijdt. Het gaat niet om de hoge frequentie van het openbaar vervoer in de buitengebieden, maar het gaat erom dat er een frequentie is waarop je kunt rekenen. Als men wil bezuinigen en men wil een bus die tien keer op een dag rijdt laten terugbrengen naar zes keer rijden op een dag, dan weet de gebruiker dat heel snel. Die weet dan dat de bus bijvoorbeeld om 15.00 uur, 18.00 uur en 9.00 uur rijdt. Dat is bij een regiotali niet het geval. Een regiotali is langer onderweg en heeft twee uur tijd aan de voorkant en twee uur tijd aan de achterkant. Dat kan wel als je gezellig op visite gaat naar je buurvrouw of buurman die verhuisd is, maar het is natuurlijk geen alternatief als je naar de dokter moet en je op tijd op een afspraak moet zijn.

Verder vindt 50Plus dat het platteland verschaald wordt ten behoeve van de verstedelijkte gebieden. Nu weten wij natuurlijk allemaal wel dat in de verstedelijkte gebieden het werk gebeurt en dat daar het economisch centrum is. Heel veel mensen, werknemers vanuit de buitengebieden, moeten wel naar de verstedelijkte gebieden toe om te gaan werken. Niet iedereen heeft een auto of meerdere auto's en men is dan afhankelijk van het openbaar vervoer. Wij vinden ook dat minder dan zes misschien niet rendabel is, maar er wordt te weinig gekeken naar de gebieden waar het misschien niet meer kan zijn dan vijf of vier mensen, maar dat dit wel het enige vervoer is in dat gebied. Het is natuurlijk ook zo dat als er in het buitengebied geen openbaar vervoer is, je dan bijvoorbeeld ook niet naar je bestemming kunt komen. Als je bijvoorbeeld heel noord-Stichtse Vecht onthoudt van openbaar vervoer, wat toch een gebied is van 25 bij 25 kilometer, hoe kom je dan aan de andere kant, 60 kilometer verder, bij het gemeentehuis voor je paspoort en rijbewijs, et cetera, als je niet eens met het openbaar vervoer ergens kunt aansluiten? Ik noem het toch nog maar even. Ik wil het niet in het bijzonder hebben over dit gebied; ik zet mij net zo in voor de lijnen in de gehele provincie die de heer Meijer ook al heeft genoemd. Kijk in welk gebied het gaat om minder dan zes reizigers en kijk waarom dat het geval is. Wat is het doel? Men betaalt allemaal belasting, dus men heeft toch wel enigszins recht op een basisvoorziening? Daarnaast is het gebied Stichtse Vecht gesplitst in een gebied van het BRU en van de provincie. Hoe lossen wij dat op vanaf 1 januari 2015 tot 11 december 2016?

Ik steun de moties dan wel amendementen van de SP. Ik ben er nog niet helemaal zeker van of 50Plus de nota in zijn geheel gaat steunen, omdat er toch echt punten in staan waarin wij ons niet kunnen vinden. We wachten de reactie van de gedeputeerde op de moties of amendementen van de SP af.

De VOORZITTER: Dit was de eerste termijn van de kant van de Staten. Ik geef het woord aan de gedeputeerde, de heer Van Lunteren.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! We hebben vlak voor de zomer een stuk vastgesteld, waarbij de eerste zet is gemaakt naar een stuk van een paar maanden later. Op zich ben ik wel heel erg blij dat wij die volgorde hebben kunnen doorlopen, dus dat je eerst het debat voert over de vraag hoe je je mobiliteitssysteem in elkaar wilt zetten, waarvan het openbaar vervoer deel uitmaakt, en dat je daarna in vrijheid samen kunt doorpraten over de vraag hoe het dan precies zijn invulling krijgt. Ik heb er zelf veel plezier aan beleefd dat als je op die manier die lijn samen bewandelt, je dan ook ziet dat wanneer je dan tot een gedachtewisseling komt in een commissievergadering, je dan ook in staat bent te kijken of we het een stukje verder kunnen brengen. De heer Van Wikselaar zit net even helemaal achterin. Dan kan het inderdaad zo zijn dat je daarmee het stuk misschien wel weer iets scherper maakt en dat er dan hier weer een discussie ontstaat over de

vraag of het nog een slag sterker kan. Ik heb wel waardering gehad voor de wijze waarop de statencommissie zijn inbreng heeft geleverd. Volgens mij is deze commissie diep in de materie gedoken om daarover het gesprek met het college te kunnen voeren.

Naar aanleiding van dit stuk, maar ook al eerder bij het Mobiliteitsplan, hebben wij vaker het gesprek gevoerd als zijnde dat dit moet omdat er een bezuiniging afgekondigd is. Een deel van de Staten spreekt daarover. Ik wil de Staten er toch nog een keer op wijzen dat hij zelf voor de zomer een ruimer budget beschikbaar heeft gesteld voor het OV in de komende jaren, maar dat wij ook hebben afgesproken dat als je het draagvlak onder het systeem dat je met elkaar afspreekt behoudt, je er ook samen voor moet zorgen dat het systeem an sich rendabel is en dat het iets biedt waaraan mensen iets hebben. Dat is ook een overweging en die hoorde ik iets minder in het debat terug. Daarom leg ik hem zelf nog een keer neer. Ik wil graag de oproep doen aan een aantal van u die de opmerking maakte dat zij zeker weten dat er op die en die plek nog heel veel behoefte is. Als er nu zo veel behoefte aan is en uw netwerk zo scherp is, laat die mensen dan snel bij elkaar komen en mij de garantie afgeven, zoals dat bij sommige bedrijven gebeurt, dat zij gebruik gaan maken van het OV en daarvoor willen betalen. Dan gaan wij ervoor zorgen dat daar een bus komt te rijden. Dan hebben we het over 750 abonnementen die verkocht moeten worden. Dat is niet direct zo ongelooflijk veel. De richtlijnen zitten zo in elkaar. Wij hebben ook extra ruimte ingebouwd om meer vraaggestuurd te gaan werken. Dan is de mogelijkheid er om daar lijnen te gaan voeren. Dan moet er echter wel vraag zijn. Daar waar de vraag zit, daar zorgen wij ervoor dat het aanbod ook aanwezig is. Dat proberen wij met dit geheel te bewerkstelligen. Daarom probeer ik ook een beetje weg te komen uit de discussie dat dit alleen maar een bezuinigingsoperatie zou zijn.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! U begrijpt dat ik na deze toevoeging van de gedeputeerde met een zekere clementie handel. Het is natuurlijk een beetje van de gekke om te zeggen dat dit geen bezuiniging is. Het bestaande netwerk, waarover absoluut nog het nodige te discussiëren was, kon niet worden gehandhaafd. We hebben die discussie gevoerd bij de voorjaarsnota. De indexering kwam eraan. Er was een structureel tekort van € 3.000.000 om het bestaande OV-netwerk in stand te houden. Daaraan gevolg geven is toch wat u gedaan hebt? Het is toch gewoon een bezuiniging?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter!. De Staten hebben in brede meerderheid ingestemd met het Mobiliteitsplan. Daarbij is toch wel degelijk extra geld uitgetrokken voor het openbaar vervoer. Wij hebben aangegeven dat wij zien dat ten tijde van de vorige aanbesteding er erg voordelig is ingeschreven op datgene wat op dit moment wordt aangeboden. Wij zien ook dat er marktontwikkelingen zijn waarbij ook door de invoering van de OV-chipkaart steeds scherper is geworden waar nu wel en geen gebruik van een lijn zit. Zoals bij elk bedrijf wordt dan gezegd dat als men op een bepaald punt iets wil, men daarvoor meer zal moeten betalen. Dat heeft niets te maken met het feit dat er een bezuiniging wordt doorgevoerd. Dit wordt gedaan vanuit de ratio dat wij hebben bedacht dat wij iets willen aanbieden aan mensen. Iets waaraan behoefte bestaat. Vraag en aanbod horen binnen het OV altijd samen. Ik zou tegen de heer Fastl wel willen zeggen dat dat overall hoort waar een markt is. Het is de gedachte van hoe zoiets werkt. Op het moment dat je vraag en aanbod bij elkaar wilt brengen, heeft dat zijn prijsconsequentie.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dit is een beetje een praatje voor de vaak. Laten we gewoon eerlijk zijn: in het geval dat al onze amendementen en moties worden aangenomen ben ik ervan overtuigd dat de eerste vraag van de gedeputeerde zal zijn: "Mijne dames en heren, we moeten toch eens even gaan praten over de dekking." Dat geeft precies aan dat er dus sprake is van een bezuiniging. De gedeputeerde kan er een heel mooi verhaal bij houden, maar we moeten voor de mensen gewoon eerlijk zijn en zeggen welke keuzes hier in de Staten op dit moment gemaakt worden.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Laten we dan inderdaad helemaal eerlijk zijn, mijnheer Meijer. Dan moet u namelijk zeggen dat u meer wilt uitgeven. Ik heb u zojuist aangegeven dat er meer geld naar OV gaat dan er in het verleden naar het OV is gegaan. Met uw amendementen moet ik inderdaad meer budget hebben, want dan wilt u nog meer uitgeven aan iets

waarvan wij in het verleden hebben gezien dat mensen daaraan kennelijk geen behoefte hebben. Als u zo'n ongelooflijk wijd verbreid netwerk heeft, dan zou ik zeggen: "Zorg nu dat die vraag er komt. Maak hem inzichtelijk. Zorg dat er minimaal 750 mensen zijn. Dan gaan we ervoor zorgen dat er een lijn komt te rijden." Dat is overigens niet vervelend bedoeld. Ik weet dat u dat vanuit de SP zo bedoelt.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Hieraan zit een heel verhaal vast.

De VOORZITTER: Mijnheer Van Lunteren, u noemt mij elke keer mijnheer Meijer, maar ik heet Van Beek.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Over het punt van wie er verantwoordelijk is voor de bezetting van lijnen en wie eraan moet trekken om die lijnen levend te houden, komen wij zeker nog uitgebreid te spreken. Hier wordt de voorstelling gegeven dat er meer wordt uitgegeven en dat is gewoon niet waar. De gedeputeerde heeft ook duidelijk gemaakt dat, om het bestaande netwerk in stand te houden, dit structureel € 3.000.000 per jaar meer kost. Punt. Daartoe is hij niet bereid. Daarvan is dit het gevolg.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat betekent dat er € 3.000.000 meer nodig is dan het extra geld dat al uitgetrokken wordt voor het OV. Wij kunnen daarover kort of lang discussiëren. Ik zou zeggen: sla daar gewoon de beraadslagingen van de vorige keer op na, inclusief de stukken die u zelf hebt vastgesteld en waar in uw geval tegen is gestemd. Daar staat dat gewoon in. Dat hebben wij hier zo bediscussieerd. Ik kan er nog heel lang over blijven doorpraten, maar dit zijn gewoon de feiten.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Wij gaan gewoon uit van het netwerk, van de dienst die aan de mensen wordt geboden. Die feitelijke dienst is het uitgangspunt. Als dit het bedrag A kost, kost het het bedrag A. Als dit het bedrag B kost, dan kost het het bedrag B. Zo is het altijd gegaan.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): U wilt dus het volgende en daarin komen wij nader tot elkaar. U wilt bij voorkeur iets aan mensen aanbieden waaraan zij per definitie geen behoefte hebben, omdat wij vinden dat wij dat graag willen aanbieden. Daarvan zeg ik dat dit niet zomaar een maatregel is. Als die geur er alleen maar aan blijft hangen, is dat niet juist. Zo is het namelijk niet. Wij zeggen met elkaar dat wij een zo goed mogelijk OV-product willen aanbieden, dat aansluit bij de behoefte van mensen. Daarvoor hebben wij wat meer geld over, om in elk geval dat niveau in stand te houden. U wilt echter een stapje verder. U wilt ook daar waar mensen niet direct behoefte aan busvervoer, bussen laten rijden. Als u dat wilt, dan kost dat inderdaad extra geld. Daarvan zeg ik dat dit mij niet zo heel erg verstandig lijkt als je ook nog een aantal andere dingen wilt doen. Dat is de afweging die dan wordt gemaakt.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik moet zeggen: tot mijn grote verdriet is de gedeputeerde straks geen kandidaat-lijsttrekker. Ik denk namelijk dat dit een gesprek is waarvan het heel goed is om dit voor de gewone mensen in de provincie te voeren. Dit leidt ertoe – en het is heel simpel – dat als je een buslijn niet onderhoudt en als je je niet inspant om ervoor te zorgen dat mensen die bus zien als alternatief voor de auto, zij zich neerleggen bij de bestaande situatie en natuurlijk niet naar die bus gaan. Dat is het principiële uitgangspunt. Daarover verschillen de gedeputeerde en wij van mening. We zullen kijken wie wij in de komende maanden achter onze visie kunnen krijgen.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil deze belofte nog wel met u aangaan: op het moment dat de heer Meijer in staat is in verkiezingstijd 750 mensen bij elkaar te krijgen die graag gebruik willen maken van de bus, maar het nu niet meer kunnen. Dan ben ik daar bij en gaan wij samen het debat voeren. Ik ben helaas bang dat die er gewoon niet zijn. Dat hebben wij namelijk in de afgelopen jaren gezien toen wij de concessie op deze manier hebben gevoerd. Als ze er echter wel zijn, ga ik graag met u op die plek het debat aan. Ik laat het aan u om die bijeenkomst te organiseren. Dan zullen we er meteen voor zorgen dat die lijn er weer komt. Dan is er namelijk behoefte.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dat is een leuk aanbod. De kwestie is natuurlijk dat de gedeputeerde altijd heeft gezegd, toen wij om tariefacties vroegen, dat wij dat gewoon bij de OV-bedrijven laten. Het is hun zaak en het is hun probleem om het op te lossen. Opvallend genoeg zegt hij nu dat als het om die zes man per rit gaat, hij daarin verantwoordelijkheid ziet om de gemeente aan het jasje te trekken als dit dreigt te gebeuren. Waarom nu niet? Op die manier alleen, gecoördineerd en met inzet van alle betrokken partijen – niet alleen de SP met haar netwerk, maar alle betrokken partijen –, kom je ergens.

De heer VAN LUNTEREN (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dan komen we inderdaad bij een van de andere punten die de heer Meijer heet ingebracht met betrekking tot de tariefacties. Dit gesprek heb ik ook met de heer Meijer gevoerd in de commissie. Vanuit deze uitgangspunten is dit punt er eentje waarvan wij hebben vastgesteld dat wij de gemeente meer ruimte willen bieden om op die manier naar lijnen te kijken, waarna ze meer vraaggestuurd kunnen worden ingericht. Die ruimte bestond in de huidige concessie niet op die manier. Dat heb ik in de commissievergadering ook tegen de heer Meijer gezegd. Die ruimte bestond wel, maar dan kostte het direct geld. Nu willen wij juist de lijnen zo sturen dat ze beter aansluiten bij de behoefte. Daar willen wij de gemeenten bij betrekken. In de huidige concessie had ik daarvoor geen ruimte. Dat is toch iets anders dan dat wij simpel en alleen naar tariefacties kijken.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Er waren tariefacties en die zijn op een gegeven moment weggestreept. Dat bleek bij de voorjaarsnota en de stukken daaromtrent. Daar hebben wij ons natuurlijk tegen verzet. Op die basis had de gedeputeerde wellicht, als ik hoor wat hij nu zegt, met ons een oplossing kunnen vinden, als er een vorm van inzet voor het behoud van lijnen uit was komen rollen.

De heer FASTL (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Het lijkt erop alsof de heer Meijer en de heer Van Lunteren het niet eens zijn, maar dat valt wel mee. Ze spreken vooral heel erg langs elkaar heen. Het komt er namelijk op neer dat ongeveer 10% van het budget anders zal worden ingezet. Met die 10% zullen uiteindelijk meer reizigers worden bediend. Dat is het resultaat zoals dat er is. Daarmee zijn er wel degelijk mensen die niet meer worden bediend. Daarin had de heer Meijer gelijk. In absolute aantallen zijn dat er echter veel minder dan de reizigers die uiteindelijk wel zullen worden bediend. Die keuze wordt gemaakt. Daarom zegt de gedeputeerde volgens mij: "Mochten wij die andere reizigers ook bedienen, dan hebben we die 10% die wij anders hebben ingediend weer nodig en komen we op die € 3.000.000 die wij ergens vandaan moeten halen." Met alle liefde wil ik met de heer Meijer zoeken naar die € 3.000.000. Wat dat betreft denk ik dat wij wel aan dezelfde kant staan. Echter, op het moment dat die € 3.000.000 gevonden wordt, denk ik dat we het geld nog steeds op een andere manier zullen inzetten, zodat er nog meer reizigers bediend worden.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben lui van aard. Ik vraag niet om dit debat. U begrijpt echter dat hieraan geen weerstand kan worden geboden.

Wat betreft hetgeen de heer Fastl zegt, is het natuurlijk heel raar dat je mensen bepaalt op de positie waar zij toevallig wonen. Als zij in de buurt wonen van een dikke lijn, zoals dat heet, dan worden zij uitvoerig bediend. Als ze de pech hebben om in een buitenwijk van Veenendaal of van Woerden of van een andere dorpskern te wonen, dan dreigen zij te worden verstoken van openbaar vervoer. Dan hebben zij gewoon pech en is er niemand die daaraan iets verandert. We moeten kijken naar onze verantwoordelijkheid ten opzichte van mensen en niet naar dit soort abstracte financiële rolverdelingen.

De heer FASTL (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik zeg wel eens vaker flauw: in Katwijk zijn er verdacht weinig mensen die naar het westen reizen.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil toch nog opmerken dat er meer ruimte zou zijn om met voorstellen te komen om het openbaar vervoer te stimuleren. Eigenlijk mag het dan niet meer kosten. Ik heb al eerder aangegeven: "Kan een lijntje niet 1500 meter worden opgerekt?" U hebt

gezegd dat dat geld kost. "Weet u wel wat dat kost, mevrouw Hoek? € 25.000." OK, daarover heb ik het niet meer. Echter, ik noem het aan de achterkant oprekken en langer maken van lijnen. Ik weet wel dat het om uitvoering gaat, maar doe dan tussendoor er een paar lijnen tussenuit. Dan bereik je een veel groter publiek. Dan genereer je zelfs meer geld. Ik steun mijnheer Meijer hierin: het hoeft niet meer te kosten, maar probeer in elk geval te behouden wat wij hebben. Of doe het iets minder, zodat het zelfs nog geld kan opleveren.

Dan nog even een kleine opmerking. U stelde de heer Meijer voor 750 mensen te vinden ...

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Dat geldt ook voor u.

Mevrouw HOEK (50Plus): Ja, dat geldt ook voor mij. U heeft het over 750 mensen. Mijn buurman fluistert het mij in. Ik wil niet met de eer gaan strijken. Hoe komen er 750 mensen naar een plaats, terwijl er daar waar zij wonen geen openbaar vervoer is?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Om met dat laatste te beginnen: ik kom met alle plezier toe naar de plek die u mij aangeeft, precies op de plek waar die mensen zijn. Kennelijk zijn ze bij elkaar op één plek, want u wilt graag dat daar een bus naartoe komt. Ik kom dus graag op die plek waar u de bushalte wilt hebben. Dan hebben wij daar een mooi stratendebat. U neemt dat aan? Dan gaan we dat regelen. U plant een datum in ...

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Ik neem dat aanbod natuurlijk aan. U weet echter net zo goed als ik dat we het hebben over kleinere kernen, waar soms niet meer dan 500, 600 mensen wonen. Dan zullen we iets moeten bedenken waardoor we met een grote partytent iets kunnen organiseren. Ik nodig u uit.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Hier zit nu precies de kern van de discussie. Het zijn inderdaad kleine kernen die niet verstoken kunnen zijn van elke vorm van openbaar vervoer. Dat is waarom we samen zoeken naar andere initiatieven, waaronder de regiotaxi en de buurtbus, om die mensen een vorm van openbaar vervoer te geven. Het is namelijk de inschatting dat het niet zo kansrijk voor u is dat u het wel voor elkaar krijgt om die 750 mensen bij elkaar te brengen die nodig zijn om een bus rendabel te laten rijden. Natuurlijk gaat het bij rendabel dan wel om rendabel met subsidie die erop zit.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! U maakt meteen gebruik van de gelegenheid waar ik het heb over de kleine kernen met niet meer dan 500 tot 600 inwoners. Die kernen liggen dan echter vaak ver uit elkaar, maar er kan wel een route worden ontwikkeld, waardoor men overal kan aanhaken. Ze hoeven niet de dorpen in te gaan, maar het gaat erom dat er ergens een punt is waar zij naartoe kunnen lopen. Die kernen zijn namelijk vaak niet zo groot.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Hier zit ook precies het haakje in de uitgangspunten. Dit is echt een wijziging ten opzichte van het verleden. Als wij in staat zijn om op een bepaalde plek te constateren dat er een vraag is en dat er op basis van die vraag op voorhand partijen bereid zijn om ook een afname te doen, zodat het niet alleen de mooie woorden zijn dat men graag wil dat er een busstation komt en dat er vervolgens niemand in die bus gaat zitten – die ruimte hebben wij nu gecreëerd met deze uitgangspunten –, dan kunnen wij op basis daarvan tot maatwerk komen. We hebben daarin een stap gemaakt. Daarmee zit de boel niet op slot en betekent het alleen dat je veel meer vanuit de vraag redeneert en dat je nagaat waar die vraag is. Het gaat erom dat er boter bij de vis wordt gedaan en dat het niet alleen bij mooie woorden blijft.

U heeft gepauzeerd en u wilt waarschijnlijk toch wel een beetje verder uw agenda in de hand houden. Gezien de tijd ga ik daarom nu iets meer in op de punten zoals die door de verschillende fracties zijn aangedragen. Met name ga ik in op de bezettingsgraad waarop de VVD wijst, om daarmee aan te geven dat er nog wel enige punten zijn waarover een aantal andere mensen tevreden zouden moeten zijn ten aanzien van wat wij hier hebben gedaan. Op het moment dat ik daarmee precies zou doen wat

de VVD-fractie vraagt, waarbij die bezettingsgraad rendabel wordt gemaakt, zou dat betekenen dat je het aantal mensen dat gemiddeld in een bus moet zitten, omhoog moet gooien. Daarover is in het verleden ook gesproken. We hebben namelijk samen gekozen voor een absoluut getal en niet voor de bezettingsgraad. Als je dat namelijk zou doen, zou er veel meer openbaar vervoer verdwenen zijn. We hebben ook gezegd dat er aan het openbaar vervoer wel degelijk ook een sociale functie zit. Die houd je op deze manier in stand. Dat is ook de discussie die ik eerder met uw Staten heb gevoerd over de vraag of je nu gemiddeld met het getal zes of met het getal acht rekent. Daaruit komen die verschillen voort. Hier in de Staten heb ik bemerkt dat er geen meerderheid was te vinden voor het maken van beleid vanuit uw invalshoek. Uiteindelijk hebben wij daartoe besloten bij het vaststellen van het Mobiliteitsplan. Op uw verzoek heb ik natuurlijk nog wel gekeken of dat kan.

De duurzaamheid. Een aantal van u heeft daarover een punt gemaakt. Het ging met name over de uitstoot die aan de bussen is verbonden. Ik sta hier zo in dat je aan vervoerders de mogelijkheid biedt om zich op dat punt te onderscheiden. Dat heb ik al aangegeven. Ik zie de motie daarin als ondersteuning van wat ik eerder heb geroepen. Ik heb er echter wel moeite mee dat bij gelijke aanbidding. Ik vraag de heer Thonon om daarin voor mij wat scherpte te creëren. Hij gaf het voorbeeld dat als er dan één lijntje minder wordt geboden, er meteen wel veel minder uitstoot is op de hele vloot. Ook juridisch moet de boel straks kloppen. Gelijkwaardig is dat je exact hetzelfde aanbiedt en dat je op een later punt dan nog met elkaar besluit dat de uitstoot de doorslag geeft. Als ik de motie zo mag lezen, dan is die motie precies zoals ik voornemens ben daarmee om te gaan en denk ik dat wij dat ook juridisch kunnen verankeren. Dat is het voorbehoud dat ik in de commissie heb gemaakt. Het moet allemaal wel kunnen. Wat ik beloof, wil ik uiteindelijk ook kunnen waarmaken.

Ik kan ingaan op alle losse punten, maar dat red ik qua tijd niet. Er is namelijk ook een aantal punten waarbij mensen aangeven dat men dat heel erg goed vindt. Daarop wil ik nog wel reageren, maar dan ga ik over de tijd heen.

De heer THONON (D66): Mijnheer de Voorzitter! Misschien kan ik de gedeputeerde helpen door een interruptie te plegen; dat levert hem spreektijd op. Kan de gedeputeerde precies uitleggen hoe dat juridisch werkt? Hij zegt dat het niet gelijkwaardig is als er één bus minder rijdt en dat hij die aanbesteding dan niet kan toekennen aan de vervoerder met de schoonste bussen.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben gezegd dat met deze uitgangspunten de vervoerswaarde het meest leidend is. Dat is ook het principe dat wij zo veel mogelijk mensen in de bus willen hebben. Als je daar dan tegenover zet dat je daarvan eventueel iets zou mogen afwijken als je aan uitstootvermindering doet, dan loop je daarmee een juridisch risico. Wat is er dan namelijk echt leidend? Kennelijk weeg je dat toch anders. Op het moment dat je hem zo inzet, is het eigenlijk geen wens meer, maar concurreert hij mee. Je wilt de vervoerswaarde van die bus. Dat maakt dat ik wat huiverig ben. Ik wil wel kijken wat ik kan doen. Zoals u het echter net stelde, zie ik risico's met betrekking tot juridische claims uit de aanbesteding, of toch uiteindelijk het beconcurreren op de vervoerswaarde van een bus. Dat willen wij volgens mij niet. Daarom probeer ik daarvan weg te blijven. Dat ligt ook een beetje in lijn met wat de heer Van Wikselaar zei over de economische rendabiliteit en dat een bedrijf dat dan vanzelf al doet. Ik vroeg mij het af: volgens mij verbieden de uitgangspunten dat nu niet. Als iemand zegt dat hij alles aanbiedt en volledig gaat voor het meest emissiearme product, dan staat er niets in de uitgangspunten wat dat tegenhoudt. Volgens mij is die mogelijkheid er, alleen laten wij de vervoerswaarde doorslaggevend zijn in het geheel. Daar zit de essentie in van wat wij proberen vast te leggen in deze uitgangspunten.

De heer THONON (D66): Mijnheer de Voorzitter! Eigenlijk zegt de gedeputeerde dat de wens is dat wij uitstoot meenemen en dat dit wordt beloond. Hij is echter bang dat in een rechtszaak de wens als een eis wordt uitgelegd en dat er daardoor problemen ontstaan.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Alleen als ik hem zo opneem zoals de heer Thonon hem zojuist verwoordde. Dus als ik zeg dat ik iemand heb die minder product aanbiedt, maar wel het meeste summum op het gebied van inbouw in een bus heeft en dat diegene

daardoor minder heeft aangeboden, dan zeg ik eigenlijk dat ik in sommige omstandigheden uitstoot als een zwaarder mechanisme laat meewegen dan de vervoerswaarde. Dat doe ik dan namelijk alleen met dat voorbeeld. Vandaar dat ik zeg dat ik met de motie uit de voeten kan. Ik hoorde echter dat voorbeeld van u en ik wil wel dat wij elkaar goed begrijpen en dat ik hierin positief adviseer.

De heer DE VRIES (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoor wat de gedeputeerde zegt. Als wij zijn lijn van gedachten volgen, dan blijft er heel weinig over van schone bussen. De gedeputeerde zegt namelijk dat alleen als twee maatschappijen op alle punten helemaal gelijkwaardig en gelijk zijn, hij als allerlaatste punt ook nog wel wil kijken naar de uitstoot. Dat kan net het verschil maken. Dat is natuurlijk wel een heel bescheiden rol voor de uitstoot. D66 en PvdA en ook best veel andere partijen hechtten in de commissie van de vorige keer een hogere waarde aan de uitstoot en de schoonheid van de bussen. Ik vind dit wel heel beperkt. Eerlijk gezegd komt er dan niet zo ongelooflijk veel meer terecht van schone bussen.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Mijn gedachte daarbij is juist dat, doordat je de uitstoot helemaal aan het einde laat meewegen, je dus in principe niet concurreert op de vervoerswaarde, maar het juist wel het onderscheidende punt is waarmee je de aanbesteding binnen kunt halen. Als je kijkt hoe die aanbestedingen uit elkaar lopen als je naar andere regio's kijkt, dan kun je je gemakkelijker onderscheiden op zo'n element dan dat je je op prijs kunt onderscheiden. Ik wilde even heel scherp zijn, omdat er net een suggestie werd gewekt ten aanzien van het moment dat je die vervoerswaarde laat wegconcurreren. Daarvan heeft u in de commissie breed tegen mij gezegd dat voor u het belangrijkste uitgangspunt is dat er lijnen overeind worden gehouden; de uitstoot mag niet ten koste gaan van lijnen. Als het anders is, hoor ik dat hier graag. Dat hebt u echter met elkaar breed in de commissievergadering gezegd. Als dat uw uitgangspunt is, dan maak ik u erop opmerkzaam dat u er dan voor moet waken dat u in de val terecht komt van dat u zegt dat u die twee met elkaar laat concurreren. Het is mijn inschatting dat juist op deze manier je uiteindelijk iets hebt waardoor een vervoerder zich kan onderscheiden, anders dan alleen op prijs. Het is echter lastig bij dit soort trajecten. Je moet maar afwachten wat de aanbesteding straks oplevert.

De heer DE VRIES (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! We zijn het er zeker over eens dat wij vervoerders zoeken die niet alleen op prijs concurreren, maar ook op heel veel andere dingen. De lijnen die zij moeten bedienen vormen het kader dat wij hebben vastgesteld. Binnen de kaders zoeken wij ook een vervoerder die schone bussen kan leveren. Dat is een heel belangrijk punt.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat is precies wat ik zeg. De verwarring ontstaat echter om iets wat net misschien in een bijzin van de heer Thonon gezegd is. Ik vond dat dusdanig belangrijk, omdat er wel iets mee werd geïllustreerd. Daarom wilde ik even de scherpheid van het debat zoeken. Ik heb het idee dat wij nu langs elkaar heen praten. Ik doe namelijk niets af aan wat ik eerder heb gezegd. Ik maak alleen een waarschuwing. De heer Thonon ging namelijk een stap verder toen hij zei dat het eventueel ten koste mag gaan van lijnen. Daarvan zeg ik echter dat u breed in de commissie elke keer tegen mij hebt gezegd dat het niet ten koste mag gaan van lijnen. Als er dan iets meer kan, moet er iets meer worden gedaan. Dat hebben wij op dit moment al geregeld. De motie roept ertoe op om dat misschien nog een stapje scherper te formuleren. Ik wil er met alle plezier naar kijken hoe ik dat kan doen. Ik ga echter wel uit van het uitgangspunt dat lijnvoering in dat opzicht belangrijker is dan voor de looptijd van die zeven jaar in een keer allemaal nieuwe bussen in te voeren. Dat was ook een beetje het argument: de looptijd van de concessie is maar zeven jaar. De verwachting is dat elke vervoerder gaandeweg die concessie überhaupt zijn bussen zal moeten vervangen, omdat dan ook de economische levensduur van die bussen op een gegeven moment voorbij is. In dat kader proberen wij ze daarop te prikkelen.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Nog een verhelderende vraag. Ik vraag mij af wat de gedeputeerde bedoelt met de opmerking over het niet versneld afschrijven. Als u het hebt over economische levensduur en economische afschrijving, dan is dat prima. We weten allebei dat als je iets aan het begin vaststelt, er in de loop van de tijd ontwikkelingen kunnen zijn waardoor je zegt dat het in plaats van zes jaar vier jaar wordt. Dat kan gaan om een aantal gebruiksnormen die daarin

meespelen. Economisch is een heel duidelijk gegeven: minder brandstof, het milieu en de lagere uitstoot. Misschien wil je die bus dan na vier jaar wel vervangen. Als er dan in de concessieovereenkomst staat dat er niet versneld mag worden afgeschreven, dan kan ik dat niet anders vertalen dan dat er gezegd wordt: "Jammer dan. Dat doen wij niet. We rijden de bus wel op totdat die na die zes jaar pas mag weggaan." Volgens mij blokkeren wij dan iets wat wij helemaal niet willen blokkeren. Wat bedoelt de gedeputeerde met de opmerking?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het is terecht dat de heer Van Wikselaar die opmerking zo maakt. Als de mensen op de tribune nu meeluisteren, dan ga ik nu iets zeggen wat misschien zinvol is en waarmee in het bestek rekening moet worden gehouden. De heer Van Wikselaar geeft aan dat als een bedrijf versneld wil afschrijven, dat bedrijf dat zelf moet weten. Met onze opmerking hebben wij bedoeld dat als men versneld wil afschrijven, dit prima is. Dat mag alleen niet financieel verrekend worden in de aanbidding zoals men die neerlegt. Als een bedrijf om economische redenen zelf besluit dat men dat verantwoord vindt, dan moet men het zo doen. Als u de motie zo bedoelt, dan denk ik dat wij moeten kijken hoe die formulering er staat. Ook daarvoor geldt weer dat het bijna altijd een rechtszaak oplevert. Dat is tegenwoordig de lastigheid met al die concessies. Ook hierbij moeten wij elke keer heel scherp kijken naar de vraag of wij hetgeen wij vragen juridisch wel voldoende hard kunnen krijgen. Als u de motie echter zo bedoelt, gaan wij bekijken of we dit punt op die manier wat scherper kunnen laten terugkomen in het bestek. Volgens mij kom ik op dat punt dan ook al iets verder tegemoet aan hetgeen in de motie wordt gevraagd. Dat brengt het namelijk op die manier ook weer een stukje dichterbij.

De heer FASTL (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Dat laatste lijkt mij terecht. Het is overigens ook een norm die je stelt. Die gaat in zekere zin ten koste van lijnvoering. Als je de norm lager stelt en je goedkopere bussen hebt, kun je uiteindelijk weer naar ... Wat dat betreft is er altijd een keuze hoeveel lijnen je daarvoor terug wilt hebben. Het zal natuurlijk niet zo zijn dat er twee concessienemers zijn die exact hetzelfde pakket hebben en dan op één punt – namelijk het punt dat de heer Thonon noemde – afwijken. Er zijn natuurlijk veel meer elementen die afwijken. De afweging wordt dus altijd een stuk lastiger. De juridische stappen zie je helaas steeds vaker. Mocht het zo zijn dat het precies zo is als de heer Thonon zei, namelijk dat er sprake is van dezelfde concessies met één bus minder, maar dat alle bussen dan wel 10% schoner worden, en dat daarop bijvoorbeeld Amersfoort, Zeist en de gemeente Utrechtse Heuvelrug reageren door te zeggen dat zij dat zo interessant vinden en dat zij daar budget bij leggen, zodat de lijnvoering hetzelfde blijft, dan kan dat natuurlijk. Het kan dat er een reactie komt op zo'n geste. Hoe reageren wij dan? Dan zit je namelijk met twee gelijkwaardige concessies. De een heeft er dan echter een soort optie bij.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dan kom je echt een beetje in de hypotheses terecht. U formuleert hier samen uitgangspunten op basis waarvan een juridisch document moet worden gemaakt. Als ik dan vervolgens moet werken met alle mogelijkheden die zich zouden kunnen voordoen, dan is dat onmogelijk. Op een gegeven moment zult u het dus moeten aangeven. Als u hier zegt dat het prima is wat er is gezegd, maar dat dit voor u niet voldoende is en het college op zoek moet gaan naar een manier waarop die bussen kunnen worden vervangen, dan hoor ik dat, maar dan moet u dat ook op die manier opschrijven. Dan komt er namelijk een doelstelling in het spel die u tot nu toe niet hebt benoemd en die in strijd is met de uitgangspunten die u eerder hebt vastgesteld. Ik geef u wel mee dat dit iets anders is dan wat u tot nu toe steeds aan mij hebt gevraagd. Het debat gaat nu een beetje een kant op waardoor dat debat lastig te voeren wordt. We komen nu namelijk wel heel erg in het 'als, dan'.

De heer FASTL (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik snap het, maar we zoeken naar een lijn waarover we het met elkaar eens zijn. De motie gaat iets verder dan zoals de gedeputeerde hem uitlegt. Na de opmerking van de SGP zit de gedeputeerde er een beetje tussenin. Dit soort dingen zullen echter gaan komen. Je zult juridisch vooraf moeten nadenken over hoe het zit. Het kan zo zijn dat een gemeente zegt dat zij die schone bussen wel heel erg belangrijk vindt en er een budget bovenop zet. Overigens denk ik dat de gemeente Amersfoort daarvoor niet voldoende geld heeft. Dan komt er dus eigenlijk een eis van je partner binnen. Die optie ligt er wel degelijk.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil niet heel flauw zijn. Nu hoor ik zeker richting u te spreken, want anders wordt het misschien wat persoonlijk. We hebben hier met elkaar voor de zomer al gesproken over de uitgangspunten. Daarbij is het element van de uitstoot voorbijgekomen. Toen heeft hier niemand een motie ingediend met het verzoek of de gedeputeerde eens bij de gemeenten wil informeren hoe het zit met duurzaamheid. Vervolgens hebben wij samen in een commissievergadering gezeten. Daarin heeft u met mij opnieuw over dit onderwerp gesproken. Niemand heeft mij dat op die manier gevraagd. Er is aangegeven hoe de boel er stond. Ik heb continu gedaan wat uw Staten van mij hebben gevraagd. U brengt mij nu in een positie waarin ik staande een vergadering moet reageren op een 'als, dan' situatie. Daarop kan ik niet reageren, want u moet dit voorstel nu vaststellen. Op basis daarvan moet ik een bestek maken. De tijd van 'als, dan' en het praten met andere mensen is er niet meer. Ik kan u toezeggen dat ik wil kijken wat ik kan, maar dit zijn de uitgangspunten. Als u zegt dat u het heel scherp geformuleerd wilt hebben, dan ligt er een nieuwe opdracht. Dan geef ik echter wel aan de Staten mee dat ik het dan wel fijn zou hebben gevonden om deze opdracht voor de zomer te hebben gekregen. Dan had ik er namelijk echt iets mee kunnen doen. Ik ben bang dat als ik u nu ga beloven dat ik dit soort dingen ga doen, ik u iets beloof dat ik niet kan waarmaken. Volgens mij kent u mij echter als iemand die, als ik hier iets zeg, het dan ook wil waarmaken. Dat kan ik echter niet. Ik leg de motie niet zo uit dat de motie mij meer vraagt dan wat ik in eerdere instantie heb gezegd te doen. De motie vraagt precies wat de scherpste aangeeft en legt vast wat ik al eerder mondeling heb aangegeven, maar heeft zijn vertaling nog niet kunnen vinden in de uitgangspunten vanwege het feit dat dat meer in het bestek thuishoort. Volgens mij heb ik dat precies zo in de commissievergadering gezegd. Dat kun je niet in een uitgangspunt vastleggen. Ik vind het dus logisch dat nu middels een motie die uitspraak van de Staten wordt gevraagd. Daarmee doet deze precies wat ik nu zeg dat als u meer had gewild, u dit eerder had moeten aangeven. Op dit punt kunnen wij dat op die manier meenemen in het bestek. Ik sla alleen even aan op een bijzinnetje van de heer Thonon, waarbij voor mij nog een keer helder op tafel komt de check dat de vervoerswaarde toch het uitgangspunt was. Ik deed dat even omdat ik geen misverstand wil hebben. Ik verwijs echter ook naar de opeenvolgende besluiten en momenten die wij samen hebben doorlopen en waarbij wij met elkaar hebben gesproken.

De heer DE VRIES (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik sla even aan op het voorbeeld van de heer Fastl van stel dat een gemeente iets meebetaalt. Het is terecht dat de gedeputeerde daarover geen toezeggingen wil doen. Sterker nog: ik wil graag dat hij het absoluut van de hand doet. Het is absoluut niet de bedoeling dat allerlei gemeenten met zakken geld gaan zwaaien, in de hoop dat ze extra dingen krijgen. De provincie betaalt voor het openbaar vervoer en niet de gemeenten. Een half jaar geleden, in december, hebben wij het geval van de gemeente Leusden gehad – met de bus naar het ziekenhuis Meander – waaraan die gemeente meebetaalde. Dat was een 'één keer maar nooit weer' experiment. Dat is ook niet van de grond gekomen. Mijnheer Fastl, het is een mooi voorbeeld, maar het is niet de bedoeling. Dus: gedeputeerde, houd die lijn vast. Dat is niet de bedoeling.

De heer KONINGS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Misschien toch even voor de duidelijkheid het volgende. De VVD heeft inderdaad besloten die motie mee te tekenen, in de veronderstelling dat de vervoerswaarde leidend blijft en dat de uitstoot niet gaat concurreren met het aantal lijnen. Dat even voor de goede orde. Anders komt die motie in een totaal ander perspectief te staan.

De heer FASTL (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Graag een korte opmerking richting de heer De Vries. Bij de concessie vanuit het BRU is het wel zo geweest dat de stad Utrecht daarvoor extra aandacht wilde en er wel degelijk extra budget voor heeft vrijgemaakt. Hypothetisch is het dus iets wat wel eens gebeurt. Ik begrijp uit de beantwoording van de gedeputeerde dat het lastig is. De gedeputeerde heeft volgens mij 100% helder welke oproep er ligt. Daarmee mag hij aan de slag.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Met name op dat laatste punt wil ik even inhaken. Ik geef namelijk niet aan dat ik niet vind dat een gemeente kan meebetalen op het moment dat zij dingen meer wil regelen dan wij hier als Staten doen. U besluit dit straks. Als een gemeente zegt dat zij iets meer wil, dan heb ik daarmee geen moeite. Het wordt voor mij echter wat

lastig. Net werd namelijk de suggestie gewekt van: wat nu als dit en als dat. Er ontstond een beetje het gevoel dat ik daarop een lobby moest organiseren. Daarvan heb ik gezegd dat als u dat wilt, ik dat even iets eerder had moeten weten. Het wordt een bijna onmogelijke opgave om dat nu te doen. Het is ook voor het verslag van belang. Ik vind dat voor een gemeente, omdat zij iets wil in haar gemeente – dat kan bijvoorbeeld soms zijn, zoals wij dat in het verleden ook hebben gedaan en zoals het volgens mij nu ook weer in de uitgangspunten staat, als er een evenement of zoiets is – en die gemeente daarop openbaar vervoer wil inzetten en bijkopen, die ruimte er moet kunnen blijven zijn. Dan moet dat echter wel elke keer van geval tot geval worden afgewogen. Het uitgangspunt moet daarbij zijn dat het principe is dat het primaat voor het openbaar vervoer gewoon bij de provincie ligt. Dat ben ik volledig eens met de heer De Vries. Het is dus altijd een uitzondering op het moment dat men buiten de uitgangspunten die de Staten hebben vastgesteld meer wil.

De heer DE VRIES (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Voor de helderheid: wij staan er iets strakker in. Wij vinden het onwenselijk dat gemeenten meebetalen aan het openbaar vervoer; het is een provincietaak. Die hoort het te doen en er gelden voor vrij te maken.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Dat is inderdaad uw afweging. Ik wil echter voorkomen dat het beeld ontstaat dat het ook mijn lijn zou zijn. Het is uw lijn en die respecteer ik. Op sommige punten heb ik nog niet het volledige verkiezingsprogramma van de PvdA overgenomen. Daar ben ik inmiddels wel achter gekomen. Dit zeg ik voordat er onduidelijkheid ontstaat over: waarom is hij nu precies weggegaan in maart? Dan komt hij misschien ineens onder een andere kleur terug. Dat is niet het geval. Het is belangrijk dat het goed in het verslag komt.

Dan is er nog een discussie die er een beetje doorheen speelt. Die gaat over de reizigersaantallen en de buurtbus. De vraag wordt gesteld hoe het zit met de uitspraken die zijn gedaan, kennelijk in een gesprek met een medewerker van de provincie aan de hand van de vraag of wij kunnen gedogen. Op het moment dat wij dat op die manier goed in een bestek kunnen regelen, wil ik inderdaad best kijken hoe wij dat kunnen faciliteren. Daarvoor geldt echter wel dat wij natuurlijk wel afhankelijk zijn van wat wettelijk wel en niet kan. In de commissie had ik u al aangegeven, en dat geef ik u hier nogmaals aan, dat wij zo veel mogelijk zullen doen in het bestek om die lokale initiatieven mogelijk te maken. Ik ga dus kijken hoe wij het tot het uiterste kunnen oprekken in het bestek. Ik zal het zo goed mogelijk proberen te verankeren. Het is echter altijd lastig met uitgangspunten en de juridische vertaling, dat je wel naar een formulering toe moet waarbij je het vervolgens niet te dicht moet regelen of waarbij je aan de andere kant alles ook weer niet zo ver open laat dat er uiteindelijk niets meer van de grond komt. Dat is een zorg.

Dan was er nog het idee van Brabant. Daarmee ben ik niet bekend. Ik zal vragen of wij op dat punt kunnen worden bijgepraat. Ik zal bekijken of dat soort initiatieven ook mogelijk zijn in datgene wat wij op dit moment doen, binnen de kaders die u hier heeft vastgesteld.

Vanuit het CDA was er de vraag of wij de Staten periodiek op de hoogte kunnen blijven houden hoe de ontwikkelingen in het openbaar vervoer zijn, ook met reizigersaantallen en dergelijke. Ik stel voor om dat te blijven doen op de manier zoals wij dat in het verleden al deden. Sinds dit jaar zijn wij gestart met het zo veel mogelijk met u delen van de OV-chipdata, voor zover wij die hebben. Ik stel voor om die lijn ook in de komende concessie te blijven handhaven, zodat er een duidelijk stuk is van een gesprek waarbij je niet alleen met elkaar kijkt naar het vervoersplan van dat jaar, maar waarbij je ook nog een keer samen kijkt wat de ontwikkeling is van de bezettingsgraad in het openbaar vervoer door de provincie heen. Ik zeg u toe die systematiek gehandhaafd te houden, ook naar de toekomst toe, en deze statenvergadering daaraan te verbinden.

Er is gevraagd of ik de initiatieven van buurtbussen nu al ken en of wij die nu al kunnen meenemen. Dat vind ik wat lastiger. Dat zou namelijk betekenen dat je iets los moet gaan doen, waarvoor ik nu nog de middelen heb en waarbij ik nu met de huidige concessienemer het gesprek moet aangaan. Dat vind ik gewoon lastig. Ik heb dat soort initiatieven wel eerder voorbij zien komen. Dat waren geen heel eenvoudige gesprekken. Uiteindelijk konden we elke keer niet verder komen. Ik acht de kans dus

heel erg klein. Ik wil best nog een keer met de afdeling praten over de vraag of er een keer geëxperimenteerd kan worden met iets. Ik geef u daarop echter niet veel hoop.

Als u mij toestaat, en het CDA misschien in de tweede termijn kan aangeven dat het voldoende is, dan wil ik daarop best in de volgende commissievergadering terugkomen en bekijken of ik op dat punt iets kan doen. Nogmaals: heb er niet iets te veel hoop op. Ik wil echter nog wel even kijken wat er op dat punt mogelijk is.

GroenLinks sprak over het punt van vraag en aanbod. Dat hebben wij behandeld.

De ChristenUnie sprak over de spiksplinternieuwe bussen. Volgens mij heb ik daarop ook een duidelijk antwoord gegeven.

De SGP sprak over paralliteit. Dat is nog wel een goed punt om even kort te behandelen. De andere punten die ik dan mogelijk nog had zal ik dan bewaren voor de tweede termijn. Dit punt is echter wel essentieel, ook al loopt de spreektijd af. Anders komt het punt in een tweede termijn toch wel weer voorbij.

Het gaat om paralliteit en met name de situatie in Hoevelaken. Op het moment dat je twee verkeersstromen naast elkaar hebt, dus twee stromen in vervoer, dan wordt het heel erg lastig om er één rendabel te maken. Op het spoor zien wij veel dat het verzoek er komt om ergens een station erbij te hebben. Op het moment dat je dat voor elkaar wilt krijgen, hanteert de NS de lijn dat altijd wordt gekeken naar de rendabiliteit van dat ene station. Zo is dat nu eenmaal in die concessie geregeld. In een volgende concessie zal dat ook weer zo zijn, ondanks allerlei pleidooien van mij. Men kijkt dan dus niet naar de hele lijn waarop gereden wordt, maar naar het aantal in- en uitstappers op dat ene station. Vaak is het zo dat je die rendabiliteit alleen kunt krijgen, voornamelijk in de opstartfase, als je met elkaar afsprekt dat er in elk geval op dat traject geen bus meer rijdt. Wil je dus naar een vraaggestuurd systeem toe, waarbij je ook de grote stromen zo veel mogelijk over het spoor laat gaan en je voor de rest met de bus vervoert, dan heb je een uitgangspunt als dit nodig. Dan is het meer een afweging die niet nu gemaakt moet worden. Ik denk dat dit uitgangspunt nodig is om het OV-systeem te laten functioneren. Keer op keer, wanneer wij samen discussies voeren over het openen van nieuwe stations, moeten wij op dat moment het gesprek voeren over welke consequentie dat heeft voor de lijn. Hechten wij meer waarde aan de lijn of kiezen wij in het bredere perspectief voor dat station? Op die manier moet u het lezen. Op die manier splitsen wij het hier ook, omdat het namelijk wel het een of het ander is. Wij nemen nu dat uitgangspunt aan. De discussie doet zich voor wanneer die stations er komen. In het geval van het station in Hoevelaken had die discussie toen gevoerd moeten worden, aan de hand van de vraag of wij de voorkeur geven aan dit vervoer over het spoor of dat wij inzetten op de bus. Dan geef ik u echter wel mee dat het spoor over het algemeen qua station veel meer reizigers bedient dan die ene bus kan doen. Vandaar dat wij in de discussie rondom vraaggestuurd openbaar vervoer deze keuze hier op deze manier maken.

Ik heb niet alle punten behandeld, maar de tijd is om. Ik beperk mij in de eerste termijn hiertoe. De vraag is wel wat ik dan hier nog mee mag.

De VOORZITTER: Ik zou wel even advies geven.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Een beetje verkapt zaten ze wel in de teksten. Ten eerste is de motie ingediend. Ik heb daarover aangegeven dat er uitleg aan is gegeven. Er heeft ook een uitgebreid debat over plaatsgevonden. Die motie kan ik positief adviseren aan de Staten Het amendement over geen opheffingsnormen is in strijd met het beginsel van hoe deze concessie en het Mobiliteitsplan zijn ingericht. Ik kan dus niet voor dat amendement zijn. Van het amendement over de arbeidsvoorwaarden van personeel en dat dat onze zorg is, vind ik dat wij dat op de manier zoals wij dat in dit land hebben vastgelegd en hoe wij dat in de uitgangspunten hebben geregeld, zo moeten laten. Ten aanzien van het amendement over duurzame bussen en betaalbare ritten hebben wij zojuist een uitgebreide discussie gevoerd. Mijn standpunt is dat ik dit amendement ook ontraad op dat punt. Dat zou namelijk in strijd zijn met het andere pleidooi. De motie over het op peil houden van de ritfrequentie in Amersfoort ontraad ik, omdat dit in principe niet uitgaat van een vraaggestuurd systeem, maar van een aanbodgestuurd systeem. Over de motie over het goed regelen van busvervoer naar het ziekenhuis hebben wij in eerdere debatten met elkaar gesproken. Er zijn

voldoende alternatieven. Op dat punt is mijn standpunt nog niet gewijzigd. In het verleden heb ik daarvoor in de Staten geen meerderheid gezien. Om die reden raad ik deze motie ook af. De motie over het recht hebben op busvervoer voor alle wijken en kernen is de meest vergaande motie in afwijking van hetgeen ik hier voorstel. Het zou volledig ongeloofwaardig zijn om deze motie positief te adviseren. Ook die motie adviseer ik negatief.

De VOORZITTER: Ik krijg het gevoel dat het onderwerp uitgediscussieerd is. Heeft u dat gevoel ook? Ik kijk even of er behoefte is aan een tweede termijn. Ik zie dat een aantal van u nog een opmerking wil maken. Wat raar dat u mijn gevoelens niet deelt. Ik geef gelegenheid voor een tweede termijn.

De heer DE VRIES (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb eigenlijk niet veel opmerkingen. Ik heb wel een vraag over de moties, willen wij een keuze voor of tegen kunnen maken. Boven een amendement staat: "Arbeidsvoorwaarden personeel, onze zorg". Kan de gedeputeerde straks in twee of drie zinnen iets meer vertellen over in hoeverre deze mensen wel beschermd zijn? Aan het begin van deze collegeperiode hebben wij de kwestie met de taxi's gehad. Die mensen moesten ook over naar een nieuwe vervoerder. Dat was niet helemaal top geregeld. Is het nu wel goed georganiseerd?

De VOORZITTER: Vraagt u dat aan de heer Meijer of vraagt u dat aan de heer Van Lunteren? Dit even voor de duidelijkheid.

De heer DE VRIES (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik vraag aan de heer Van Lunteren hoe de spelregels precies in elkaar zitten, om na te gaan hoe u dat als college voor elkaar moet boxen. Of de heer Meijer moet na de verkiezingen gedeputeerde worden. Kan de gedeputeerde iets meer vertellen over de motie over de ritfrequentie in Amersfoort? Ik heb er niet helemaal uit gehaald dat het van zes naar vier keer gaat. Als dat wel het geval is, waarom gaat het dan van zes naar vier? Amersfoort klinkt in mijn oren namelijk als een gebied waar veel bewegingen met de bus gemaakt worden. Deze twee verhelderende vragen stel ik, zodat de PvdA een goede keuze kan maken.

De heer THONON (D66): Mijnheer de Voorzitter! Een heel korte tweede termijn om alle onduidelijkheid te vermijden. Een goede motie en een niet zo'n goed voorbeeld, zo heb ik in de discussie gemerkt. Ik zal van de motie M22 nog één keer het dictum voorlezen: "bij de vertaling van de uitgangspunten naar het bestek ruimte in te bouwen voor inschrijvers om zich bij de aanbesteding positief te onderscheiden op uitstoot". Als het college dat zo doet en het voorbeeld dat ik heb genoemd opzij wordt gezet, dan zouden wij dat heel fijn vinden.

Ik heb van het college nog geen antwoord gehoord op de twee vragen over buurtbussen. Blijft de volgende concessiehouder de buurtbussen leveren en onderhouden? Van de ambtelijke ondersteuning begreep ik dat dat nu ook gebeurt. Blijft de concessiehouder die buurtbussen gedogen op die lijnen, zodat ze kunnen blijven rijden en niet worden weggedrukt door iets van de concessiehouder zelf?

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Even kort over de moties. Je moet altijd een beetje uitkijken als collegepartijen een motie indienen. Het bestaat toch niet dat men ineens het beleid gaat ombuigen. Dat blijkt ook wel. De gedeputeerde heeft over de motie M22 nog net niet gezegd dat deze overbodig is. Hij heeft gezegd dat hij het wat gaat aanscherpen. Je kunt er nauwelijks tegen zijn, want de motie verzet nu eenmaal geen bergen. Het is een bevestiging van wat erin staat. Het is hooguit een kleine aanscherping, zeker na de tweede termijn van de heer Thonon. Dan de moties van de SP. Over een half jaar zijn de verkiezingen. We denken dat deze zijn ingediend om zich daarvoor alvast een beetje te profileren. Ze zijn zo anders dan het bestaande beleid dat ik denk dat we daarna niet serieus hoeven te kijken.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! De heer IJssennagger heeft gelijk dat er over minder dan een half jaar verkiezingen zijn. Ik zal hem inderdaad verklappen dat wij ons ervoor gaan inspannen ervoor te zorgen dat de verhoudingen, zeker op dit soort beleidsterreinen, compleet anders komen te liggen dan bij de huidige meerderheden. Die analyse deel ik. Dat hij daaruit concludeert dat hij daar niet serieus naar hoeft te kijken, is een beetje neerbuigend. Dat doe ik bij uw voorstellen, die ook niet altijd even goed doortimmerd zijn, ook niet. Laten wij voor elkaar wel wederzijds respect

blijven betrachten. Dat u echter heeft geconstateerd dat er iets moet veranderen in deze Staten en dat wij daaraan gaan werken, kan ik niet anders dan ondersteunen.

Dan de reacties. De kern van de zaak die steeds terugkomt, is heel eenvoudig. Hoe zie je de rol van de overheid? Laten we het maar gewoon eerlijk zeggen. Wij zijn van mening dat de overheid een taak heeft die zij moet uitvoeren, ongeacht waar de mensen wonen, ongeacht hoe de feitelijke omstandigheden zijn. De overheid moet daarvoor staan en kan die taken niet afschuiven. In dit geval is dat de provincie. Dat afschuiven kan ook niet naar de gemeenten; dit naar aanleiding van een eerdere discussie. Dat afschuiven kan ook niet naar vrijwilligers die in een gat springen, omdat de overheid zich terugtrekt. Dat zien wij toch als een bepaalde politieke invulling, een neoliberale invulling, van zo'n proces. Dat zullen wij uit dien hoofde ook niet ondersteunen omdat je dan een stuk verdringing krijgt.

Wat betreft de verantwoordelijkheden bij het onderwerp personeel, zoals wij die bij de meeste punten hebben uitbediscussieerd het volgende. In de stukken staat niet duidelijk waar de verantwoordelijkheid van de vervoerder begint en waar die van de provincie eindigt. Eigenlijk wordt die verantwoordelijkheid voor de arbeidsvoorwaarden min of meer toegeschreven aan de vervoerder en vakbonden. Wij denken dat als je als provincie zelf een proces creëert waardoor de situatie zo wordt dat mensen van baan moeten veranderen, je dan ook verantwoordelijk bent voor de uitkomst naar die mensen toe. Die solidariteit naar de chauffeurs en de andere werknemers is volgens mij niet te veel gevraagd.

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! In mijn tweede termijn heb ik een 'mosterd na de maaltijd' vraag. Zojuist tijdens het debat kregen wij een verslag van de vier regiobijeenkomsten van de initiatiefgroep 'Samen op reis, modelbestek van de toekomst'. We kregen lijsten met tientallen aanbevelingen, gericht op OV-concessies. Ik wil een van deze aanbevelingen nog op tafel gooien, met excuses voor de vertraging. Het was voor mij nu eenmaal nieuw. Er valt te overwegen om dikke lijnen en dunne lijnen in aparte concessies onder te brengen. Voor de dunne lijnen kun je dan een combinatie maken met doelgroepenvervoer, uiteraard in overleg met alle gemeenten die daarvoor nu veel splinterconcessies verlenen. Ik ben wel benieuwd naar een eerste reactie van de gedeputeerde op deze ene aanbeveling, omdat wij binnenkort kijken naar het doelgroepenvervoer. Is het opsplitsen in twee aparte concessies nog mogelijk tussen dit eisenpakket en het bestek of is het een gepasseerd station?

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb nog een vraag of opmerking voor de gedeputeerde. Is er wel aan gedacht om eens te kijken bij de buurprovincies, waar kernen tegen de provinciegrens aan liggen, dicht bij een grote gemeente van de buurprovincie en die een kernachtig gebied hebben of waarbij het achterland in onze eigen provincie heel groot is, om te kijken of er een combinatie te maken is met de aanbidding van de buurprovincie en om die kernen mee te nemen in het openbaar vervoersysteem? Dit voor dunne lijnen en het eventueel aanhaken op de dikke lijnen. Of denkt u daar al aan? Zo nee, zou u dat dan willen doen en zou u daartoe bereid zijn? Het zou misschien toch een oplossing kunnen bieden voor die kernen die dicht tegen de provinciegrens aan liggen of naar de buurprovincie toe.

De VOORZITTER: Op verzoek van de griffier en van de gedeputeerde, om geheel verschillende redenen, schors ik de vergadering voor een paar minuten.

Schorsing van 16.41 uur tot 16.55 uur.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik moet het binnen de twee minuten houden. Ik ga echt alleen maar de vragen beantwoorden zoals die aan mij gesteld zijn. Het amendement van de SP. Hoe is dat wel geregeld met de medewerkers en wat is nu het punt met betrekking tot de regiotaxi? De Wet personenvervoer 2000 schrijft voor hoe de overdracht is geregeld. Daaraan houden wij ons. Dat is in Nederland de norm die wij hebben afgesproken op basis waarvan

iedereen zijn arbeidscontract bij een vervoerder heeft. Ik kan nu niet overzien wat het amendement van de SP op dat punt precies doet. Het voelt alsof er meer gevraagd wordt dan de wet voorschrijft. Dat is een tip die ik nog een keer wil meegeven aan alle statenleden hier. Mijn verzoek is ook altijd om, als u een amendement heeft, dit van tevoren in te sturen. Een amendement wijzigt namelijk het voorstel. Dan kan ik er even goed op worden geadviseerd. Het lijkt erop dat het amendement nu meer vraagt. Om die reden wijs ik het af. Is het allemaal goed geregeld? Ja, het is allemaal goed geregeld. Iedereen weet hoe dit in Nederland werkt. Elk arbeidscontract wordt aan de hand van die Wet personenvervoer geregeld. Met de regiotaxi zat het iets anders in elkaar. Het voert echter wat ver om daarop nu in dit debat specifiek in te gaan.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ja, de gedeputeerde kan er een hele batterij juristen bij halen, maar het gaat gewoon om de vraag in hoeverre hij namens de provincie verantwoordelijkheid voelt om erop toe te zien dat die arbeidsvoorwaarden zo goed mogelijk blijven en dat die mensen niet, als zij van de ene vervoerder naar de andere moeten overstappen, merken dat zij daarbij in allerlei opzichten erop achteruit gaan. Het gaat om die sociale verantwoordelijkheid, die het gevolg is van het beleid dat wij hier voeren. Eigenlijk is de vraag: probeert u binnen de ruimte die u heeft en die de wetgever u biedt, het maximale te doen om ervoor te zorgen dat die rechtspositie overeind blijft?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De rechtspositie, zo heb ik zojuist uitgelegd, is bij wet geregeld. Die blijft gewoon overeind. Als u vraagt of ik mij er verantwoordelijk voor voel, dan is mijn antwoord dat ik mij voor een heleboel dingen verantwoordelijk voel, maar dat voor een heleboel dingen ook geldt dat er wetten zijn die mensen in dit land beschermen. Ook in dit geval in het bijzonder voor mensen die werken bij een busonderneming, bij een openbaar vervoeronderneming, waarvan bij wet geregeld is dat dit middels concessies in de markt wordt gezet. Daarvoor is geregeld hoe met die mensen moet worden omgegaan. Ik vind dat elk overheidsorgaan zich aan die wet dient te houden. Dat doe ik dus ook. Daarbij kan ik verder een heleboel persoonlijke gevoelens hebben, maar iedereen die daar solliciteert, weet dat het systeem zo in elkaar zit. Ik kan wel alle problemen van de hele wereld op mijn nek nemen, maar ik houd mij aan de wet. Als er een bedrijf is die meer op dit vlak wil doen, dan is dat natuurlijk altijd mooi. De wet is echter het uitgangspunt. Dat is ook ons uitgangspunt. Als je op dat punt veel meer gaat vragen, dan maak je echt een onderscheid tussen gebieden. Ik denk dat wij dat niet moeten doen. Wij moeten niet met elkaar een concurrentie aangaan van wie het nu het beste doet voor zijn medewerkers. We hebben dat juist willen verankeren in normen die wij als grens meegeven in de wet. Die discussie is gevoerd in de Tweede Kamer. Het lijkt mij niet zinvol om die discussie hier opnieuw te voeren.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde doet nu net alsof er een soort dictaat uit Den Haag zou zijn, op grond waarvan zijn bewegingsvrijheid beperkt is. Dat is niet zo. De situatie is zo dat de gedeputeerde nu met een tamelijk minimalistische uitleg komt, namelijk: "Ik doe gewoon wat de wetgever zegt dat ik doen moet en niets meer." Punt. Wij doen een dringend beroep op hem, ook uit naam van al diegenen die bij busondernemingen werken, om te proberen datgene te doen wat ervoor zorgt dat zij niet straks in inkomen en in primaire of secundaire voorwaarden erop een onaanvaardbare manier op achteruit gaan. Dat is ook een sociale verantwoordelijkheid die een overheid dient te nemen. Ik wilde de gedeputeerde daarvoor dringend interrumpen.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik zeg niet dat de wet mij iets verbiedt. De wet verbiedt niets. De wet regelt het erg netjes, na een uitgebreide discussie in de Tweede Kamer, na de invoering van de decentralisatie van het openbaar vervoer. In de Wet personenvervoer 2000 wordt precies geregeld hoe je dit doet. Daarover is consensus gevonden in de Tweede Kamer, met betrekking tot hoe dat is geregeld. Op dat punt is geen enkele discussie in Den Haag gaande dat mensen dat kennelijk onrechtvaardig vinden. Dan is het vanuit het principe hier dat ik niet hier in Utrecht een andere situatie wil creëren voor de medewerkers. Zelfs in de provincie geldt dan nog dat je een andere situatie creëert voor mensen met een arbeidscontract binnen het provinciaal concessiegebied en binnen het BRU-concessiegebied als dat straks één is binnen het provinciaal concessiegebied van de provincie Utrecht en andere provincies. Dat hebben wij in dit land bij wet geregeld. Ik denk dat het een heel mooi uitgangspunt is om vanuit die kant te redeneren. Op het

moment dat je dat wilt oprekken, moet je die discussie in Den Haag voeren om dat voor alle mensen die in het openbaar vervoer werken te regelen en niet alleen voor die mensen die hier zitten, omdat wij hier toevallig een aanbesteding behandelen.

De heer FASTL (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Begrijp ik het goed dat wat in het amendement van de SP staat, zo ongeveer landelijk al geregeld is? We moeten dus al aan die eisen voldoen. Volgens mij zijn we er allemaal bij om te controleren of het daadwerkelijk goed wordt uitgevoerd. We weten dat het in het verleden bij andere sectoren wel eens fout is gegaan, maar we zitten er met z'n allen bovenop. Dat is iets anders. Dan is het amendement dus overbodig.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Nee, want als ik dat roep, weet ik ook dat ik daarmee de mogelijkheid geef het amendement aan te nemen. Ik kan dat niet beoordelen. Ik heb het vaker gezegd en volgens mij heeft de voorzitter er ook al een paar keer op gewezen. Op het moment dat u een amendement wilt indienen, gaat het om een wijziging van een besluit. Bij zo'n ingrijpend besluit als dit, waarbij ik niet kan overzien wat de personele consequenties zijn, vraagt u mij nu staande de vergadering om daarop een advies te geven. Het is bij wet geregeld. Ik overzie niet wat dit amendement doet. Om die reden ontraad ik het amendement. Het is wettelijk goed geregeld. Van dit amendement kan ik niet overzien of dit nu meer of minder vraagt. Als het meer vraagt, is mijn redenatie precies zoals ik die richting de heer Meijer heb uitgesproken. Als het overbodig is, adviseer ik nog tegen het amendement te stemmen, omdat ik het op dit moment niet kan overzien.

De heer FASTL (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Voor ons gaat het erom dat het wettelijk voldoende is afgedekt. Dat is helder.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Even richting de heer Fastl. Ik begrijp dat heer Fastl een goed excuus voelt om het amendement niet te hoeven steunen en dat hij hoopt dat hij een alibi krijgt van de gedeputeerde. Hij heeft echter natuurlijk ook een eigen verantwoordelijkheid en kan daarmee zelf zijn keuzes maken. Hij kan ook zien dat, zoals de gedeputeerde de situatie heeft uiteengezet, er nog sprake is van een minimumregeling en dat wij onze eigen verantwoordelijkheid hebben.

De VOORZITTER: De gedeputeerde gaat door met zijn betoog.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dan de vraag van D66. Ik probeer die nu scherp te krijgen, want anders beantwoord ik hem opnieuw niet voldoende. Het ging om het volgende: als er bussen zijn die worden gereden en een buurtbusinitiatief zegt dat men die bus wil blijven rijden, mag dit niet onmogelijk worden gemaakt door de huidige concessie. Dat is uw vraag. Wij gaan ervoor zorgen dat dat geen probleem is. Als een buurtbusinitiatief dat wil overnemen, dan is dat prima en gaan wij ervoor zorgen dat dit elkaar niet gaat bijten.

Ik had nog een opmerking voor de heer Meijer over een ander punt, maar die zal ik niet maken, want dan komen we weer in een debat terecht. Over de medewerkers heb ik gesproken. De ChristenUnie sprak over samen op weg. Ik vind het aardig dat u degene bent die de vraag stelt. U bent namelijk de enige geweest uit deze hele Staten die zich heeft opgegeven voor de bijeenkomst 'Samen op weg' toen dit besproken werd. Omdat u de enige was, ging die bijeenkomst niet door en heeft u niet vooraf kennis kunnen nemen van wat daar besproken is en heeft u niet iets kunnen inbrengen. Dat is inderdaad jammer. Veel van de dingen die daar besproken zijn, hebben we wel meegenomen. Ik ben namelijk zelf ook erbij betrokken geweest. Ik zit op persoonlijke titel in die werkgroep. Voorgesteld wordt om, op het moment dat je die dunne lijnen toch overeind wilt houden en je niet wilt dat dit kannibaliseert op dikke lijnen, het op deze manier te doen. Dan maak je namelijk inzichtelijk hoe het geld naar het een en naar het ander gaat en knip je dat meer. Volgens mij hebben wij hier heel nadrukkelijk aan de voorkant gezegd dat het om een vraaggestuurd systeem gaat. Zou je daarover een ander besluit hebben genomen, zoals de heer Meijer voorstelt, dan zou dat een manier zijn geweest om daarmee te kunnen omgaan. Ik hoop dat dit min of meer een voldoende antwoord is op uw vraag.

De VOORZITTER: Daarmee beëindigen we het debat over agendapunt 9.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Sorry, maar ik heb nog geen antwoord gekregen op mijn vraag. De twee minuten zijn wel om, maar ...

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat was de vraag over de buurprovincies. Op de manier zoals u het voorstelt, hebben we er nog niet naar gekeken. Ik zeg u bij dezen toe dat ik bereid ben om daarovereen gesprek aan te gaan met mijn collega in het Noord-Hollandse, om te kijken of dat een oplossing biedt. Daar speelt het namelijk vooral. Wellicht dat ik u daarmee verleidt om een keer mee te stemmen met een voorstel dat ik heb ingediend. Ik zeg u nog niets toe over de uitkomst, want die weet ik nog niet. Op die manier was er echter nog niet naar gekeken.

De VOORZITTER: Daarmee sluiten wij het debat over agendapunt 9 af. Wij komen er straks bij de agendapunten 14 en 15 nader terug.

Statenvoorstel procesnotitie Omgevingswet: voorbereiding en invoering.

De VOORZITTER: Ik heb begrepen dat dit voorstel geen verder debat vraagt, maar dat er wel een stemverklaring zal worden gegeven door de ChristenUnie en de PvdA. Gaat u ermee akkoord dat wij die procedure volgen? Dat is het geval.

Statenvoorstel beleidsnota Flora- en Faunawet Provincie Utrecht 2014 en de wijziging van de verordening schadebestrijding dieren provincie Utrecht.

De heer JOUSTRA (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Voor ons ligt de beleidsnota Flora- en Faunawet provincie Utrecht 2014 en de wijziging van de verordening schadebestrijding dieren. De VVD is tevreden met deze beleidsnota. Het getuigt van daadkracht van uw college om nu al deze nota te presenteren. De nieuwe Natuurwet staat nog in de steigers. In de nieuwe Natuurwet wordt vastgesteld dat de provincie de wettelijke plicht krijgt om haar natuurbeleid vast te leggen. Als die daadkracht samenloopt met een vooruitziende blik, ontstaan er geen discrepanties tussen waarover nu moet worden besloten en de nieuwe werkelijkheid van de nieuwe Natuurwet. De VVD vindt dat ze erop mag rekenen dat het college zo zorgvuldig is geweest in zijn voorbereiding dat dit wordt voorkomen.

In de stukken vinden wij een verstopte verwijzing naar de rauwheid en onvoorspelbaarheid van de natuur. Eerder zei ik in dit huis dat de natuur zich niet laat knechten en dat de mens aan haar willekeur onderworpen is. Dit alles komt tot uiting in de weinig poëtische zin: "Omdat de komst van wild en de schade die de beesten veroorzaken onvoorspelbaar is, is het moeilijk een exacte waarde te koppelen aan de beleidswijziging." Boekhouders reageren hier normaliter op met het uitrekenen van de gemiddelde en de standaard deviaties. Daarmee zijn dan voorspellingen te doen. In de commissie RGW werd hierover opgemerkt dat reductie van de biomassa-soorten tot minder schade zou moeten leiden. Dat zou tot gevolg moeten hebben dat de kosten voor de provincie omlaag zouden moeten gaan. De VVD vindt die redenering logisch. Er komen in dit geval zo veel variabelen voor, dat de boekhouders niet uit de voeten kunnen met deze logica. Van de andere kant wordt namelijk behoorlijk veel precisie verwacht. Het detailniveau voor verjaging is zo hoog, dat handhaving tamelijk complex lijkt. De VVD is daarom benieuwd of de praktijk zal uitwijzen dat de handhaafbaarheid niet in het geding komt.

De VVD is blij met de onderkenning dat biomassa-een negatieve invloed heeft op de biodiversiteit. Zelfs bewust schraal gehouden natuurgebieden lijden onder de biomassa-een door de biomassa-een veroorzaakte eutrofiëring.

Ook de schade door verwilderde gedomesticeerde dieren krijgt zijn plek. De VVD is blij dat biologisch scharrelvlees nu kan worden verwerkt tot regionale lekkernijen. Zelfs de spreekw is te bereiden als een lokale delicatessen, wat in Cothen al enkele malen is bewezen. Deze nota geeft, zoals de ChristenUnie al noemde in de commissie RGW, een balans tussen boer en natuur. Daarbij wil de

VVD opmerken dat er zonder boeren geen eten is en dat aan deze nota wordt toegevoegd: zonder boeren geen regionale biologische wilde ganzenborst.

De heer KILIÇ (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! We hebben het hier over de beleidsnota Flora- en Faunawet provincie Utrecht 2014 en de wijziging van de verordening schadebestrijding dieren provincie Utrecht 2014. In de commissie RGW zijn al heel wat argumenten over en weer uitgewisseld. Mevrouw Ursula Blom kan vandaag helaas niet aanwezig zijn; zij is geveld door griep. Wij zouden hier één belangrijke vraag willen stellen. De PvdA ziet graag een soort Ladder van Verdaas terugkomen in deze nota. Het zou ook een ladder van Blom genoemd kunnen worden. Kan de Ladder van Verdaas of een andere vorm van ladder hier gehanteerd worden?

Ik geef een aantal punten aan die ik heb meegenomen in een motie. Als GS die punten kan overnemen, dan zal ik die motie echter niet indienen.

- De visie van een plan van inrichting, met het oog op preventie op regioniveau. Indien niet hiertoe voldoende wordt overgegaan, de volgende treden van de ladder.
- Preventie op lokaal niveau, bijvoorbeeld door bij het vliegveld de aanplant van geschikte grassen, zoals olifantsgras, of door een hekwerk bij wegen te plaatsen of door te zorgen voor snelheidsvermindering van verkeer.
- Indien de inrichting en preventie niet voldoende zijn, dan verjaging/verontrusting zonder afschot, onder voorwaarde verjaging/verontrusting alleen bij kwetsbare gewassen, dus niet geoogst, en zonder gebruik van lokmiddelen verjaging/verontrusting in een beperkte periode van het jaar.
- Indien onvoldoende effectief, dan ondersteunend afschot, mogelijk in een zeer beperkte periode, onder voorwaarde samen met voorgaande van middelen van verjaging en een beperkt aantal dieren tegelijk met ondersteuning van afschot door een zo diervriendelijke benutting van geschoten en gevangen dieren.
- Indien onvoldoende effectief, met name bij onbeheersbare populaties, zoals sommige populaties zomerganzen, voor een of twee jaren, een periode van ontheffing van afschot gedurende het jaar. Gedurende de week ook op zon- en feestdagen en gedurende de dag uitbreiden.

Deze lijst kan misschien nog wat langer worden. Daarom vraag ik GS te kijken of er een mogelijke lijst is waardoor de uitvoering van deze beleidsnota gemakkelijker wordt.

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Deze middag is een heugelijke middag voor de in het wild levende dieren in de provincie Utrecht. Vanaf vanmiddag weten ze namelijk precies waaraan ze toe zijn, de zwijnen en de edelherten, namelijk dat ze er niet in mogen. Als de zwijnen goed geluisterd hebben, kunnen ze het op zondag wel proberen, want dan mag hier niet geschoten worden. De wilde ganzen weten waar ze mogen verblijven en wanneer ze er mogen verblijven. Dat wil zeggen: als zij kunnen lezen. Voor die dieren die dat niet kunnen, zullen de uitvoerders van het Faunabeheerplan zorgen. Dat brengt mij op de volgende opmerking, namelijk dat de provincie Utrecht over uitstekend functionerende overlegfora beschikt. Al voordat wij deze beleidsnota vaststellen, hebben de partijen die daarvoor verantwoordelijk zijn, de Faunabeheereenheid, de grondbezitters, de LTO-jagers en natuurorganisaties, hun plan, dat gebaseerd is op het beleid dat wij nu vaststellen, al vastgesteld. Graag spreek ik daarvoor mijn complimenten uit. Dit lijkt mij een prachtig voorbeeld van hoe anderen dan de provinciale overheid uitstekend in staat zijn om met elkaar tot een gedragen compromis te komen.

Tijdens de commissievergadering heb ik nog een vraag gesteld aan de gedeputeerde over de schade die de ganzen kunnen aanrichten. Hij heeft daarbij toegezegd te onderzoeken of het mogelijk is de financiële compensaties voor schade, die de komende jaren minder wordt, reeds nu kan worden ingezet. Kunt u aangeven of het daadwerkelijk mogelijk is?

De heer BOERKAMP (D66): Mijnheer de Voorzitter! Aan het begin van de beleidsnota Flora- en Faunawet voor de provincie Utrecht staat het uitgangspunt van de wet beschreven. Daarin wordt wat D66 betreft heel goed aangegeven waar het om gaat. Het uitgangspunt van de wet is namelijk: nee, tenzij. Die 'nee' ziet op de activiteiten die schadelijk zijn voor de beschermde soorten. Dat leidt tot een

serie van verboden die erop gericht zijn dat de in het wild levende dieren en planten met rust moeten worden gelaten. Natuurlijk, daarop zijn uitzonderingen mogelijk. Er zijn situaties waarbij je niet op je handen kunt blijven zitten. De belangen waar het dan volgens de wet om moet gaan, zijn volksgezondheid, openbare veiligheid, veiligheid van het luchtverkeer, voorkoming van belangrijke schade aan landbouwgewassen en schade aan flora en fauna. Er kan een ontheffing worden gegeven om deze belangen te beschermen. In zo'n geval mag afschot worden ingezet. Dat kan alleen als er geen andere bevredigende oplossing bestaat en er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van de instandhouding van de soort, zo staat te lezen. Er kan tussen de belangen, waarbij afschot in beeld komt, en de belangen van de soort nog een hele wereld zitten. Die ontheffing of vrijstelling moet wat D66 betreft een noodgreep zijn en blijven als al het andere niet of onvoldoende werkt om belangrijke schade te voorkomen.

Voor D66 is dan de vraag welke stappen eerst moeten worden doorlopen alvorens zo'n ontheffing of vrijstelling wordt verleend. In de commissie kwam dit ook ter sprake. Gedeputeerde Krol bevestigde op vragen van mevrouw Blom dat er een soort ladder met zo'n volgorde valt te onderkennen in het stuk. Ik moet zeggen dat ik zelf in de voorbereiding wel op zoek was geweest naar die grote lijn, maar tot mijn spijt heb ik die niet kunnen signaleren. De reactie van GS in de commissie stelde mij dan ook tevreden. Mevrouw Blom en ik hebben daarna nog van gedachten gewisseld over zo'n ladder. Dat heeft geleid tot een voorzet, waarvan de heer Kiliç zojuist al een aantal punten heeft genoemd. Die zou ik graag met u willen delen als een aanzet zoals de heer Kiliç al aangaf. Die lijn onderschrijf ik van harte. Een ladder kan bijdragen aan de voorspelbaarheid van beleid en is daarmee een duidelijke aanzet voor toekomstig beleid en transparantie. Hierbij wil ik, net als de PvdA, GS dan ook oproepen om op basis van die voorzet een ladder verder uit te werken.

Dan kom ik nu bij het onderwerp verkeersveiligheid. Welke maatregelen neemt de provincie zelf om ernstige verkeersongelukken te voorkomen of om schade te beperken? Ik begrijp dat waar in den lande is gekozen voor het verlagen van de maximumsnelheid op specifieke plaatsen, niet alleen het aantal aanrijdingen fors is afgenomen, maar dat ook de ernst van de schade dan veel lager is. Dat is logisch: de remweg van de auto is dan substantieel korter en de klap is minder hard. Mijn vraag is daarom ook: wat doet de provincie Utrecht op dit vlak? Er worden op jaarbasis toch ruim 200 aanrijdingen met reeën gerapporteerd? Zijn er voorbeelden van dit soort maatregelen te geven binnen de provincie? Wat is in dit verband de stand van zaken rondom de motie 'Preventieve maatregelen wildaanrijdingen' van de PvdD die hier begin 2012 is aangenomen?

Tot slot merk ik nog op dat D66 verheugd is dat GS onverkort uitvoering gaat geven aan een nog steeds breedgedragen akkoord van de Ganzen 7 om de sterk toegenomen ganzenstand terug te brengen tot een te hanteren stand, dit in tegenstelling tot wat sommige andere provincies doen.

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Voor ons ligt het voorstel voor de aanpassing op de beleidsnota van de Flora- en Faunawet. De PVV oordeelt positiever over de wet na de aanpassingen, hoewel wij ons blijven verbazen dat wij tegen alle onderzoeken in ecoducten blijven aanleggen, wild laten oversteken en vervolgens afschieten, omdat het niet gewenst is in de provincie. In memoriam: de zwijntjes in Weert.

Dan de rust voor de ganzen. De PVV is blij met de verlenging van de jaagperiode en dat de gedode zwijnen en spreeuwen op het menu komen. Een wild zwijnkotelet is niet te versmaden.

De heer BOERKAMP (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoor zojuist spreken over provinciaal beleid van de provincie Utrecht en dan wordt Weert genoemd. Ik dacht dat wij hier niet over Weert gaan en dat het over ervaringen gaat die hier in de provincie plaatsvinden.

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat het om hetzelfde beleid gaat waardoor die zwijntjes in Weert zijn afgeschoten, omdat ze daar ook niet mogen zijn. Hetzelfde gebeurt in de provincie Utrecht. Wat dat betreft is de link snel gelegd.

Dat er op zondag niet op de wilde zwijnen mag worden geschoten en wel op ganzen, is voor de PVV een raadsel. Wij vragen ons af wat het verschil is en wat de reden is dat er op zondag niet geschoten

mag worden. Inderdaad, als die zwijnen goed kunnen lezen, dan weten zij wanneer ze kunnen oversteken.

Verder wijzen wij erop dat met alle zorg voor ganzen, wilde zwijnen en overstekende reeën de mensen in de provincie Utrecht niet vergeten moeten worden. De laatste tijd zijn er te veel incidenten die ons zorgen baren. De mens is namelijk onze eerste zorg. Onze eerste zorg is niet dat ergens een blaasvaren dreigt het onderspit te delven of dat blauwgras niet kan groeien.

De heer FASTL (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! In de commissievergadering heb ik hiervoor de nodige spreektijd gebruikt. Dat kwam mede doordat de afgevaardigde van de PvdD niet aanwezig kon zijn en ik mede namens de PvdD heb gesproken. Dan is hier straks de bijdrage van de PvdD ook maar een beetje namens ons. Er wordt ook nog een aantal moties en amendementen ingediend. Daar waar die zinnig zijn, mag u dat zien als mede ingediend door ons. Waarbij het minder zinnig is, mag u het zelf beoordelen. Nee, dat is flauwekul.

Ik wil graag een aantal punten naar voren brengen. Het ene punt van de preventieve maatregelen is al genoemd. In de commissie hebben wij daarover ook gesproken. Er moeten twee preventieve maatregelen worden ingesteld, voordat je daadwerkelijk tot afschot kunt overgaan. Toen was de vraag hoe vrijblijvend dat is en wat er op dat gebied al gebeurt. Daarover hebben wij nog niet helemaal helderheid gekregen. Mijn vraag is eigenlijk heel simpel: wat gebeurt er al? Is het misschien noodzakelijk dat wij daarmee als provincie wat meer sturend omgaan? Dus dat wij bijvoorbeeld tegen zo'n landeigenaar zeggen: "U hebt dit al geprobeerd, maar dat heeft geen zin. U kunt beter iets anders proberen." Ik hoor graag wat de gedeputeerde daarop te zeggen heeft.

Het andere punt is het schieten met hagel. Ik vraag mij af waarom wij dat nog doen. Schieten met kogels schijnt ongeveer dezelfde dodingskans te hebben. Je kunt dus met kogels schieten. Het nadeel van hagel is dat als je in een groep ganzen schiet, een deel wel geraakt wordt maar niet doodgaat en dus met hagel rondvliegt. Waarom verbieden wij het schieten met hagel niet als het schieten met kogels minder dierenleed veroorzaakt en het dezelfde hoeveelheid dode dieren veroorzaakt? Theoretisch kan er op onze eigen provinciale grond nog steeds plezierjacht plaatsvinden. In de praktijk is dat niet zo. Deze gedeputeerde zal dat van z'n leven, zeker gezien zijn kinderen, niet toestaan. Je weet echter niet wat er in de toekomst voor in de plaats komt. We zouden graag zien dat ook de theoretische kans op plezierjacht op onze eigen grond totaal geschrapt wordt. Ik hoor graag wat de gedeputeerde daarover te zeggen heeft.

Een ander punt is de winterrust. Ik vond zelf dat daarop veel uitzonderingen konden worden gemaakt. De gedeputeerde heeft ons verzekerd dat daarmee heel terughoudend zal worden omgegaan. Ik hoor dat graag nog een keer. Ik hoor graag dat de winterrust echt is gewaarborgd, behalve in het uiterste geval van dit en dat en dit en dat. Daarover hoor ik de gedeputeerde dus nog graag.

Verder sluit ik mij aan bij de vragen van D66 over het valwild. Dat spreekt voor zich.

Om dan met een andere provincie te eindigen: lang leve Drenthe, want daar laat men het groot wild tegenwoordig ook toe.

De heer BOER (SP): Mijnheer de Voorzitter! De SP is blij te merken dat de provincie heeft besloten om toch het ganzenakkoord uit te voeren, ondanks het afbreken van de gesprekken tussen de betrokken partijen in december 2013.

Geruststellend is de gedachte dat de winterrust voor de ganzen gehandhaafd zal blijven. Het vervelende is dat dit alleen in enkele specifieke gebieden zal gelden. Ronduit verontrustend is het dat de voornaamste vormen van preventie van gewasschades bij de provincie reductie, reductie, reductie, blijven. Reductie: dat is een mooie benaming voor het doden van ganzen. Het resultaat van al dit schieten is dat 25 tot 40% van de ganzen met lood in het lichaam doorvliegt, zoals al een paar sprekers hebben gezegd. Dit vertelt natuurlijk ook iets over de deskundigheid van de betreffende jagers.

De SP heeft moeite met de huidige vormen van reductie, zeker als er alternatieven zijn. Voorkom een ganzenluilekkerland. Landschapsinrichting blijkt het voornaamste wapen tegen de overlast van ganzen te zijn. Een strookje van een paar meter langs de waterkant blijkt al voldoende te zijn om buitensporige schade aan gewassen te beperken. Of maak gebruik van de lasertechniek, waarmee de

ganzen diervriendelijk verjaagd kunnen worden, met de zogenaamde Agrilaser. Een paar keer laseren en de ganzen zijn inderdaad weg.

De SP heeft ook moeite met het cijferfetisjisme van sommige organisaties. Bij 4000 stuks ganzen is er geen enkel probleem. Bij 4001 ganzen is echter de kritieke grens bereikt.

Er wordt gesproken over een aantal van 23.000 waarmee de populatie gereduceerd dient te worden. Dat is 80% van de populatie. Dat is feitelijk een georganiseerde slachtpartij. Niet besproken, maar voor de SP ook een alternatief, is het schudden en prikken van eieren nesten. De ganzen blijven op die eieren broeden, maar die eieren komen nooit uit. Dat blijkt heel goed te werken bij kleine populaties. Het allergrootste voordeel is natuurlijk dat het diervriendelijk is. Kortom: de SP is en blijft voorstander van preventie en niet van reductie.

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! De soepgans kan op het menu en het varkentje van de nulstanddiscussie krijgt een staartje. Tijdens excursies heb ik altijd een vogelgids bij me, zodat ik alle vreemde vogels die ik onderweg tegenkom, kan opzoeken. Mijn boek 'Vogels van Europa' kwam ook goed van pas bij het doorneuzen van de nota Faunabeleid die wij vandaag bespreken. Alle vreemde vogels die in de nota voorbijvliegen staan er namelijk in. De rosse stekelstaart, de halsbandparkiet, de Canadese gans en de Nijlgans. Ik heb alleen een fors probleem met de boerengans en de soepgans, want die kan ik niet vinden in mijn Europese vogelgids. Alle vogelgekheid op een stokje: de fractie van de ChristenUnie gaat akkoord met de beleidsnota Flora- en Faunawet.

Het is de kunst om in het provinciale faunabeleid een goede balans te vinden tussen boerenbelangen en natuurbelangen. Naar ons idee heeft de provincie Utrecht in deze nota een goede middenweg gevonden tussen schadebestrijding en natuurbescherming. We zijn blij met de uitkomst van de ganzendiscussies in het projectteam Ganzenbeheer Utrecht. Het zijn de overzomerende ganzen die de boeren in de weg zitten. Als het gaat om natuurbelangen, dan is vooral de rust voor de overwinterende wilde ganzen van belang. Voor de ChristenUnie is het belangrijk dat de winterrust blijft gehandhaafd en dat alleen de overzomeraars worden aangepakt. Daarom accepteren wij de ganzenvoorstellen in deze beleidsnota als een werkbaar compromis. Wij zijn ook blij met de regels over de nuttige toepassing van natuurproducten en over de consumptie van geschoten ganzen, of het nu soepganzen of grauwe ganzen zijn.

Graag sluit ik af met twee losse flodders richting wilde zwijnen en reeën. Als het gaat om reeën speelt de Stichting Valwild een sleutelrol. Graag wil ik de bespreking van deze beleidsnota aangrijpen om alle deskundige vrijwilligers te bedanken voor hun faunabeheerwerk. Onze complimenten. We praten graag over de participatiesamenleving. Als het gaat om faunabeheer, dan is de participatiesamenleving al meer dan tientallen jaren springlevend.

In de staart van mijn bijdrage wil ik de schijnwerpers zetten op het volgende, inhakend op de zwemmende zwijntjes in Brabant en het nieuwe pleidooi voor het loslaten van de nulstand in Drenthe. Het lijkt steeds belangrijker dat provincies hun beleid goed op elkaar afstemmen. Zoogdierspecialisten roepen immers dat het handhaven van de nulstand een illusie is en dat het niet realistisch is. Als Drenthe de deur openzet, dan helpen onze hekken niet meer. Natuurlijk zit er veel kanaalwater tussen Meppel en Bunschoten, maar enige afstemming in IPO-kring lijkt mij wel handig. Is het mogelijk dat het IPO na het ganzenakkoord ook gaat werken aan een zwijnenakkoord? Dan krijgt de nulstanddiscussie van de afgelopen weken namelijk nog een nuttig krulstaartje.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Graag wil ik nog opmerken dat er in de nota weinig staat over bescherming van dieren in het algemeen. Beschermd dieren worden specifiek genoemd, maar dierenbescherming in het algemeen wordt niet genoemd. Ik heb het al eerder gezegd, ook tijdens de werkvergadering: het is toch vrij onbekend. We hebben het uitgezocht en we weten wel hoe het zit: het zwanendriften. Ik wil een pleidooi houden bij de gedeputeerde om te kijken of via het IPO of het Rijk daaraan toch niet iets kan worden gedaan. Ik weet dat het wel mag op particulier terrein en dat het niet op provinciale grond mag. Zwanendrifters zijn mensen die zwanen vangen en ze vervolgens kortwieken, kaalplukken en dan in weilanden loslaten. Daarna kunnen die zwanen geen kant meer op. Ze zijn daardoor een prooi voor wilde dieren. Als de veren weer zijn aangegroeid,

worden ze opnieuw gevangen en kaalgeplukt. Deze week heb ik nog een filmpje gezien. Zwanendrifters zijn echt niet alleen bezig in weilanden, maar bijvoorbeeld ook in steden en grachten. Ze hebben een klein autootje, een lange stok met een krul van ijzer eraan en vissen daar de vader en de moeder uit de gracht. De jongen moeten het dan verder maar uitzoeken. Ze worden in een autootje gezet en daar gaan ze: weg ermee.

Dat gaat misschien om twee ganzen, of om tien ganzen, maar dat is natuurlijk iets anders dan 60.000 kippen in een stal, waarvan er per dag gemiddeld 400 doodgedrukt worden. Ik vind echter dat wij hieraan iets moeten doen. In elk geval moeten wij signalen afgeven dat dit moet stoppen. Dit moeten wij niet willen.

Verder zou ik het volgende willen meegeven. De fractie van 50Plus staat er volledig achter als de winterrust gehandhaafd blijft. Verder houd ik een pleidooi voor het broedseizoen. Dat staat nu vast in een vaste tijd. Soms is een broedseizoen echter anders. Wanneer er een zachte winter is geweest, wordt er eerder gebroed. Bij een strenge winter, wordt er later gebroed. Om daarop adequaat in te haken zijn er landelijke tijden. Dit moet via het IPO worden afgestemd. Als er een strenge winter is geweest en er wordt later gebroed, dan moet men niet alsnog op 15 mei gaan maaien. Dan vliegt het bloed door de lucht. Dat moeten wij niet willen.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Recentelijk kwam ik het boek 'Utrechtse fabels' tegen. Zoals u weet, is een fabel een verhaal met een moraal, waarin dieren optreden als menselijke wezens, die gevolgd wordt door een boodschap. Omdat kritiek op de overheid in vroeger tijden niet zonder gevaar was, werd de fabel ook gebruikt om op een veilige manier kritiek te uiten, want niemand kon bewijzen dat je hem of haar bedoelt. Ik wil u een verhaal uit dit boek voorlezen, omdat het opvallende gelijkenissen vertoont met heden ten dage.

"Er was eens een mooi bos, gelegen in het midden van het land. Het bos was rijk aan planten en dieren en er was genoeg ruimte voor een ieder om te leven. Tot er op een dag paniek uitbrak in het bos. Donkere, onheilspellende wolken trokken samen boven het bos. Enkele dieren hadden namelijk op de aankondigingsboom een nieuwe nota van de das zien hangen. De das moeten jullie weten is de heerser van dit bos en samen met enkele vrienden vormt hij de regering. Ontredderd kwamen de dieren samen. Wat moeten wij nu doen? Want in deze nota zien wij niks van de eerder in Natuurbeleid 2.0 vastgestelde systeembenadering. Want in deze nota zien wij niks over preventie en alternatieven. Want wat wij wel zien, is een en al afschot. Er staat wel uit en te na beschreven hoe en wanneer wij afgeschoten mogen worden. Een van de dieren had een plan. Laten wij naar de wijze uil gaan. Die heeft vaak goede ideeën hoe we met dieren om zouden moeten gaan. Zo gezegd, zo gedaan. Bij de uil aangekomen deden de dieren hun verhaal. Al zittend op zijn tak hoorde de uil hen rustig aan. En de uil sprak: "Jullie moeten begrijpen dat dassen voornamelijk op hun neus vertrouwen, want het zijn slechtziende dieren. Daar kunnen ze niks aan doen, want dit verminderde zicht hoort nu eenmaal bij dit dier. Het jammere is wel, dat zij daardoor soms hun visie te veel laten vertroebelen door de verkeerde vrienden. Maar, zei de uil, ik heb de das ook leren kennen als iemand die best naar goede argumenten wil luisteren. En, sprak de uil, ik zal de das nog eens wijzen op een passage uit het coalitieakkoord dat spreekt over op zoek gaan naar preventie en alternatieven voor afschot. Ik vond deze passage namelijk toen ik onlangs langs het oude dassenhol vloog. Dat verklaart wellicht ook, waarom er met deze passage bijster weinig is gedaan. Ik vermoed namelijk dat deze per ongeluk is blijven liggen toen de das en zijn vrienden naar het nieuwe en veel grotere dassenhol zijn verhuisd. Hier zal geen boze opzet in het spel zijn, want een coalitieakkoord is tenslotte geen fabeltjeskrant!" Toen hij uitgesproken was vloog de uil richting het hol van de das, met onder zijn vleugel enkele ideeën die de dieren hem hadden meegegeven om de pijn te verzachten. De das en de uil spraken redelijk kort met elkaar, want de uil mocht maar 3 minuten op audiëntie komen bij de das. Maar gelukkig was de tijd lang genoeg voor de das om tot de conclusie te komen dat de ideeën van de bosbewoners het waard waren om over te nemen. En als bij toeval brak er een zonnestraaltje door het grauwe wolkendek. Het was nog slechts een enkel straaltje, want de onheilswolken verdwenen nog niet.

Dit verhaal kan daarom helaas niet afgesloten worden met: "En ze leefden nog lang en gelukkig." Maar er was wel weer hoop in het bos, hoop op een toekomst waarin ook de dieren een plekje in het bos gegund wordt."

Namens de dieren dien ik nog enkele moties en amendementen in die heel goed zijn ingeleid door GroenLinks en de SP.

Amendement A18 (PvdD, SP, 50Plus): jachtrechten.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 29 september 2014, ter bespreking en vaststelling van de beleidsnota Flora en Faunawet Provincie Utrecht 2014;

overwegende:

dat plezierjacht onder een brede laag van de bevolking geen draagvlak heeft;

besluiten:

in de Beleidsnota Flora en Faunawet de tekst op bladzijde 22:

"Bij een verzoek voor verhuur van jachtrechten door de provincie, zal hierover per geval beslist worden. Het besluit hierover zal in overeenstemming zijn met de uitgangspunten van het faunabeheer in de aangrenzende gebieden." te wijzigen als volgt: "De provincie ziet af van de mogelijkheid tot het verhuren van jachtrechten op haar eigen gronden."

Die mogelijkheid wordt nu in de nota wel geboden.

Motie M26 (PvdD, SP, 50Plus): rustgebieden.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 29 september 2014, ter bespreking van de beleidsnota Flora en Faunawet Provincie Utrecht 2014;

constaterende:

- *dat het aanwijzen van rustgebieden voor overwinterende trekganzen onderdeel is van het ganzenbeleid;*
- *dat in het Projectteam Ganzenbeheer Utrecht voorstellen worden voorbereid voor de aanwijzing van de rustgebieden;*

overwegende:

dat om overlast door ganzen te voorkomen, rustgebieden in verhouding moeten staan tot de actuele ganzenpopulatie;

spreken als hun mening uit:

dat het aanwijzen van rustgebieden met een capaciteit voor slechts een klein deel van de ganzenpopulatie landbouwschade in de hand werkt;

verzoeken het college van GS:

rustgebieden aan te wijzen die voldoende capaciteit hebben voor de huidige populatie overwinterende ganzen.

En gaan over tot de orde van de dag

Motie M27 (PvdD, SP, 50Plus): adviesrol preventieve maatregelen.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 29 september 2014, ter bespreking van de beleidsnota Flora- en Faunawet;

constaterende:

- dat vóór het aanvragen van een ontheffing voor het doden van beschermde diersoorten de ondernemer minimaal twee preventieve maatregelen dient te hebben genomen;
- dat de ondernemer hierin nu niet wordt bijgestaan door een deskundig advies;

overwegende:

- dat deze situatie in de praktijk niet altijd leidt tot de meest effectieve keuzen;
- dat de keuze voor preventieve maatregelen complex is, omdat verschillende factoren een rol spelen die de effectiviteit en haalbaarheid ervan bepalen: zo spelen financiële aspecten, gebieds- en locatiespecifieke omstandigheden en soort- en gedragskenmerken van het betreffende dier een rol;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:
een adviserende rol in te vullen met betrekking tot de keuze van preventieve maatregelen, zodat ondernemers een beroep kunnen doen op provinciale deskundigheid.

En gaan over tot de orde van de dag.

Amendement A19 (PvdD, SP, 50Plus): winterrust.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 29 september 2014, ter bespreking van de beleidsnota Flora- en Faunawet;

overwegende dat:

- in het kader van het naleven van de afspraken uit het Ganzenakkoord, er winterrust voor overwinterende trekganzen moet zijn;
- er sprake van de volgende uitzonderingen op deze 'winterrust':
 - koppelvormende ganzen mogen worden afgeschoten;
 - ook in de winter worden ganzen buiten de rustgebieden opgedreven en gedood in het kader van 'ondersteunend afschot';

spreken als hun mening uit:

dat de winterrust in deze hoedanigheid onvoldoende rust biedt voor overwinterende trekganzen;

besluiten:

dat de in de toelichting genoemde uitzonderingen op de winterrust verwijderd moeten worden uit de beleidsnota Flora- en Faunawet.

Motie M28 (PvdD, SP, 50Plus): onderzoek gebiedsinrichting en predatoren.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 29 september 2014, ter bespreking van de beleidsnota Flora en Faunawet Provincie Utrecht 2014;

overwegende:

- dat inrichting van gebieden en beheer van de begroeiing invloed kan hebben op de aanwezigheid van schadeveroorzakende factoren (blz. 14);
- dat de aanwezigheid van bijvoorbeeld roofdieren van invloed kan zijn op schadedreiging (blz. 14);
- dat over de invloed van de inrichting en het vegetatiebeheer en over de invloed van predatoren nog onvoldoende kennis beschikbaar is om daar uniform bruikbare voorstellen voor te maken. Waar zich echter mogelijkheden voordoen om bij inrichting en beheer rekening te houden met mogelijke schadedreiging kan ervaring opgedaan worden (blz. 14);

*verzoeken het college van GS om:
in IPO-verband de mogelijkheden te verkennen om onderzoek te doen (pilot) naar de invloed van de inrichting en het vegetatiebeheer en omtrent de invloed van predatoren in relatie tot dreiging van schade.*

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De moties en amendementen zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging. Ze kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik zou het op prijs stellen dat ik kopieën krijg van deze moties en amendementen, zodat ik erop kan reageren. Op het eind ging het namelijk wel heel snel. De spreektijd van de heer Van der Steeg was ook op. Misschien moet ik even mijn ogen op die stukken richten, om een goede reactie te kunnen geven.

In algemene zin: ik ga vandaag niet over mijn spreektijd heen. Ik ga u echter wel antwoord geven op de vragen. Ik neem ook twee misverstanden weg. De leden van de commissie hebben dat over het algemeen wel gehoord doordat ik dat in de commissie RGW heb gezegd. Ik heb het echter misschien niet gezegd in de plenaire statenvergadering.

Wij wijzigen het flora- en faunabeleid op het punt van grote hoefdieren niet. Daarover kunt u verschillend denken, maar dat beleid hebben wij hier na een stevig debat vastgesteld. Daarover wordt verschillend gedacht. Ik weet ook hoe de PvdD erover denkt. Ik weet ook welke nuance daaromtrent in de Staten ligt. Het heeft uiteindelijk echter geleid tot een redelijk afgewogen en verstandig beleid voor grote hoefdieren. Dit punt is stevig in de discussie geraakt naar aanleiding van de situatie in Limburg. In Utrecht is het beleid feitelijk niet gewijzigd.

We wijzigen het beleid wel voor de gans. We doen dat volledig in lijn met het Ganzen 7-akkoord dat feitelijk niet meer bestaat. Dat is opvallend, want er zijn veel collega provinciebestuurders die onder druk van welke groepering dan ook – die kan altijd vanuit de hoek van de natuurbeschermers komen of uit de hoek van de LTO of van anderen – afwijkingen op dat akkoord hebben afgesproken. Ik zie in Overijssel en Friesland de winterrust niet blijven bestaan, zoals wij dat in Utrecht wel doen. Zonder onszelf nu op de borst te slaan, ben ik er blij mee dat wij een stevig compromis maken, dat aan de ene kant zegt dat reduceren niet leuk en niet prettig is, maar wel onontkoombaar voor overzomerende ganzen. Aan de andere kant moet je aan je internationale verplichtingen, die je ook voor de overwinterende gans hebt, ook op een goede manier invulling kunnen geven. Dat zit besloten in deze flora- en faunawetwijzigingen zoals wij die voorstellen. In overgrote lijnen steunt u dat verhaal met een grote meerderheid.

We kunnen opnieuw beginnen en zeggen dat wij de natuur en de flora en fauna in Utrecht moeten beheren. Ook daarover kunnen wij principieel verschillend denken. Dit is echter de grote lijn die er stond en die blijft staan. We passen hem aan op het punt van de gans. Daarom ga ik proberen om in mijn beantwoording daar een beetje naartoe te kruipen, omdat je de wat meer principiële discussie over of je vindt dat je als overheid op deze wijze mag beheren best opnieuw mag voeren. Daarover zijn de stellingen in dit huis over het algemeen wel bekend. Anders kom ik over mijn spreektijd heen. De voorzitter heeft gedreigd mij dan hard te interveniëren, net zo hard als hij dat bij u heeft gedaan toen u over uw spreektijd heen ging.

Ik ga even over op de respectievelijke vragen. De VVD kwam met de mooie term biomassaliteit. Mijnheer Joustra, ik vond dat wel aardig. We spreken altijd over biodiversiteit. U hebt een beetje rekening gehouden met de nieuwe natuurwet. Daarover ging uw tweede opmerking. Daarmee zou ik rekening moeten houden met datgene wat zich op dit moment in de Haagse politiek afspeelt. Dat is een beetje onmogelijk, zoals het rekening houden met het weer van volgende week. Dat is ook niet mogelijk. Dat is net zoiets als wat er in de Kamer gebeurt. Wij gaan ervan uit dat datgene wat wij op dit punt afspreken, past bij wat er in Den Haag gebeurt. Nogmaals: onvoorspelbaarheid zit wel een beetje in het systeem.

De heer Kiliç en anderen hebben expliciet gesproken over de Ladder van Verdaas of die van Blom. De heer Kiliç zegt dat je altijd moet beginnen met preventie, alvorens je overgaat tot afschot. In principe heeft u en hebben ook anderen, zoals GroenLinks, daarin gelijk. Met uitzondering van de grote mate van populatiebeheer zoals die nu voor ganzen plaatsvindt. Daarbij moet stevig gereduceerd worden en dat lukt ons ook. Dat moeten wij volgend jaar opnieuw doen; dan zullen we op een soort stabilisatie van het niveau komen. We zien die aantallen dalen. De vragen die u over dit punt schriftelijk hebt gesteld, zullen wij morgen in het college beantwoorden.

Voor de liefhebbers van dit onderwerp: je mag in Nederland vijf soorten dieren, die landelijk worden bepaald, altijd schieten. Voor alle overige soorten heb je speciale toestemming nodig; een ontheffing om het maar zo te zeggen. Als je een ontheffing in het kader van artikel 68 van de Flora- en Faunawet nodig hebt, dan moet je aantoonbaar aan preventie gedaan hebben. Een simpel voorbeeld: je bent een boer. Je hebt een probleem met een beest dat jouw oogst opeet. Dan kun je niet zomaar roepen dat je gaat schieten. Dan zul je gebruik moeten maken van preventieve maatregelen en dan ook nog wel twee. Je moet er twee gebruiken die door het Faunafonds als gerespecteerde methoden van preventie worden gehanteerd. Je kunt niet zeggen dat je aan preventie hebt gedaan en dat het dan klaar is. Je zult serieus en aantoonbaar twee methoden, die door het Faunafonds worden voorgeschreven, moeten hebben ingezet. In het verleden zeiden we er ook nog wel eens bij wat je dan moest hebben gedaan. Dan zeiden ze tegen de ene boer: "U had beter zo'n vlieger er boven moeten hangen." Of: "U had er een pop bij moeten zetten." Over het algemeen is dat niet altijd slim als je per individuele situatie individueel voorschrijft wat het beste is. Het is namelijk soms niet per definitie het beste. Volgens mij hebben wij er allebei belang bij dat de vorm van preventie die vorm is die het meest effectief is. Als je een boer bent en ze eten je spullen op, dan heb je er belang bij dat je een preventiemiddel kiest dat werkt. Het clichébeeld dat natuurlijk al gauw opkomt dat het prettig is om dan maar zo snel mogelijk te schieten, kom ik in de dagelijkse praktijk op die manier niet tegen.

De heer BOERKAMP (D66): Mijnheer de Voorzitter! De suggestie die al door GroenLinks is gedaan, is dat de provincie ook een aanspreekpunt zou kunnen zijn voor de keuze van preventiemaatregelen. Kan dat ook het Faunafonds zijn? Als er betere maatregelen zijn dan die in een boekje staan, is het Faunafonds daarop dan aanspreekbaar?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ja, ik vind dat het Faunafonds daarop aanspreekbaar is. Ik vind ook de plek waar alle deskundigheid op preventieve maatregelen aanwezig is belangrijk. We verwijzen ook naar het Faunafonds. Ik zal zo even heel precies naar de motie kijken, maar ik heb geen belemmering om daarin behulpzaam te zijn. Die toon proefde ik een beetje bij de heer Van der Steeg, in de zin dat wij mensen dan verwijzen en adviseren en vertellen wat het beste is. Nogmaals: preventie is altijd zinnig, want hoe meer je aan preventie doet, hoe effectiever het is en hoe minder je aan afschot hoeft te doen. Grootschalige afschot is van toepassing op de gans, maar bij de overige vormen waarover wij spreken, valt dat mee.

De Ladder van Blom. Ik vind dat de ladder in het systeem zit gebakken. Preventie gaat voor reductie. Preventie gaat voor schieten. Preventie is belangrijker dan doden. In wezen vind ik dus dat het feitelijk beleid zoals wij dat in Utrecht hanteren vandaag niet ter discussie staat – dat is ook niet nieuw –, maar dat dat beleid ertoe leidt dat je bij een ontheffing Flora- en Faunawet artikel 68 altijd eerst aantoonbaar aan preventie moet hebben gedaan en dat dan pas kan worden overgegaan tot afschot. In mijn optiek zit daar de ladder in die u vraagt.

De heer BOERKAMP (D66): Mijnheer de Voorzitter! Dan blijft het een impliciete ladder, zoals de gedeputeerde hem weergeeft. In het verslag staat het ook wel. Mevrouw Blom heeft een aanzet gegeven voor zo'n ladder. Die heeft ze helemaal uit het stuk gehaald. Die zou ik als voorzet aan u willen geven. Wij onderschrijven dat. Dat geeft aan dat eerst op regionaal niveau moet worden gekeken en daarna op lokaal niveau. De gedeputeerde spreekt in algemeenheden van preventie. Daarin is verschillende gelaagdheid te onderkennen.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik probeer een beetje uit dat zwaardere detailniveau te kruijen. Dat komt doordat het type schade dat je hebt, het type product dat je teelt en het type van preventiemaatregelen dat je moet nemen per situatie verschillend is. Wat op plek A fantastisch is, is op plek B dom. Dat betekent dat ik terughoudend ben om als overheid te zeggen: gij zult in de provincie altijd deze middelen ter preventie inzetten. Ik vind dat je de maximale en optimale preventie moet kiezen voor het probleem waarmee je zit. Daarover verschillen wij volgens mij niet van mening.

De heer BOERKAMP (D66): Mijnheer de Voorzitter! Dan wil ik deze voorzet graag aanbieden aan GS, als een eerste aanzet om verder mee te nemen in de overwegingen ten aanzien van de ladder.

De heer KROL (gedeputeerde): Dank u zeer. Ik zal proberen ook daarop nog te reageren in mijn beantwoording. Ik ga even verder met de afhandeling van de vragen. Het CDA stelde een aantal vragen over schade en vergoedingen. In de commissievergadering heb ik daarop naar mijn gevoel niet helemaal het ideale antwoord gegeven. In Nederland hebben wij in het Faunafonds € 2.000.000 gereserveerd voor schade. Als je als boer schade meent te hebben, dan moet je eerst € 300 betalen. De agrariërs zijn daarover over het algemeen heel chagrijnig geworden. We hebben dit echter met alle provincies afgesproken, zodat niet iedereen zomaar schade claimt. Als er meer dan die € 2.000.000 gevraagd wordt, dan gaat de schadevergoeding omlaag. Dat heb ik in de commissie niet helemaal goed gezegd. Daarmee wordt niet het bedrag overschreden, maar gaat de schadevergoeding per individueel geval omlaag. Ik heb het uitgezocht naar aanleiding van uw vragen. In Utrecht, om het dan even heel precies te maken, zitten wij op dit moment op ons aandeel van de schade. Volgens mij zitten wij er € 10.000 boven. Per saldo komen wij ongeveer uit met hetgeen wij gedacht hadden. Er is dus niet meer schade dan vergoeding of meer geclaimd dan er vergoeding is. Zouden wij daar echter ver bovenuit gaan, dan ben je in dit geval als agrariër de sigaar. Daarop komt het dan letterlijk neer.

Ik kom zo nog even terug op het verzoek om de aanzet voor de ladder nader uit te werken.

De tweede opmerking die de heer Boerkamp heeft gemaakt ging over de verkeersveiligheidsmaatregelen. Ik heb het natuurlijk even besproken met de collega's die daarover gaan. We doen een paar dingen:

- rasters in combinatie met ecoducten;
- korte rasters bij risicovolle plaatsen, zoals dat pas is gedaan op de provinciale weg N210 ter hoogte van de Hoge Grienden bij IJsselstein;
- reflecterende molentjes en verschillende palen. Het gaat om het type palen. Het klinkt flauw, maar er zitten reflectoren in palen die er mogelijk – het is niet helemaal zeker – toe leiden dat er minder snel wordt overgestoken als er een auto aankomt;
- als laatste zijn we begonnen met de zogenaamde trajectaanpak. Dit kan door de heer Van Lunteren worden uitgelegd. Dat is de trajectaanpak om in een keer een wegvak, met alle vraagstukken, ook qua onderhoud en beheer, aan te pakken, waarbij dan met name het zogenaamde wildwaarschuwingssysteem, zoals aangelegd in het Overijsselse Diepenheim, interessant zou kunnen zijn. Je kunt beginnen met het plaatsen van een bord om te waarschuwen voor overstekend wild. Dat werkt maar beperkt, want ik rijd ook over een provinciale weg waar zo'n bord staat. Als er dan toch ineens een ree voor je staat, is dat even schrikken. Dat systeem, waarover wij het ook bij de ecoducten hebben gehad, leidt ertoe dat op het moment dat zich aan de zijkant van de weg wild bevindt, er echt geknipperd wordt op de weg. Dat werkt wel degelijk. Als je op een donkere weg rijdt en je ziet knipperende lichten om te waarschuwen dat er wild aan komt, dan gaan mensen daarop over het algemeen wel degelijk reageren.

De combinatie van maatregelen van wilddetectiesystemen, rastering, reflecterende molentjes, et cetera wordt op dit moment door de mobiliteitsmensen in dit huis gebruikt.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ik kan mij ook een vraag van D66 herinneren over de stand van zaken omtrent de motie over preventieve maatregelen bij hotspots. Die is toen ingediend in het kader van het reeënbeheer. Kunt u aangeven in hoeverre snelheidsbeperkende

maatregelen, bijvoorbeeld door het terugbrengen van de snelheid van 80 naar 60 km/uur, worden opgepakt?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn terughoudend bij het terugbrengen van de maximumsnelheid van 80 naar 60 km/uur op provinciale wegen. Op zich heeft u gelijk dat met 60 km/uur bij een eventuele aanrijding de schade beperkter is en dat je iets meer tijd hebt om te remmen op het moment dat je een dier voor de auto hebt. Het probleem met de 60 km/uur op provinciale wegen is echter de handhavingskwestie. Dat is een zaak waarover u beter kunt praten met de heer Van Lunteren dan met mij. In korte bewoordingen: de handhaving, Openbaar Ministerie en 60 km/uur-wegen is een issue. Laat ik het maar voorzichtig zo formuleren in de openbaarheid. Daarmee is de maximumsnelheid van 60 km/uur op provinciale wegen niet op alle plekken de meest geschikte oplossing. Het leidt namelijk tot een bord van 60 km/uur. Vervolgens leidt het tot het rijden van 80 km/uur. Daarmee is op het punt van verkeersveiligheid de verkeerde beweging gemaakt. Als je voor wild echt de maatregelen wilt nemen die aanrijdingen voorkomen – we weten waar de hotspots zijn, we weten waar de meeste aanrijdingen met wild plaatsvinden –, dan moet je daar gericht een aantal maatregelen nemen. Dat kan door rasteren, dat kan door ecoducten – we plaatsen niet voor niets de ecoducten –, dat kan door reflectiepaaltjes of door wilddetectiesystemen. Dat heeft een beter effect voor het verminderen van het aantal aanrijdingen dan wanneer je generiek op provinciale wegen 60 km/uur invoert, dus los van die handhavingskwestie.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Bent u het wel met mij eens? De gedeputeerde noemt een heel mooi rijtje op van wilddetectiesystemen en noemt het maar op. Daaraan zit wel een kostenplaatje vast. Vooral een wilddetectiesysteem zal niet goedkoop zijn. Het plaatsen van een bord om de maximumsnelheid aan te passen van 80 km/uur naar 60 km/uur is wel de meest kostenefficiënte en meest opleverende maatregel. Er moet dan wel een tijdje lang goed worden gehandhaafd. Even gechargeerd: als iedereen met 15 km/uur over de Utrechtse Heuvelrug gaat rijden, zal er geen aanrijding meer plaatsvinden.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat is correct, als iedereen met 15 km/uur over de Utrechtse Heuvelrug rijdt. Het probleem is dat als je werkelijk 60 km/uur rijdt en dat echt afdwingbaar wilt maken, dan zul je vrij stevige maatregelen moeten nemen. Dan moet je ook hobbels, bobbel en wegversmallingen maken. Daarmee is het een veel duurdere maatregel dan de maatregelen zoals ik die net noemde. Als je weet waar de aanrijdingen plaatsvinden en je richt de maatregelen primair op de plekken waar de aanrijdingen plaatsvinden, dan heb je voor mijn gevoel – daarover kun je van mening verschillen – meer effect bereikt dan wanneer je op grote tracés de snelheid naar 60 km/uur terugbrengt, los van de kostenkant. Daarbij zeg ik niet dat als je in een heel pakket bezig bent om op één plek die aanrijdingen te vermijden, die 60 km/uur geen onderdeel van het pakket zou kunnen zijn. Ik ben niet principieel tegen 60 km/uur op plekken waar dat telt. Ik zeg alleen dat het niet per definitie het toverwoord is voor het voorkomen van aanrijdingen.

De heer BOERKAMP (D66): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde corrigeerde zich op het laatste moment. Hij maakte namelijk een beetje een gekscherende indruk dat ik van A naar B volledig een route van 60 km/uur zou willen. Ik kan mij echter voorstellen dat, net als waar er overstekende mensen zijn, dat je ook plekken – hotspots – hebt waar je op één locatie of op twee locaties snelheidsbeperkende maatregelen neemt. Dat hoeft niet veel te kosten. Heel eerlijk gezegd: als negen van de tien mensen zich er wel aan houden – de gemiddelde Nederlander houdt zich toch over het algemeen wel aan snelheidsbeperkende maatregelen –, dan heb je toch al iets te pakken.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb niet gekscherend willen doen over welke opmerking van wie dan ook. Ik heb aangegeven dat 60 km/uur niet alleen de oplossing is, maar dat het hooguit onderdeel van een pakket is, op die plekken waar het probleem het grootst is. In dat pakket zit wat mij betreft een heel scala van maatregelen die allemaal voor ons aan de orde zijn. De bekende ecoductendiscussie is er ook één. Ook die ecoducten helpen wel. We kunnen er van alles van vinden, maar die helpen op een aantal plekken wel om aanrijdingen te voorkomen. We zouden er tien plaatsen en het worden er uiteindelijk maar drie. Ook dat is nog even een issue.

De PVV gaf nog maar weer eens aan die ecoducten niet zo te zien zitten. Ik herhaal mijzelf ongetwijfeld. Op die plekken waar wij een ecoduct met een goed raster plaatsen, vinden in elk geval geen aanrijdingen meer plaats en ook geen aanrijdingen meer waarbij mensen betrokken zijn. Dat is dan toch ook de moeite waard. Zelfs als je, zoals u het zegt, mevrouw Broere, het perspectief gebruikt van de mens eerst en dat wij daarvoor de veiligheid vooral moeten regelen en je het ecoduct dan vanuit het perspectief van mensen bekijkt, heeft het het voordeel dat je minder snel tegen een dier aanrijdt zit als er een ecoduct is geplaatst. Wat dat betreft is dat op die hotspots vanuit het oogpunt van verkeersveiligheid in elk geval gewenst.

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Het is toch gebleken uit onderzoeken dat het aanleggen van ecoducten het aantal aanrijdingen niet vermindert. Ik denk dat het ecoduct een andere doelstelling heeft. Het blijkt dat het niet werkt.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat spreek ik tegen. We kunnen van mening verschillen of ecoducten de beste manier is om ecologie en biodiversiteit te verbeteren. Het Planbureau voor de Leefomgeving en de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur hebben dat ook gedaan. Daarover wordt verschillend gedacht. Misschien moet je systemen eerst robuust maken en pas dan besluiten tot de aanleg van ecoducten. Ik ken de stukken. Er zijn volgens mij geen onderzoeken die zeggen dat als je op een hotspot, waar veel dieren worden aangereden, een ecoduct aanlegt, er daarna nog net zo veel dieren worden aangereden. Dat is volgens mij niet het geval. Ik ken ook geen onderzoeken die dat bewijzen. Mocht u die hebben, dan ben ik altijd bereid daarvan iets te leren. U hebt altijd een geweldige databank van prachtige internationale onderzoeken uit verre, vreemde landen. Ik ben altijd benieuwd en geïnteresseerd of landen met onuitsprekelijke namen een onderzoek aanbevelen waarvan ik iets kan leren.

Mevrouw BROERE (PVV): Daar ben ik blij om. Wij gaan het u aanleveren.

De heer KROL (gedeputeerde): Uiteraard. Als ik dan ongelijk blijk te hebben, zal ik het ook nog zeggen. Doet u dat dan ook? Daar wringt de schoen al, volgens mij.

GroenLinks heeft een aantal opmerkingen gemaakt over preventie. Op het punt van de reductie van de populatie van ganzen zijn wij twee jaar lang heel hard aan de gang. Dat is een pijler in het verhaal, waardoor wij in de winters echt een heel lange winterrust overeind kunnen houden. Dat moet je even los zien – ik zeg dat ook tegen de heer Fastl – van de overige maatregelen die wij nemen voor schadebestrijding. Verder doen we voornamelijk aan schadebestrijding. Populatiebeheer doen we op dit moment bij reeën; ik zal vast iets vergeten. Als we het hebben, hoe gaan we dan om met ontheffingen van de Flora- en Faunawet voor schadebestrijdingen? Daarin zit preventie echt ingebakken. Ik heb heel goed begrepen dat PS – in elk geval een aantal fracties – tegen mij zeggen: "Beste mijnheer Krol, u moet dat onderwerp preventie met name op dat onderdeel van het beleid nog eens wat zwaarder aanzetten." Ik zal de woorden zo maar formuleren. Ik begrijp dat wel. Ik poets het beeld echter weg dat wij hier met vreugde en fanfare alsmaar aan het schieten zijn omdat dat zo geweldig leuk is. Nee, we schieten alleen maar als er aantoonbare schade is, als er aantoonbare preventie heeft plaatsgevonden. Er vindt op dit moment echt stevige reductie van de ganzen plaats.

Het tweede punt van de heer Fastl ging over de eigen grond. Het hangt nooit van de gedeputeerde af, want die komen en gaan elke vier jaar. Wij hebben eigen grond en daarop mogen wij jacht toestaan. Wij mogen jachtrechten verhuren, zoals dat zo mooi heet. Daarvoor geldt overigens hetzelfde systeem. Je mag in Nederland alleen maar schieten op de soorten die op de zogenaamde landelijke lijst staan. Als het over de plezierjacht gaat, die u noemde, bijvoorbeeld voor de fazant, het konijn of de haas, en je wilt in Nederland op die dieren schieten en de discussie daarover voeren, dan zul je dat in de Kamer moeten doen. Welke dieren op die landelijke lijst staan, is een Haagse politieke discussie. Jacht heeft op onze eigen grond nog niet eerder plaatsgevonden, in elk geval niet voor zover ik mij dat kan herinneren in de periode dat ik gedeputeerde ben. In die zin is het niet echt aan de orde.

Schadebestrijding en populatiebeheer kan altijd, of de grondeigenaar dat nu leuk vindt of niet leuk vindt. Het is een mineur puntje in deze nota.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben blij dat de gedeputeerde aangeeft dat het nog niet eerder heeft plaatsgevonden. Dan denk ik: waarom zou je de deur daartoe dan openen? De gedeputeerde heeft gelijk: de provincie gaat niet over de jacht. Het gaat dan om die vijf diersoorten. Schadebestrijding? Ja. Dat laat echter onverlet, zoals het ook in de beleidsnota staat, dat je wel jachtrechten kunt verhuren. Overigens zijn daarmee minimale bedragen gemoeid. Het is vaak goodwill. Wij zullen de provinciale begroting ongetwijfeld nog steeds rond krijgen als wij dat niet toestaan. Er is echter wel sprake van een heel groot verschil.

Schadebestrijding. De gedeputeerde zei het net zelf: we schieten niet zonder dat er schade is. Er moet altijd een belang aan gekoppeld worden. Dat kan de verkeersveiligheid zijn, openbare orde, landbouwschade en noem het maar op. Zojuist werd het woord plezierjacht genoemd. Bij jagen gaat het toch echt ergens anders om. Hoe je het wendt of keert, in essentie blijft het gewoon een hobby. Het gaat om mensen die het leuk vinden om op zaterdagochtend met hun Landrover de polder in te rijden, vervolgens een groot geweer te pakken en op hazen en konijnen te schieten. Ik wil niemand zijn hobby ontzeggen en het is ook niet illegaal, maar dat is iets anders dan dat wordt gezegd dat wij daaraan als provincie moeten meewerken. Wat ons betreft moeten er geen jachtrechten worden verhuurd. Het is ook een ethische discussie en een principekwestie. Vandaar het amendement.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik kom op het amendement terug bij de behandeling van het hele lijstje, anders komen we er niet door.

De laatste vraag van GroenLinks ging over de winterrust en de uitzondering. Verjagen met ondersteunend afschot, zoals dat zo mooi genoemd wordt, gebeurt alleen in situaties waarin bijzondere gewassen worden opgegeven. In de commissievergadering kwam ik helaas met het ongelukkige voorbeeld van de spruit. Dat leverde in de commissie de reactie op van: wat kan ons dat nou schelen dat ze in de winter al die spruiten opeten? Wintertarwe is ongetwijfeld een iets beter voorbeeld. Alleen in zulk soort situaties kunnen er ook in de winterperiode ganzen verjaagd worden met ondersteunend afschot. Het gaat inderdaad altijd om kleine hoeveelheden en beperkte uitzonderingen. Het gaat niet om die getallen waarover wij in de zomer spreken.

De heer FASTL (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb niet zozeer een reactie op wat gezegd is over de winterrust, maar wel wil ik graag iets opmerken over mijn andere vraag over de hagel.

De heer KROL (gedeputeerde): Ik was nog niet klaar.

De heer FASTL (GroenLinks): Ik hoorde u echter spreken over de laatste vraag van GroenLinks.

De heer KROL (gedeputeerde): Ja, ik probeer altijd een beetje door de tijd heen te marcheren.

De heer FASTL (GroenLinks): Je weet het niet. Ik sluit mij logischerwijs aan bij het amendement van de PvdD, maar dat moge bekend zijn.

De heer KROL (gedeputeerde): Dat moeten we natuurlijk nog even afwachten. U zei dat u alleen de zinnige amendementen ging steunen. U had niet van tevoren aangegeven of dit amendement tot de categorie zinnige of niet zinnige behoort, maar dat moet ik dan nu constateren.

Voor wat betreft het schieten met hagel het volgende. Als het gaat over schadebestrijding kiest de jager voor kogel of hagel. Hij kiest ervoor wat op dat moment zowel qua dier als qua veiligheidssituatie het beste middel is. We schieten sowieso in Nederland niet meer met lood. Als het goed is, vliegen er geen vogels meer met loodhagel in het lijf. Dan zou er zich iets illegaals hebben voorgedaan. Tegenwoordig schieten ze met staal en niet meer met lood. Het is de keuze van de jager om de meest veilige techniek te gebruiken, die ook nog het meest diervriendelijk is. Je moet namelijk opletten als je schiet. Ik stel mij niet voor dat wij als provincie iets gaan voorschrijven. De afspraak is dat het meest diervriendelijke en meest veilige middel wordt gebruikt. Wat mij betreft stellen wij niet voor dat hagel per definitie is uitgesloten. Dat zou heel onverstandig kunnen zijn.

De heer FASTL (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Dat is een helder antwoord. Als er gevallen zijn waarvan wordt gezegd dat er bijvoorbeeld heel veel ganzen zijn die lijden van hagelkogeltjes, dan neem ik aan dat die melding wordt meegenomen en dat tegen de jager wordt gezegd dat hagel niet meer gebruikt mag worden.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Laten we eerlijk zijn: als dit soort dingen gebeurt, dan moet in acht worden genomen dat dit een onderwerp betreft waarnaar bijzonder wordt gekeken door de samenleving. Het is dus niet zo dat er maar in het rond geschoten kan worden en dat er dit soort dingen gebeuren. Er wordt goed opgelet. De bevolking let ontzettend goed op. Op dit moment krijg ik geen grootschalige meldingen binnen dat het fout gaat. Diervriendelijkheid is altijd ingewikkeld is als je zulke grote aantallen ganzen schiet. Je schiet echter wel op een manier dat die dieren dan netjes snel doodgaan en dat het op een fatsoenlijke manier gebeurt. Je moet dieren niet laten rondvliegen met restanten staal in het lijf. U heeft vast een onderzoek waaruit blijkt dat er nog best wat dieren met staal in het lijf rondvliegen. Dat onderzoek ken ik namelijk ook. De vraag is echter of ze eronder lijden als ze nog zo vrolijk rondvliegen.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Inderdaad, ik heb hier cijfers. 25 tot 40% van de ganzen vliegt met hagel in zijn of haar lijf rond. Daar komt nog bij dat de ganzen die worden aangeschoten misschien vleugellam raken en soms in het gebied waar ze zijn neergeschoten een populatie kunnen vormen en niet meer kan wegvliegen. Het kan dus ook nog een keer het probleem vergroten.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Laat er geen misverstanden bestaan: ik ben geen voorstander van het doden van ganzen op een dusdanige manier dat de soortgenoten half beschadigd achterblijven. Dat is ook tegen de manier hoe de jagers in dit land hun werk doen. Zij willen dat ook niet. Jagers die ik spreek willen dat ook niet. Zij proberen te allen tijde te voorkomen dat dieren met schade blijven rondvliegen. Als ik daarover meldingen krijg – de heer Fastl stelde daarover een vraag – en wij merken dat het te vaak gebeurt, dan trekken we aan de bel en zeggen we: "Beste vrienden, faunabeheereenheid, wij constateren dat u uw werk niet op een fatsoenlijke manier doet." Het is schadebestrijding, het is populatiebeheer, het is geen lol, dus het moet op een fatsoenlijke manier gebeuren.

Ik moet afronden. De SP. Lood is niet meer aan de orde. De diervriendelijkheid is aan de orde geweest.

Valwild en de afstemming van het beleid met het IPO. De ChristenUnie raakte een goed punt. Afgelopen donderdagmiddag heb ik mijn collega van Drenthe te Mariënwaard, Gelderland, gevraagd of hij dat beleid niet eens even had kunnen afstemmen voordat hij riep dat zwijnen bij hem hartstikke welkom zijn en bij anderen allemaal niet. Het slaat natuurlijk helemaal nergens op, om het even heel plat te zeggen, als wij in de ene provincie zeggen dat wij dat wel doen en in de andere provincies dat men het daar niet doet. Nadat wij daarover wat gesproken hadden, hebben wij een afspraak gemaakt om over dit onderwerp, het specifieke onderwerp faunabeleid, met de twaalf gedeputeerden nog eens heel stevig om de tafel te gaan zitten om af te spreken dat wij daarin gezamenlijk optrekken. Dat lukt echter nooit helemaal. U kent de democratie. Als in de Staten van Overijssel afgesproken wordt om de winterrust niet op die manier in te voeren en de democratie beslist dat, dan is dat soms de consequentie van decentralisatie naar provinciale overheden. Je moet wel proberen zo veel mogelijk bij elkaar in de buurt te blijven. Ik stem dus af binnen het IPO.

De vraag van 50Plus over zwanendriften heb ik in de commissie beantwoord. Daarover gaan wij niet. We vinden het ongewenst. Harder kan ik het niet zeggen. Wij spreken dat ook uit in IPO-verband en naar het Rijk.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde heeft gelijk. Het is een landelijke kwestie. Er moet een ontheffing door het ministerie worden gegeven. De provincie kan wel

op haar eigen gronden zwanendriften toestaan of niet toestaan. Krijgen wij hier nu als Staten de toezegging van de gedeputeerde dat er geen zwanendriften toegestaan worden?

De heer KROL (gedeputeerde): Dat gaat op onze gronden niet gebeuren. Die toezegging heeft u. Zonder enige twijfel.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Dank u wel.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Als u het goed vindt behandel ik het betoog van de PvdD in een keer met de moties en amendementen, waarbij ik probeer te lezen wat er staat en daarover een advies te geven.

De provincie ziet af van de mogelijkheid tot het verhuren van jachtrechten op eigen gronden. Dit betreft amendement A18. Ik geef er geen advies over. Daar bedoel ik mee dat het een kleine kwestie betreft, omdat we het op dit moment niet doen. Het enige wat er contra spreekt, is dat je soms met het stukje grond van de provincie en de aanliggende grond tot een eenheid komt die groot genoeg is om wel een aantal maatregelen te nemen. Dat zou er tegen pleiten om dit amendement aan te nemen. Ik ga hier niet zeggen of ik pro of contra adviseer, want met een ontheffing kan daarop altijd nog weer gereageerd worden.

Amendement A19 spreek ik tegen. Het besluit dat de in de toelichting genoemde uitzonderingen op de winterrust verwijderd moeten worden uit de beleidsnota ontraad ik. Als er in de winterrustperiode alsnog ontheffing moet worden gegeven, dan is daar een heel goede reden voor. Die goede reden is gelegen in de schade. In dit geval maakt uw amendering die goede reden niet mogelijk. Daarom ontraad ik amendement A19.

In motie M26 wordt het college verzocht rustgebieden aan te wijzen die voldoende capaciteit hebben voor de huidige populatie overwinterende ganzen. Ik neem aan dat u de huidige populatie overwinterende ganzen bedoelt zoals wij die nu kennen. Dat is dan rekening houdend met het feit dat we de overzomerende ganzen zijn kwijtgeraakt. Het maakt namelijk uit. Als het betekent dat je niets mag doen aan de hoeveelheid ...

De heer VAN DER STEEG (PvdD): De populatie zoals die in de winter aanwezig zal zijn.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb geen moeite met de motie over de rustgebieden, zoals geformuleerd onder M26. Het gaat om bepaalde gebieden en daartoe hebben wij mogelijkheden. Als ik dit fout doe, zal ik er nog op terugkomen in de tweede termijn.

In motie M27 wordt het college verzocht een adviserende rol in te vullen met betrekking tot de keuze van preventieve maatregelen, zodat ondernemers een beroep kunnen doen op provinciale deskundigheid. Die motie zou ik willen lezen als: ook met de deskundigheid bij het Faunafonds. Als dit wordt bedoeld, dus dat wij mensen wijzen op preventieve maatregelen zoals die ook bij het Faunafonds aan de orde zijn, dan is deze motie door mij over te nemen. Dan is het indienen ervan niet nodig, want dan zullen wij dat gewoon doen.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Nog even een vraag over de vorige motie. Hoe ziet de gedeputeerde de praktische uitvoering daarvan?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben de bedoeling plekken aan te wijzen in de periode waar de winterrust voor ganzen kan plaatsvinden. Hier staat alleen dat we er wel voor moeten zorgen dat het serieuze plekken zijn. Het lijkt mij dat wij daarover eens serieus moeten nadenken; daarover moeten we overleggen. Daarover moeten we met de agrariërs, de LTO, natuurorganisaties en grondeigenaren praten. Die motie roept mij op om daarmee serieus aan de gang te gaan. Ik denk dat dat geen onuitvoerbaar motie is.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde stelt een vraag over die adviseursrol. Het gaat erom dat je aan de voorkant wilt zitten qua advies en qua ondersteuning richting agrariërs en grondgebruikers, in de keuze van welke preventieve maatregelen het best aangewend zouden kunnen worden. Natuurlijk zitten daaraan financiële aspecten vast, alsmede gebiedsspecifieke kenmerken en om welke diersoorten het gaat. Nu is het eigenlijk meer een weging achteraf. Daarvan weten wij, u zegt het zelf, dat in de praktijk daarin niet altijd de beste keuzes worden gemaakt. Het is ook in het financiële belang van de provincie dat die keuzes goed gemaakt worden. Voorkomen is tenslotte beter dan genezen. Voor wat betreft die adviseursrol: als de gedeputeerde denkt dat het in combinatie met het Faunafonds kan of dat er hier in het huis zelf deskundigheid aanwezig is, dan lijkt me dat prima. Het gaat er mij om dat de provincie betrokken is bij advisering aan de voorkant.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat begrijp ik goed. De heer Van der Steeg heeft het daarbij over advisering en niet over hoe wij het in het verleden deden, toen wij verplichtten welke preventieve maatregelen moesten worden genomen. Het verleden heeft uitgewezen dat dat niet goed werkt.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Dat zou natuurlijk niet verkeerd zijn. Laten wij even chargeren: ik snap ook wel dat je niet aan een agrariër, die een halve hectare maïs heeft staan, gaat vragen om daar een wilddetectiesysteem aan te leggen van € 200.000. Dat begrijp ik ook nog wel. Dus nee: het blijft een vrije keuze, maar wel ondersteund door middel van deskundigheid.

De heer KROL (gedeputeerde): Dan begrijpen wij elkaar.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag voor de heer Van der Steeg. De gedeputeerde gaf net een interpretatie aan motie M26. Deelt u die interpretatie? Is dat voldoende voor wat u beoogt met die motie?

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Ja, ik denk het wel. Het gaat er mij om dat er wel voldoende rustgebied ingericht wordt voor de overwinterende ganzen. Het moet niet zo zijn dat die ruimte te minimaal is, waardoor je overwinterende ganzen gaat krijgen op landbouwproductievelden. We weten allemaal dat dat waarschijnlijk schade gaat opleveren.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Motie M28 verzoekt het college in IPO-verband de mogelijkheden te verkennen om onderzoek te doen naar de invloed van de inrichting en het vegetatiebeheer en omtrent de invloed van predatoren in relatie tot dreiging van schade. U vraagt eigenlijk om met z'n allen nader onderzoek te doen in het kader van het flora- en faunabeleid. Daarmee heb ik geen moeite. Ik kondig aan, na flink gezwaai op allerlei plekken, dat ik op het punt van de rustgebieden nog wel even terugkom in de tweede termijn. Daarin heb ik volgens mij iets gemist.

Als laatste het lijstje voor de opzet van de ladder. Ik vraag mij af hoe wij daarmee allen verstandig kunnen omgaan. Wat mij betreft adviseert u mij hier om op dit onderwerp een aantal stappen verder in het beleid te maken, zonder concreet de nota te wijzigen. Feitelijk geeft u huiswerk mee, als ik het zo mag formuleren. Als u het beschouwt als het meenemen van huiswerk, om daarover na te denken, dan neem ik dat met vreugde aan. Als het leidt tot het opnieuw aanpassen van het stuk, dan zal ik dat niet doen.

De VOORZITTER: Het lijstje maakt geen deel uit van de beraadslagingen. Het is mij niet aangeboden en ik heb het ook niet kunnen ronddelen.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! In mondelinge zin is het door de heer Kiliç samen met de heer Boerkamp toegelicht. De woorden die op het lijstje staan, zijn hier letterlijk uitgesproken. De letterlijk uitgesproken woorden maken in mijn optiek wel deel uit van de beraadslagingen. Ik wil u echter best een kopie verstrekken.

De VOORZITTER: Ja, het lijstje moet ook rondgedeeld worden onder de fracties. Anders zitten we niet op een gelijk informatie-niveau.

De heer BOERKAMP (D66): Mijnheer de Voorzitter! Als de voorzitter wenst dat ik het lijstje geheel en letterlijk uitspreek, zodat het onderdeel is van de beraadslagingen, dan ben ik daartoe best bereid. Het kan verspreid worden, maar ik zie het inderdaad als huiswerk voor de gedeputeerde. Ik kan het nu aan u overhandigen.

De VOORZITTER: Dan zal ik ervoor zorgen dat de leden een kopie krijgen.

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb nog geen antwoord gekregen op een vraag. Waarom mag er op zondag niet op wilde zwijnen worden geschoten en wel op ganzen?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat hebben we in Nederland ooit zo afgesproken. Vraag mij niet waarom. Ik kan de ratio van die afspraak ook niet meer verzinnen.

Mevrouw BROERE (PVV): Ik vroeg me af waarom, maar als u het niet weet, dan weet u het niet.

De VOORZITTER: We stemmen ook niet op zondag.

De heer KROL (gedeputeerde): Het heeft ongetwijfeld met dat soort overwegingen te maken. Het is natuurlijk vanuit het flora- en faunabeleid geen ratio om niet op zondag aan schadebestrijding te doen. Ik denk dat het een historische achtergrond heeft in het niet verontrusten van de kerkgang. Ik vermoed dat het zo is, maar ik kan het niet bewijzen.

De VOORZITTER: Dames en heren, we gaan de volgende ronde in. Ik wil u echter graag een ordevoorstel doen. Ik moet een beslissing nemen in verband met de keuken. Het uiterlijke moment waarop wij kunnen eten is 18.45 uur. Dat houdt in dat wij nog een tijdje kunnen doorgaan, maar dat er om 18.45 uur echt even geschorst moet worden. Er kan dan snel worden gegeten en dan kan de rest van het debat en in elk geval de stemming na de maaltijd worden afgerond. Ik verwacht dat de interpellatie dan ook niet helemaal rond is.

Overigens zullen dan mevrouw Pennarts en ik weg moeten, omdat wij de provincie moeten vertegenwoordigen in een bijeenkomst met het college van burgemeester en wethouders van Utrecht en de Utrechtse Eerste en Tweede Kamerleden. De heer Nugteren zal er dan voor zorgen dat u keurig tot aan het einde van de vergadering wordt geleid. Gaat u akkoord met dit voorstel? Dat is het geval. We gaan dan schorsen om 18.45 uur. We gaan nu de tweede ronde in.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Misschien mogen wij een rondje maken om te kijken of wij eerst gaan eten en daarna het debat doen. Het lijkt mij wat rommelig om dat debat in moten te hakken.

De VOORZITTER: Ik moet in elk geval nog de beraadslagingen over de flora- en faunawet afmaken. Dan ben ik al een heel eind. Ik probeer daarna te schorsen. We gaan over tot de tweede termijn.

De heer JOUSTRA (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag aan het college naar aanleiding van motie M27, waarvan het college aangeeft die te willen overnemen. Is het zo dat de provincie over meer deskundigheid beschikt voor het verjagen oftevel voor het nemen van preventieve maatregelen dan boeren die daarin vanaf de 14^e eeuw ervaring hebben opgedaan?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal mij zeer beperken, zoals de Staten in tweede termijn ook gedaan hebben.

Ik ben u omtrent motie M26 nog schuldig iets te melden. Ik heb het ondertussen opgezocht, met dank aan de ondersteuning op de tribune. In Ganzen 7-verband is afgesproken dat wij rustgebieden aanwijzen. Aangezien het Ganzen 7-akkoord in Utrecht wordt uitgevoerd, gaan we dat ook doen op de manier zoals ik dat tegen de heer Van Wikselaar heb gezegd. We gaan netjes met iedereen praten en

overleggen, et cetera. Het enige wat ik niet 100% op voorhand kan beloven – dat is het spannende van motie M26 – is dat al die rustgebieden voldoende capaciteit hebben voor de huidige populatie overwinterende ganzen. Ik maak dus één komma: de strekking is in lijn met de afspraken die gemaakt zijn. Ik zal mij daarvoor inzetten. Ik kan u echter niet garanderen dat elke bibberende gans in de winter een plekje in de herberg kan vinden.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ik weet eigenlijk niet of er een vraag verpakt zit in deze laatste opmerking. Ik weet het niet.

De heer KROL (gedeputeerde): Meer heb ik er niet.

De VOORZITTER: Goed zo. Dan zijn we hier doorheen. Ik kijk even naar de heer Dercksen. Zou het toch niet verstandig zijn, nu wij nog twintig minuten hebben, om van het debat over het interpellatieverzoek de eerste ronde te pakken? U krijgt nog antwoord op uw vraag. De heer Dercksen denkt dan nog even na.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Excuus. Ik heb de vraag van de heer Joustra niet beantwoord. Nee, ik denk niet dat wij het beter weten dan boeren die het al duizenden jaren doen, ten aanzien van hoe zij dieren die zij niet willen van hun land moeten verjagen. De specifieke vraag was echter: wilt u de kennis en kundigheid die er in het Faunafonds zit over preventieve methoden of die in dit bedrijf zit aanbieden aan diegenen die ernaar vragen. Ik heb gezegd dat ik dat prima vind, want preventie is ook in ons belang. We weten het niet beter, maar we bieden wel aan.

De VOORZITTER: Akkoord. Ik sluit daarmee het debat over dit onderwerp af.

Statenvoorstel lid Provinciale Commissie Leefomgeving (PCL) uit kring bedrijfsleven.

De VOORZITTER: Dit agendapunt is komen te vervallen.

Statenvoorstel wijziging verordening rechtspositie gedeputeerden, Staten en commissieleden.

De heer LUTFULA (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik zie en ik weet dat dit onderwerp over een heel klein bedrag gaat. Het gaat in totaal om ongeveer € 2.600. Ik weet dat sommige fracties zich misschien wel afvragen waarom ik dit onderwerp naar voren breng en hierover iets wil vertellen. Het gaat de SP niet om dit bedrag zelf en ook niet om de kwaliteit die de commissie oplevert. Het gaat om het signaal dat wij naar buiten toe afgeven.

In een tijd waarin iedereen het met minder doet en wij hier in de provincie grote bezuinigingsoperaties hebben gehad, maken wij zelf als politiek en als bestuurders een uitzondering en verhogen wij onze vergoeding. Welk signaal geven wij hierbij af aan de burger? De SP heeft hier vorig jaar met een motie geprobeerd om juist met minder vergoeding ons statenwerk te doen. Helaas is het ons niet gelukt om door te dringen. Misschien gaan wij het de volgende maand opnieuw proberen. Daarom zijn wij niet voor dit voorstel.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb het idee dat het voorstel toch iets anders wordt geïnterpreteerd dan wat er staat. Wij doen niet echt iets specifiek voor de staten- of PS-leden. Dit gaat om de commissieleden in adviescommissies die u samen hebt ingesteld. Zij doen werk waarvoor zij gewoon een vergoeding krijgen. Daarvan is vastgesteld dat die vergoeding niet kostendekkend is. Wij dekken hun kosten op die manier af. We zijn volgens mij nu een debat aan het voeren over een stuk dat nu niet aan de orde is. Ik vraag aan de voorzitter om dit buiten de orde te verklaren. Ik wil dus best over het stuk praten, maar laten wij dan samen praten over hetgeen voorligt en niet over de vergoedingen van statenleden, GS-leden of wat dies meer zij.

De VOORZITTER: Dat laatste is helemaal niet aan de orde. Het gaat alleen om het stuk zelf. De heer Lutfula kan hierop nog reageren.

De heer LUTFULA (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik weet dat het over de Awb-adviescommissie gaat en ook over de AVP-gebiedscommissie. Dan vinden wij echter nog steeds dat de verhoging van de vergoeding voor deze commissie niet aan de orde is. Waarom moet de vergoeding omhoog gebracht worden? Welk signaal geven wij hiermee naar buiten toe af?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Heeft u enig idee hoe hoog de vergoeding is?

De heer LUTFULA (SP): Dat is volgens mij iets van € 135 of zo iets.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Ja. Dat is dus een vergoeding voor de kosten die men maakt. Het zijn vergaderingen die mensen grotendeels bijwonen als iets voor de samenleving. Daarvoor krijgen zij een vergoeding van € 135. Ik zeg dit met alle respect, maar dit komt op mij een beetje over als een tranentrekkend verhaal. Ik zeg het maar eens zo plat als het voelt. Het gaat over iets waarvan ik denk dat die mensen zich inspannen voor de provincie. Die mensen maken kosten. Dan geven wij hun een onkostenvergoeding. Welk signaal stralen wij daarmee uit? Wij stralen het signaal uit dat wij daarmee netjes een vergoeding betalen voor mensen die kosten maken en die goede dingen voor de samenleving doen. Volgens mij is dat het signaal dat wij daarmee uitstralen. Daar durf ik voor te staan.

De heer LUTFULA (SP): Weet u met hoeveel die vergoeding wordt verhoogd?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Nou, roept u maar.

De heer LUTFULA (SP): U vraagt mij hoe hoog de vergoeding is. Ik vraag u naar welk bedrag die wordt verhoogd.

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb me er niet helemaal exact op voorbereid. Ik meende dat wij hierover niet expliciet zouden spreken. Wij hebben de vergoedingen in lijn met de kosten die gemaakt worden. Op die manier is ernaar gekeken. Op die manier vergoeden wij onze mensen. Dan gaat het om het principe dat erachter zit. Of het nu om € 100 gaat of om € 200. Wat we er ook van maken, los daarvan gaat het mij om het principe dat als wij een afspraak hebben dat mensen iets voor ons doen en wij daarvoor hun kosten vergoeden en wij constateren dat de vergoeding niet meer in lijn ligt met de kosten die gemaakt worden, dan sta ik daarvoor. Al gaat het om € 1.000, omdat ik vind dat wij graag willen dat die mensen dat doen. Dan moet je de onkosten van hen vergoeden. Als het om een salaris gaat of om iets anders, dan zou ik vinden dat u hier met mij een terechte discussie aangaat en dan vind ik dat wij daarover moeten spreken. Ik vind dat wij echter af moeten van de situatie dat als er iets van een vergoeding aan iemand wordt betaald, wij daarvan meteen een politiek item maken en dan ook meteen maar even de hele economie en hoe slecht we er allemaal voor staan erbij betrekken. Wij moeten niet over de ruggen van die mensen hier een discussie voeren over de kosten.

De heer LUTFULA (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik zie dat de gedeputeerde zonder voorbereiding naar de Staten komt. Dat maakt niet uit; dat kan gebeuren. U gaat nu een heel ander debat voeren dan waar ik om vraag. U weet niet met hoeveel de vergoeding wordt verhoogd. Dat weet u niet, maar dat maakt niet uit. Ik vraag welk signaal wij naar buiten toe afgeven. Als u zegt dat die mensen goed werk doen, waarom is de huidige vergoeding dan niet genoeg?

De heer VAN LUNTEREN (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik reageer eerst even op de opmerking dat ik hier niet goed voorbereid kom. Volgens mij kent u mij. Ik kan hier bijna overal gedetailleerd antwoord geven, omdat ik weet welke stukken er wel en niet ter bespreking worden opgevoerd. Het was mij niet duidelijk dat dit stuk ter bespreking werd opgevoerd. Wij horen hier op hoofdlijnen een debat te voeren. Vandaar dat ik met u op de hoofdlijn van waar wij hier voor staan, debatteer. U vraagt hoe ik dit kan verantwoorden. Wij hebben de afspraak dat wij de kosten vergoeden voor mensen die dit werk doen. Dan kun je zeggen dat je het niet relevant vindt dat dit werk gebeurt. Dat hebben wij in deze Staten zo bedacht. Als wij daarmee de kosten vergoeden en als inzichtelijk

wordt gemaakt dat die kosten niet afdoende zijn, dan durf ik daarvoor te staan. Als u dan aan mij vraagt hoe ik dat kan uitleggen, dan zeg ik dat die mensen kosten maken en dat wij die kosten op basis daarvan vergoeden. Dat doen wij op deze manier. Dat is volgens mij heel schappelijk. Vandaar dat ik zeg dat het mij niet uitmaakt of het om € 200.000 of € 300.000 gaat. De vergoeding ligt niet in lijn met de werkzaamheden. Dat hebben wij met elkaar vastgesteld. In zoverre ken ik het stuk wel. In het stuk is u verteld dat wij er al jaren een discussie over hebben, omdat wij aan de hand van de werkelijke kosten die gemaakt zijn hebben kunnen vaststellen dat de vergoeding hiermee niet in lijn ligt. Dat staat ook in het stuk. Ik kan misschien alle getallen niet oplepelen, maar de essentie ervan ken ik. Ik vind dat als dat zo is en wij die afspraak hebben gemaakt, je de vergoeding in lijn moet brengen met de kosten. Als u dan vraagt of ik dat kan verantwoorden, dan kan ik dat bevestigend beantwoorden. Dat heb ik namelijk zojuist gedaan.

De VOORZITTER: Ik rond dit debat af. De posities zijn helder. Bij de stemming kunt u uw eigen standpunt vormgeven. Ik heb intussen het signaal gekregen dat de keuken klaar is met haar werk. Ik wens u allen een smakelijke maaltijd. Ik verwacht u om 19.15 uur terug. Ik schors de vergadering.

Schorsing van 18.30 uur tot 19.21 uur.

De heer Nugteren neemt het voorzitterschap over.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering.

Interpellatie van de fractie van de PVV inzake de bouw van windmolens.

De VOORZITTER: Er is een interpellatie aangevraagd door de PVV. Ter herinnering: de interpellatie is als volgt opgebouwd: Eerst spreekt de interpellant, in dit geval de heer Dercksen. Daarna is het woord aan het college en vervolgens begint de eerste ronde, met als eerste spreker de interpellant en daarna kunnen anderen aan het debat deelnemen. Er kan ook geïnterrumpeerd worden, als daaraan behoefte bestaat. Aansluitend is het woord weer aan het college en daarop is er ruimte voor een tweede ronde en opnieuw het college. Na de interpellatie stel ik een schorsing voor, want daarna gaan wij over tot de stemmingen en stemverklaringen. Daarvoor zult u nog wel even tijd nodig hebben.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Vorige week – dat was ook de aanleiding om een interpellatie aan te vragen – was er een bijeenkomst van de bewonersgroepen die zich in de provincie Utrecht verzetten tegen de ellende die de windmolens veroorzaken. Gewone burgers in het provinciehuis: dat was even schrikken. Dat is weer eens iets anders dan groene gelovigen en windindustriëlen. Vanochtend was er weer een hoogmis in dit gebouw. Die gewone burgers kwamen pleiten voor gewone nachtrust. Ze willen niet dat hun woningwaarde verdamppt. Ze willen hun boerenbedrijf en hun camping gewoon kunnen exploiteren. GS was afwezig, overigens net als de SP. Zij hebben geen interesse in deze mensen die ten einde raad zijn. Geen interesse ook in deze hardwerkende mensen. Dat is jammer. Ook jammer omdat er enige kennisachterstand lijkt te zijn bij GS. Ik heb hier de antwoorden op onze vragen van 4 maart jongstleden. Het gaat over het verdampen van de woningwaarde. GS schrijft in antwoord op onze vragen dat er geen vaststaand verband is tussen de waardedaling van woningen en de nabijheid van windturbines.

De VOORZITTER: Mijnheer Meijer, dat is niet de bedoeling. Ik heb net uiteengezet dat er in de eerste ronde geïnterrumpeerd mag worden.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dan moet ik dus achteraf nog reageren op een opmerking die de heer Dercksen nu maakt.

De VOORZITTER: In het leven is dat wel vaker het geval, ook in de politiek. Dat is helemaal niet erg. (Hilariteit)

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Het punt viel in deze discussie even weg, dus misschien moet ik het toch maar herhalen. GS antwoordde op onze vragen dat er geen vaststaand verband is tussen waardedalingen van woningen en de nabijheid van windturbines. Wij noemen dat: 'van toeten noch blazen'.

Laten we beginnen in Houten. Gedeputeerde De Vries heeft in februari van dit jaar toegezegd de metingen die de gemeente zou uitvoeren ambtelijk te zullen begeleiden en met de resultaten de bewoners te helpen om de geluidsoverlast te bestrijden als deze boven de norm zou uitkomen. De vraag is dan ook: hoe is het met die resultaten en hoe is het met de overschrijdingen? Wat hebben de contacten met de bewoners opgeleverd? Hebben ze ook nog iets gezegd over slagschaduw?

Dan even terug naar vorige week. De bewonersorganisaties willen gehoord worden en betrokken worden bij de procedures. Zij willen een serieuze stem. Ze willen feiten voor het voetlicht kunnen brengen die de groene gelovigen en de windindustriële halsstarrig verborgen houden. Dat windmolens bijvoorbeeld per saldo geen besparing op CO₂-uitstoot opleveren, om maar eens iets te noemen. Dat was natuurlijk even schrikken; dat was vloeken in de groene kerk. Er was echter wel iets bemoedigends vast te stellen. Daar waar de D66- en PvdA-wethouders deze mensen vooral negeren in den lande – je moet tenslotte je carrièremogelijkheden openhouden bij de milieubeweging – beloofden onze statenleden naar deze mensen te zullen luisteren. Wie zijn wij als PVV-fractie dan om onze collega's niet meteen de mogelijkheid te geven de daad bij het woord te voegen. De bewonersorganisaties hebben een gedragscode opgesteld hoe het proces bij het plaatsen van windmolens er uit zou moeten zien. Die wijkt af van de gedragscode in de windmolenbranche, omdat de bewoners daar helemaal niets aan hebben. Voor de duidelijkheid: het is geen PVV-gedragscode. Wij zijn helemaal mordicus tegen windmolens, omdat ze straks bijvoorbeeld ook elk huishouden € 1.000 per jaar aan kosten opleveren. Dat is funest voor economie en werkgelegenheid.

Kortom: wij stellen GS voor deze gedragscode te omarmen en te onderschrijven en deze aan de gemeenten als zodanig voor te stellen, evenals aan het IPO. Wie die gedragscode leest, komt al snel tot de conclusie dat de overeenkomsten met de Aarhus Convention groot zijn. Dat is geen toeval. De gedragscode pleit, net als het verdrag, voor het actief, volledig en onafhankelijk informeren van betrokkenen en de verplichting om ook iets met die inspraak te doen. Dat is precies waarover onze collega's in dit huis vorige week zo enthousiast waren. Vandaar dat wij het gewoon nog een keer proberen, in de wetenschap van deze nakende unanimiteit, om dat voorstel nog eens te presenteren en een hoogleraar internationaal recht uit te nodigen om te kijken of wij voldoen aan dat verdrag en ook of de gemeenten op het gebied van duurzame energie voldoen aan dat verdrag. Dat is namelijk een gedeelde verantwoordelijkheid tussen de provincie en de gemeenten. Je vraagt je af wie daar tegen kan zijn.

Het wetenschappelijk bewijs dat windmolens de gezondheid schaden, stapelt zich op. De oneindige rij rapporten ga ik hier niet noemen, maar ook de WHO, de wereldgezondheidsorganisatie, onderkent het probleem. Vandaar dat wij een dringende oproep doen aan GS om de leefbaarheid en de gezondheid van de inwoners van de provincie te waarborgen in de PRS, de PRV of in welke andere regelgeving dan ook en daarin vast te leggen dat windturbines op een afstand van minimaal twee kilometer van woningen worden geplaatst. Het is dan ook zaak dat de gemeente Vianen snel te vertellen, want daar worden binnenkort beslissingen genomen. Ook daar dreigen weer woningen minder waard te worden, dreigt het landschap te worden vernietigd en de gezondheid van de inwoners te worden bedreigd. Ook daar, misschien spreekt u dat meer aan, staan ze op een steenworp afstand van een natuurgebied. Een dringende oproep: laat die mensen niet in de kou staan. Gebruik het gezonde verstand. Laat die mensen niet in de steek, want deze windmolenplannen maken mensen letterlijk ziek.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb de vragen van tevoren gezien. Ik heb ze niet op alle momenten letterlijk uitgesproken horen worden, maar ik zal mijn best doen er antwoord op te geven. Met dank aan een aantal tafelgenoten tijdens het diner zal ik vandaag ook de conventie op de correcte Deense wijze uitspreken. Het is maar op één manier goed en dat is Aarhus Convention

(spreek uit: Oarhoes). Iets anders is het niet. Als wij over iets anders spreken, dan verstaan wij elkaar vanavond dus niet. Ik hecht eraan dat wij dat allen correct uitspreken.

Voor de goede orde – daarna ga ik over op de serieuze beantwoording van de vragen –: we hebben een aantal vragen gekregen die een beetje op het snijvlak van de portefeuilles van collega De Vries en mij liggen of omdat ze deels invulling geven aan het ruimtelijk beleid zoals wij dat in de PRS en PRV hebben geformuleerd. Die vragen zal ik beantwoorden. Daar waar ze meer de discussie van de gemeente Houten betreffen, waar het gaat om milieu en milieuregelgeving, et cetera, zal mijn collega De Vries dat doen, zoals hij dat ook de vorige keer heeft gedaan.

Ik hecht eraan nog één andere opmerking vooraf te maken. Dat zag ik ook even terugkomen in de media en ik hoorde het vanavond ook weer even in de bijdrage van de heer Dercksen. Toen wij de uitnodiging voor deze bewonersbijeenkomst kregen, vorige week maandag 22 september, per mail, hebben wij en ook ikzelf keurig per mail laten weten dat wij die avond niet konden. Sommigen van ons waren in het buitenland. Anderen hadden andere verplichtingen. Daarom hebben we de commissaris gevraagd om GS te vertegenwoordigen. Ik hoef u het bestuursrecht niet te doceren, maar als GS één persoon stuurt, dan vertegenwoordigt die persoon GS. Beter dan de commissaris hebben wij niet in de aanbieding voor zo'n avond om die petitie die zij wilden aanbieden in ontvangst te nemen. Daarom is de discussie achteraf, zoals u die voert en zoals die ook een beetje in de media wordt gevoerd, dat GS er niet was, niet terecht. Ze hebben een mail gekregen met een inhoudelijke beantwoording. Er is aangegeven dat de commissaris er die avond kon zijn en dat de andere leden van het college die avond of in het buitenland verbleven of om een andere reden verhinderd waren. Het was blijkbaar toch reden om op die avond net te doen alsof dat een grote verrassing was. Dat mag, maar als nu iedereen maar weet dat dat het spelletje is dat er gespeeld wordt.

De Nederlandse Vereniging Omwonenden Windturbines (NLVOW) heeft een gedragscode opgesteld. De vraag aan GS is: bent u bereid om de gedragscode van deze organisatie te onderschrijven en deze gedragscode ook aan het IPO voor te leggen? Die gedragscode doelt op het volledig informeren van burgers over voorgenomen activiteiten. Zelf doen wij over het algemeen geen windmolenprojecten. Een ontwikkelaar of een gemeente neemt daarin het voortouw. Wij sturen echter initiatiefnemers die dit soort initiatieven nemen wel heel duidelijk in de richting van het vroegtijdig overleggen. We hebben er tenslotte belang bij dat goed en vroegtijdig overleg ertoe leidt dat een initiatief tot stand komt. Wat heeft het voor zin een jarenlang participatietraject te laten draaien als aan het einde van dat traject blijkt dat het niet gelukt is, dat het niet goed gecommuniceerd is en dat het niet goed besproken is?

Binnen het IPO zijn wij al in overleg over deze gedragscode. Ik heb het dan over de gedragscode van de NLVOW. Ook zijn wij in overleg met de brancheorganisatie van windenergieontwikkelaars; voor de liefhebbers: NWEA (Nederlandse Wind Energie Associatie). Wij zullen met deze twee groeperingen, de NLVOW en de brancheorganisatie, ook bij het IPO erop aandringen dat het op de goede manier gebeurt. Wij nemen de initiatieven niet zelf, maar we zijn er geen tegenstander van dat het op de goede manier gebeurt. Het maakt uit van het belang dat wij kennen.

De tweede vraag is of wij bereid zijn onderzoek te laten doen naar of de reeds uitgevoerde provinciale plannen of gemeentelijke plannen voldoen aan de in de Aarhus Convention gestelde criteria. Bent u bereid om gevolg te geven aan de bevindingen van dat onderzoek? Ik heb het verdrag van Aarhus erbij gezocht. Dit verdrag zegt met name iets over het recht op toegang van burgerorganisaties tot milieu-informatie. Dat wordt geregeld en dat staat in het verdrag dat in 2005 in de Uitvoeringswet Verdrag van Aarhus ook in Nederland is geïmplementeerd. We zijn dus verplicht om met name milieu-informatie vroegtijdig bekend te maken. Ook hier geldt weer even de splitsing: alle milieu-informatie die in dit huis beschikbaar is voor het kiezen van plekken. Daarbij moet u denken aan bijvoorbeeld de MER die is gemaakt, de plan-MER bij de PRS, die daaronder valt. Een aantal van de milieugegevens die bij de betreffende initiatiefnemer of bij de gemeente betrokken zijn, zullen door hen beschikbaar moeten worden gesteld. Ik ben van mening dat al onze informatie op dat punt openbaar is en over het algemeen ook online verkrijgbaar is bij de provincie. Mocht het niet zo zijn, dan kan iedereen het vragen en krijgt iedereen het ook. Daarmee zijn wij van mening dat wij aan de drie kernpunten van de

Aarhus Conventie – toegang tot informatie, recht op inspraak en toegang tot de rechter; daarover heb je het dan feitelijk – voldoen.

De derde vraag is of wij bereid zijn om de gezondheid van de omwonenden te waarborgen, zoals vastgelegd in de PRS en daartoe in de provinciale regelgeving op te nemen dat windturbines op een minimale afstand van 2000 meter van woningen moeten worden geplaatst. Twee dingen: windturbines moeten aan de Wet milieubeheer voldoen. Daaraan kun je als gemeente een aanvullende normering toevoegen. U weet dat bijvoorbeeld in Houten er strengere geluidsnormen zijn gehanteerd dan die op grond van de Wet milieubeheer noodzakelijk zou zijn geweest. Er kunnen dus aanvullende eisen worden gesteld door gemeenten. Wij zien op dit moment, vanuit landelijke wet- en regelgeving en op grond van gezondheidseffecten, op dit moment geen aanleiding voor een generieke afstandsmaat van 2000 meter.

De laatste vraag, over de situatie in Houten, laat ik over aan mijn collega De Vries.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De laatste vraag die is gesteld is: wat waren de resultaten van die metingen in Houten en heeft GS op basis daarvan nog stappen ondernomen? Zo ja, welke? Er is regelmatig contact geweest met de gemeente Houten. Uit de uitgebreide controlemetingen blijkt dat de grenswaarden uit de maatwerkvergunning niet worden overschreden. Er is dus geen overschrijding van de metingen die er plaatsvinden. Voor de gemeente Houten, die daarbij ook bevoegd gezag is, bleek er in het kader van de vergunning geen verdere actie noodzakelijk.

De VOORZITTER: Tot zo ver het college. Het woord is nu aan de heer Dercksen en daarna aan u allen, in een bepaalde volgorde natuurlijk.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Laat ik beginnen met het laatste. Ik heb hier een brief van 26 mei 2014 van de gemeente Houten aan de raad. Daarin schrijft het college van burgemeester en wethouders dat er overschrijdingen zijn geconstateerd van de maximaal toelaatbare geluidsniveaus op de meetplaats, met maar liefst een waarde van ten hoogste 4,6 decibel. Op de andere mast is sprake van kleine overschrijdingen van 0,2 decibel. Ik kom daarop later nog even terug, want ik vind de manier waarop GS reageert toch beneden peil. Er wordt geen recht gedaan aan de wens van de mensen die hier vorige week ten einde raad bijna kwamen smeken om stem en om aandacht. Ze krijgen die niet.

Als de heer Krol van mening is dat de Aarhus Convention wordt toegepast, althans op een aantal onderdelen, dan is het waarschijnlijk geen probleem dat wij daarnaar een onderzoek doen. De Compliance committee van de Economische Commissie van de Verenigde Naties heeft namelijk tegen de EU gezegd dat hun plannen voor duurzame energie daaraan niet voldoen. Dat vloeit natuurlijk allemaal voort uit de maatregelen die wij in Nederland nemen. De heer Krol is het niet eens met het comité van de Verenigde Naties. Reden genoeg om alsnog een deskundige te vragen te kijken hoe het nu echt zit. Die inspraak, bijvoorbeeld in de gemeente Houten en in de gemeente Vianen, beperkt zich tot een kolommetje in het lokale sufferdje van een achtste kolom om die mensen te vertellen dat er windmolens komen. Dat doet geen recht aan alle ellende die de inwoners over zich heen krijgen gestort.

Ik ga even terug naar Houten. De vorige keer wilden wij al een onafhankelijk onderzoek. GS wilde dat niet en men ging meelopen. PS voegde zich daarin. De mensen zijn dus overgeleverd aan een onderzoek van een Eneco-wethouder Van Liere. Dat hebben de inwoners van Houten geweten. Wij vroegen naar de conceptversie van het rapport. We kregen die niet. Het hele rapport is hier überhaupt niet gewisseld. De metingen waren echter duidelijk. In een windluwe periode van vier weken waren er forse overschrijdingen vastgesteld, overigens in een windluwe provincie. De provincie Utrecht is een windluwe provincie. Vandaar dat die molens in Vianen maar hoger en hoger moeten worden, om maar een beetje wind te vangen. Zelfs in die korte periode zijn er forse overschrijdingen vastgesteld. Die zijn vervolgens in duistere Houtense achterafkamertjes weggepoetst door Eneco. Er is niet

gecommuniceerd met de raad waarom de keihard vastgestelde overschrijdingen opeens weer werden weggepoetst en de brief aan Eneco met de bestuurlijke waarschuwing werd ingetrokken. Reden genoeg om de mensen in Houten nu alsnog de gelegenheid te bieden onafhankelijke metingen te doen, zonder bemoeienis van de wethouder, zonder bemoeienis van Eneco, gewoon omdat wij vinden dat die mensen een stem moeten hebben en omdat wij willen weten welke ellende die windmolens precies opleveren. Ook in Vianen, in Nieuwegein en misschien straks ook in Wijk bij Duurstede zullen ze komen en wij moeten van tevoren die mensen kunnen vertellen wat er komt. Ik heb daarover straks een aantal moties.

Een andere motie. Ik hoorde de heer Krol wel vertellen dat hij de gedragscode wilde wisselen met het IPO en misschien ook wel met de gemeenten, maar dat was meer in de vorm van een gesprekje. Dat is mij nu net iets te weinig. Wij zullen daarom toch met een motie komen om die gedragscode van de NLVOW te onderschrijven en ook aan te bevelen aan het IPO. Dat gaat wat mij betreft dus net een stap verder. Vandaar de motie.

Dan ook nog even over de Aarhus Convention. Ik heb het er net ook al over gehad. U zei dat wij er op een aantal punten wellicht aan voldoen. Dat lijkt mij veel te weinig. Ik wil het echt weten. Als u de Aarhus Convention hebt gelezen – ik heb dat gedaan en u hebt dat gedaan, zo heb ik dit weekend begrepen –, dan hebt u ook gelezen dat bijvoorbeeld de stem van de sprekers, de stem van de burgers moet worden meegenomen in de besluitvorming. U kunt veel vertellen over de huidige besluitvorming, maar niet dat die mensen daarin een serieuze stem hebben. Ook daarvoor dienen wij een motie in.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik waardeer de belangstelling van de PVV en de heer Dercksen voor de impact op de omgevingskwaliteit voor omwonenden van een ingreep en ook het pleidooi voor de betrokkenheid in het proces. Ik ben benieuwd of u diezelfde eisen ook stelt bij andere ontwikkelingen. Dat zijn dan ontwikkelingen waarvoor de PVV bijvoorbeeld een gelovige is, zoals bij de uitbreiding van ons wegennet. Vindt u dat dezelfde zorgen om luchtkwaliteit, geluidsoverlast en inspraakprocedures ook bij dat soort ruimtelijke ingrepen van belang zijn?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! De heer Bekkers zal ongetwijfeld hebben opgemerkt dat de PVV-fractie in de afgelopen drieënhalve jaar dat wij hier zitten ook voor hebben gestemd, daar waar het bovenwettelijke maatregelen betrof om geluidsoverlast op wonen vanwege verkeer te accorderen. Dat hebben wij gedaan. Het woord gelovige is dan misschien wat minder op zijn plaats dan wanneer ik het aan u richt. Wij hebben daar oor voor. Misschien mag ik al iets verklappen uit het verkiezingsprogramma: het staat er weer in. Dus daar waar er mogelijkheden zijn om als provincie te luisteren naar mensen die rondom die wegen wonen, zullen wij daarvoor zeker oor hebben. Dat heeft u kunnen vaststellen.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Het punt van de gelovigen ging over het punt van geloven in de stelling dat automobilititeit belangrijk is. Laten wij dat echter even terzijde leggen. Dat is nu het punt niet.

Dat is interessant. Het gaat om bovenwettelijke maatregelen voor geluid. Als het echter om luchtkwaliteit gaat, is dat wat ingewikkelder en dan gaat het toch wel om de beperking van de hoeveelheid automobilititeit. Aangezien u waarschijnlijk naast geluid ook wel schone lucht belangrijk vindt, als ik even extrapoleer op de koers die u nu vaart, dan is dat ook een belangrijke oorzaak van lichamelijk ongenoegen en gezondheid. Wilt u dan ook de consequentie verder trekken dat dit kan betekenen dat u in sommige gevallen dus niet voor uitbreiding van wegen bent?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! De uitbreiding van wegen heeft juist en meestal tot gevolg dat de luchtkwaliteit verbetert. De wegen worden natuurlijk aangepast daar waar er files zijn. Rijdende auto's stoten nu eenmaal minder uitlaatgassen uit dan stilstaande auto's met draaiende motor. Voordat u erover begint: misschien is de A27/Amelisweerd wel het mooiste voorbeeld. Daarover hebben wij hier een discussie gevoerd. Er komt nota bene een dank op. U gaat mij toch niet

vertellen dat de kwaliteit voor de mensen die daaromheen gaan wonen slechter wordt omdat er een dak op de weg zit?

De heer BEKKERS (GroenLinks): Bij de uitgangen wel, in elk geval.

De heer DERCKSEN (PVV): Ja, bij de uitgangen zal de luchtvervuiling meer zijn. We hebben het echter ook over geluidskwaliteit. Er wordt een corridor gelegd van de stad naar Amelisweerd. Ik heb hier wel eens een weddenschap afgesloten, ook met de bewoners. Ik durf die weddenschap wel aan dat die mensen, als die verbreding er is en die corridor is aangelegd over de weg heen, eigenlijk heel blij zijn. Die mensen zijn ook blij omdat de druk op het onderliggende wegennet vermindert. Het extra aanleggen van af en toe een baan erbij, daar waar er files zijn, is een prima maatregel om ook de luchtkwaliteit te verbeteren.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dit is meer een kwestie van uitgestelde behoeftebevrediging. Ik wil even de opmerking kwijt dat de heer Dercksen meldde dat mijn fractie niet vertegenwoordigd was bij de betreffende bijeenkomst. Het klonk een beetje als een statement; alsof hij wilde zeggen dat wij kennelijk geen belangstelling hadden. De werkelijkheid is anders. Soms kan het zijn dat wij verhinderd zijn. Dat is soms onvermijdelijk, zeker als het op ongebruikelijke momenten is, waarop wij daarvoor normaal geen tijd gereserveerd hebben. Wel heeft een van mijn fractiegenoten, of een van de mensen die bij de fractie betrokken is, uitgebreid gesproken met de vertegenwoordigers van de organisatie. Wij hebben met belangstelling kennisgenomen van hetgeen daaruit voortkomt. Ik wil er ook op wijzen dat de heer Dercksen weliswaar refereert aan de bijeenkomst van vanmorgen, die hij slechts gedeeltelijk heeft bijgewoond. In het meest relevante deel, waarin toch uiterst interessante informatie werd uitgewisseld, hebben wij de heer Dercksen helaas moeten missen. Ik wil daarvan geen statement maken of zoiets. Ik wacht verder met belangstelling de moties van de PVV af. Die zullen wij dan inhoudelijk beoordelen.

De heer DERCKSEN (PVV): U hoeft er ook geen statement van te maken, want ik heb de dame die onder anderen aan het woord is geweest en die ik niet heb gehoord, omdat ik moest werken omdat ik belasting moet betalen, zodat vervolgens die windmolens kunnen worden neergezet. Ik heb haar een kaartje gegeven en zij zou mij haar bijdrage mailen. Ik mis dus helemaal niets. Het viel mij slechts op dat op een maandagavond, die volgens mij gereserveerd staat voor statenactiviteiten, de SP-fractie er niet was. U mag het verder zo groot of zo klein maken als u wilt. Ik stel het slechts vast.

Ik doe nog een laatste oproep, met name om de molens in Vianen te voorkomen. Wij komen met een motie om die molens op twee kilometer afstand van bewoning te plaatsen. Vorige week maandag hebben wij hier mensen gesproken die in de directe nabijheid een camping exploiteren en een boerderij exploiteren. Ook op dieren hebben windmolens een grote impact. Wij kunnen die mensen niet in de kou laten staan. We kunnen niet doen alsof de H10-norm in Duitsland niet is aangenomen. De hoogte van de molen maal tien is de minimale afstand tot bewoning. Dat zou betekenen dat in Vianen het gaat om een afstand van 1650 meter. We kunnen niet doen alsof in januari 2012 de Deense regering de geluidsnormen enorm heeft teruggebracht en aangescherpt. 20 decibel is de max. Dat staat in geen verhouding meer met wat wij hier in Nederland doen. Laten wij niet achterblijven. Luister naar wat er in andere landen gebeurt, waar een heleboel van die molens staan en waar de overlast heel groot is. Help die mensen en geef die mensen gewoon nachtrust.

De VOORZITTER: Mijnheer Dercksen, u heeft een aantal moties aangekondigd. Dient u die ook in?

De heer DERCKSEN (PVV): Ja.

De VOORZITTER: Dan is het handig dat u dat nu doet, zodat iedereen daarvan kan kennisnemen en erop kan reageren.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik kan u nu al vertellen dat ik voor drie van de vier moties een hoofdelijke stemming wil aanvragen. Het gaat om alle moties, met uitzondering van die over de NLVOW.

Motie M29 (PVV): gedragscode NLVOW.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 29 september 2014, ter bespreking in een interpellatiedebat van de windmolenproblematiek;

overwegende:

dat in reactie op het Energieakkoord, waarin de consument en de omwonende van windturbines geen enkele stem had, de NLVOW, de vereniging waarin bewonersorganisaties zich hebben verenigd in de strijd tegen "wind op land", een gedragscode heeft opgesteld. Daarin wordt het proces omschreven hoe overheden en initiatiefnemers met omwonenden dienen om te gaan teneinde tegemoet te komen aan de grote sociaal-maatschappelijke impact van deze turbines.

constaterende:

- *dat het plaatsen van windturbines grote maatschappelijke beroering teweeg brengt;*
- *dat de huidige regelgeving omwonenden van windturbines nauwelijks een serieuze stem in de procedure geeft, terwijl ernstige overlast en waardevermindering van woningen evident is;*
- *dat de Nederlandse Vereniging Omwonenden Windturbines een gedragscode heeft opgesteld die de belangen van alle betrokkenen meer in evenwicht brengt;*

verzoeken GS:

- *deze gedragscode te onderschrijven en ook gemeenten en het IPO aan te raden deze gedragscode te hanteren als uitgangspunt van het te voeren beleid bij het realiseren van windturbines op land;*
- *zich in te spannen om deze gedragscode in te bedden in nationale, regionale en lokale wet- en regelgeving en hierover PS op korte termijn en met regelmaat te berichten.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Motie M30 (PVV): metingen windmolens Houten.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 29 september 2014, ter zake het interpellatiedebat windmolenproblematiek;

constaterende:

- *dat de door Eneco geplaatste windturbines in de gemeente Houten, die op ca. 500 meter afstand staan van woningen, ernstige overlast opleveren voor een deel van de inwoners van Houten;*
- *dat de door Peutz gedane metingen in opdracht van de gemeente in een korte en windluwe periode forse overschrijdingen aantoonde;*
- *dat de bewoners om begrijpelijke redenen deze gang van zaken wantrouwen;*
- *dat na overleg met de exploitant de bestuurlijke waarschuwing van de gemeente Houten aan de exploitant weer werd ingetrokken, zonder dat kenbaar is gemaakt waarom;*
- *dat in verschillende landen wettelijk is bepaald dat de afstand van windturbines tot woningen minimaal 1,5 kilometer dient te zijn ter voorkoming van overlast;*

overwegende:

- *dat het de taak van de overheid is zorg te dragen voor bescherming en verbetering van het leefmilieu;*
- *dat binnen de provincie Utrecht meer locaties zijn aangewezen voor de plaatsing van windturbines in de nabijheid van het stedelijk gebied;*

- dat van de volksvertegenwoordiging mag worden verlangd overlast voor de burgers serieus te nemen en te voorkomen dat nog meer overlast ontstaat bij nieuwe windmolenlocaties;
- dat de provincie Utrecht geëquipeerd is om geluidmetingen te verrichten dan wel te begeleiden;

dragen het college van Gedeputeerde Staten op:

- geluidmetingen te verrichten bij de windturbines in Houten conform de maatstaven zoals die zijn vastgesteld in de Algemene Maatregel van Bestuur, het zogenaamde Activiteitenbesluit van oktober 2011;
- onderzoek te doen in de gemeente Houten naar de aard en omvang van de overlast en de hinder, zoals bedoeld in het evaluatierapport van het RIVM (rapport 680300007/2009);
- de geluidlast te meten op de gevels van de woningen van de inwoners die het betreft;
- daartoe in overleg te treden met de bewonersorganisatie Stichting Gigawiek.

En gaan over tot de orde van de dag.

Motie M31 (PVV): Aarhus Convention.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 29 september 2014, ter bespreking in een interpellatiedebat ter zake windmolenproblematiek;

constaterende:

- dat in de bijeenkomst van 22 september 2014 alle aanwezige partijen het van belang achtten dat de stem van de omwonenden van windmolens wordt gehoord;
- dat alle overheidslagen vallen onder de Aarhus Convention;
- dat juist de Aarhus Convention omwonenden toegang geeft tot informatie, inspraak bij besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden;
- dat onder milieuaangelegenheden tevens begrepen zijn: geluid, radiatie, landschap en gezondheid;
- dat de thans gehanteerde procedures lijken af te wijken van de wijze waarop ze in de Aarhus Convention zijn omschreven;
- dat de Compliance Committee van de Economische Commissie van de Verenigde Naties, die gaat over de toepassing van de Aarhus Convention, heeft verklaard dat het National Renewable Energy Action Plans (NREAP) van de EU in strijd is met het verdrag;
- dat het daardoor onduidelijk en onwaarschijnlijk is dat de provincie Utrecht zich aan dit verdrag heeft gehouden;
- dat het van belang is dat PS inzage heeft in alle risico's die de provincie loopt;

verzoeken GS om:

- op korte termijn onderzoek te laten uitvoeren door een ter zake deskundige ten einde vast te stellen in hoeverre de provincie zich aan de Aarhus Convention heeft gehouden en houdt;
- tevens de deskundige te laten onderzoeken of Utrechtse gemeenten zich aan dit verdrag houden en gehouden hebben, daar waar het de implementatie van "duurzame" energie betreft, daar dit een gedeelde verantwoordelijkheid betreft van provincie en gemeenten.

En gaan over tot de orde van de dag.

Motie M32 (PVV): gedragscode afstand windmolens t.o.v. woningen / woonadressen.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 29 september 2014, ter bespreking in een interpellatiedebat ter zake windmolenproblematiek.

overwegende:

dat de waarde van woningen daalt in de buurt van windmolens. E.e.a. is intussen uitgebreid wetenschappelijk onderbouwd, door onder andere het CPB en de Vrije Universiteit van Amsterdam. Daarnaast is ook veelvuldig aangetoond dat de gezondheid van omwonenden wordt aangetast. Een fractie van wetenschappelijke rapporten die dit onderschrijven is bijgevoegd.

constaterende:

- *dat er grote overlast wordt ervaren door omwonenden van windturbines;*
- *dat in verschillende landen wettelijk is bepaald dat de afstand van windturbines tot woningen minimaal 1,5 kilometer dient te zijn ter voorkoming van overlast. Zo is in Duitsland sinds kort de "H10-Reglung" van kracht. De afstand van woningen tot de windturbines dienen minimaal 10 maal de hoogte van de windturbine te zijn. In Denemarken zijn vanaf 2012 veel strengere geluidsregels vastgelegd;*
- *dat al deze maatregelen in het buitenland hun oorzaak vinden in de overlast die wordt ervaren;*
- *dat het de taak van de overheid is zorg te dragen voor bescherming en verbetering van het leefmilieu;*
- *dat het onverantwoord is omwonenden van windturbines een gezondheidsrisico te laten lopen;*
- *dat het onacceptabel is dat het plaatsen van windmolens voor omwonenden betekent dat hun woning aanzienlijk minder waard wordt;*

verzoeken GS:

in de provinciale regelgeving op te nemen dat de minimale afstand van windturbines en woningen minimaal 2000 meter dient te bedragen.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De moties M29 tot en met M32 zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging. De moties kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! In de volgende statenvergadering hebben wij een nieuwe ronde windenergie te gaan. Ik hoop dat wij dan een debat en een gesprek op inhoud kunnen voeren. Ik wil hier zeggen dat GroenLinks het heel belangrijk vindt dat inwoners op een goede manier worden geïnformeerd en betrokken. Ik herken mij niet in de term 'groene gelovigen'. De heer Dercksen noemde GroenLinks ook niet in het rijtje partijen daarbij. Dat zal ongetwijfeld een reden hebben. Ik zou het mooi vinden als de PVV op haar beurt zich ook niet als een gelovige wil gedragen. Wij proberen ons in elk geval te baseren op wetenschappelijke kennis. Als daaruit iets anders verschijnt, zijn wij de eerste om bereid te zijn tot nieuwe inzichten. Eerder vandaag vroeg een van de gedeputeerden ook al aan een statenlid van de PVV: als blijkt dat u ongelijk hebt, bent u dan bereid dit ook toe te geven? Die vraag stel ik ook van mijn kant. Ik doe dat graag, want eerlijk gezegd zijn wij geen gelovigen en is er geen sprake van gehechtheid aan windenergie. Het gaat ons erom dat op dit moment, op basis van wetenschappelijke informatie, wij de grootste kans hebben dat wij wel degelijk een CO₂-overschot hebben en dat dit tot problemen leidt en om maatregelen vraagt. Met wetenschap is het altijd zo dat je een onzekerheid hebt. Er kan zomaar uit komen dat het anders is en dan zullen wij veranderen van inzicht.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Eerst complimenteer ik de heer Bekkers met dat hij de moeite neemt en het lef heeft om het debat aan te gaan, daar waar anderen blijven zitten. Ik heb het debatje hier wel eens in de wandelgangen gevoerd: als het nu zo zou zijn dat windenergie een concurrerende vorm van energie zou zijn qua kosten, dan denk ik dat het helemaal geen probleem is om met ons te spreken over het iets doen met windenergie. Zet de windmolens dan niet op het land, want dan worden mensen er ziek van, maar je kunt dan wel discussiëren over de vraag of er iets opzij kan worden gegaan. Het kost ons echter veel geld. Vorige week hebt u die meneer een rekensom zien maken. Er werd gezegd dat windmolens helemaal geen CO₂ besparen. Als u mij inderdaad, ons in de Kamer en aan andere PVV-ers in het land, kunt aantonen dat het gaat om concurrerende energie, dat

het daadwerkelijk een beperking van de CO₂-uitstoot oplevert en dat CO₂ er daadwerkelijk iets toe doet – er ligt 1.800.000 km² meer ijs op de Noordpool dan twee jaar geleden; dat is 40, 45 keer Nederland –, als dat allemaal zo is en u stuurt al die feiten en omstandigheden naar ons toe, dan is er met ons over te praten. Echter niet op de manier zoals het nu gaat. Ik heb u zojuist de argumenten gegeven.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Dat is een hoopvolle reactie van de heer Dercksen. Aangezien het onderwerp nu gaat over uw vragen omtrent de toepassing op de Aarhus Convention, ga ik nu niet in op de inhoud van duurzame energievraagstukken. Dat is eigenlijk precies waarover wij willen spreken. De berekenaar die u aanhaalt, heeft vorige week op vragen van de heer Fastl al aangegeven dat er wel degelijk een netto CO₂-verminderend effect is, nog even los van de emissierechten. Het negatieve effect in zijn berekening heeft te maken met de emissierechtenhandel. Daarnaast heeft hij na afloop ook nog aan ons erkend dat het hele rekenvoorbeeld niet met de huidige werkelijkheid heeft te maken. Als wij dat soort dingen met elkaar kunnen uitwisselen, komt het wel degelijk een stap verder. Datzelfde geldt bijvoorbeeld voor de externe effecten van fossiele brandstoffen en wat daar niet in zit.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! We zullen hier niet de hele energiediscussie gaan voeren. Anderhalf, twee jaar geleden hebben wij de heer LePere hier een keer uitgenodigd. Hij kwam tot vergelijkbare rekensommen. Hij kwam onder de streep ook niet of nauwelijks tot een CO₂-reductie. De rekensom die die mijnheer vorige week maakte, was een rekensom voordat er was uitgerekend wat de productie van die windmolens kost, wat de infrastructuur kost om weggetjes aan te leggen naar die windmolens en wat het kost om die dingen te onderhouden en er met bootjes naartoe te varen en met auto's heen en weer te rijden. Kortom: het is nog veel lager dan wat die mijnheer vorige week heeft berekend; dat heeft hij ook gezegd.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal u de onderbouwing van waar de berekening van de heer LePere misgaat, doen toekomen. Ten aanzien van de bewoners, want daar ging het eigenlijk om, steunen wij dat. Wij vinden de belangen van de omwonende heel belangrijk. Wij moeten wel beseffen dat wat betreft de Duitse normen wij in Nederland wel echt andere ruimtelijke mogelijkheden hebben. Dat wil niet zeggen dat wij de gezondheid van mensen moeten kannibaliseren. Ook wat betreft ontwikkelingen als verkeer, industrie, et cetera moeten wij met de ruimte die wij hebben en met de gezondheidsnormen die wij acceptabel vinden, iets mogelijk maken. Wij willen met z'n allen nu eenmaal ook energie produceren. De energie in de grond raakt op, dus hij wordt zichtbaar en heeft de ruimte nodig. Nogmaals: dat moet echter niet ongezond worden. Wij zijn dus zeer benieuwd naar de beantwoording van de gedeputeerde op onze verantwoordelijkheid voor wat betreft de Aarhus Convention.

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! De PVV heeft goed geluisterd naar de bewonersorganisaties die ons vorige week een petitie hebben aangeboden. De PVV heeft een van de krentjes uit de discussiepap gevist, namelijk de krent van de gedragscode. Er was echter ook een krent van de Archimedesmolens. Er was een reuzenkrent van de Friese aanpak, waarbij een heel andere aanpak in de winddiscussie wordt gevoerd. De PVV is aardig selectief in de keuzes van wat er uit de lessen van vorige week nu op tafel wordt gegooid.

Als het gaat over duurzame energie, dan moeten wij een lastige afweging maken. We moeten namelijk luisteren naar de inwoners van Utrecht die geen windmolens in hun omgeving willen. We moeten ook luisteren naar de inwoners die meer ruimte voor windmolens vragen. Er zijn veel coöperaties en veel verenigingen in Utrecht die juist van ons als provincie ruimte vragen voor hun initiatief. Als wij een eerlijke afweging willen maken, dan moeten we alle krenten uit de pap vissen en een integrale afweging maken. Die integrale afweging krijgen wij tijdens de herziening van onze structuurvisie in de volgende statenvergadering. Daarom wil ik de PVV vragen de serie moties niet nu in stemming te brengen, maar in de volgende statenvergadering. Deze interpellatie getuigt namelijk niet van respect voor de lokale democratie. De gemeenteraad van Vianen vergadert morgenavond over het bestemmingsplan en over het initiatief van de zonneakkers. De windmolendiscussie in Vianen is

begonnen in april. De eerste zienswijzen dateren al vanaf april. Vianen gaat niet over een nacht ijs. Ik wil niet alles goed praten wat er in Vianen gebeurt, maar we moeten de gemeenteraad niet voor de voeten lopen. Het lijkt mij beter dat wij de besluiten van de gemeenteraad afwachten en dat wij daarvoor niet nu blokkades opgooien.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb u net het voorbeeld gegeven uit Houten, waar een rapport, waarin stevige overschrijdingen van de molens staan, onder het tapijt wordt geveegd. Dat lijkt mij niet het beste voorbeeld van hoe onze democratie zou moeten functioneren. Vorige week heeft u zelf kunnen horen wat de inwoners van Vianen vinden van het proces dat leidt tot die windmolens. Zij zeggen dat Eneco hun gemeenteraad, hun college en hun burgemeester en wethouders heeft overgenomen. Zij zeggen: "Wij hebben hier niets meer te zeggen. Als wij een vraag stellen, dan weet de gemeente van niets. Zij sturen al die informatie naar Eneco en Eneco mag dan antwoord geven of Eneco huurt een bureautje in dat antwoord geeft." Juist als u vindt dat de democratie op gemeentelijk niveau beter gediend moet worden, dan zou u juist die motie over de Aarhus Convention moeten omarmen, want daarmee geeft u de democratie de ruimte en de mensen de ruimte om hun stem te laten horen. Het gaat om Vianen. Nieuwegein is ook zo'n mooi voorbeeld en ik kan nog wat voorbeelden geven van hoe dat aanbestedingsproces is verlopen. Er klopt helemaal niets van. Er klopt echt helemaal niets van. De boel is echt besodemieterd en de gemeenteraad kijkt juist de andere kant op. Wij moeten ervoor zorgen dat wij die mensen een oor geven. Ze stonden er vorige week bijna om te schreeuwen. Laat die mensen niet in de steek.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Op sommige momenten in zijn bijdrage spreekt de heer Dercksen over 'de omwonenden'. Ik hecht eraan, ook voor de verslaglegging, op te merken dat onder de omwonenden grote verschillen bestaan en dat er ook talloze omwonenden met een andere mening en initiatiefnemers van duurzame energieprojecten zijn. Onder de omwonenden zijn er mensen die het niet prettig vinden dat er windmolens komen en zijn er mensen die dat juist heel graag willen. Het zou mooi zijn als wij in het debat het respect voor de beide kampen kunnen aanbrengen en dat in die zin niet in generieke termen wordt gesproken over de omwonenden. Om uw voorbeeld van de A27 aan te halen: als wij daar de omwonenden erbij betrekken, dan is de steun voor de uitbreiding van de weg toch wel wat minder.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik word direct aangesproken. Het is juist. Ik heb nooit ontkend dat iedereen geluidsoverlast ervaart. Het is biologisch verklaarbaar. De ene mens is gevoeliger, bijvoorbeeld voor laagfrequent geluid, dan andere mensen. Dat zal ik niet ontkennen. Er zijn mensen die niet klagen en die tegen de mensen van Gigawiek zeggen: "Hou er eens een keer mee op." Dat realiseer ik mij. Dat neemt echter niet weg dat ook die mensen die het leuk vinden waarschijnlijk met een huizenwaarde te maken krijgen die, afhankelijk van hoe duur je huis is, een procentje of 5 tot 10 naar beneden gaat. Dat gaat dus om € 50.000. Ik denk dat als u hen dat gaat vertellen of als ik hen dat ga vertellen ook die mensen die geen geluid horen, ook niet heel erg blij zijn.

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! De heer Dercksen noemde allerlei voorbeelden van Vianen, Nieuwegein en Houten. Die moeten wij volgens mij echter niet hier bespreken. Dat hoort thuis in de gemeenteraad. Dat hebben wij vorige week ook als een aantal statenleden gezegd tegen de inwoners die aanwezig waren tijdens die bijeenkomst. Wij hebben gezegd dat ze met een aantal vragen bij de gemeenteraad moeten zijn en niet bij ons als Staten. De kritiek van de mensen in Vianen richt zich vooral op het college en niet op de gemeenteraad. Wacht nu af wat de gemeenteraad doet met alle discussies die in Vianen spelen. De bewonersgroep die er vorige week zat, deed alsof het proces vlak voor de vakantie met een klein berichtje in de huis-aan-huisbladen van start was gegaan. Dat blijkt niet het geval. Al in april lag de bestemmingsplanprocedure op tafel. Als het gaat over Houten doet u ook voorkomen alsof het gaat om een klein berichtje. Ik hoor dat iedere omwonende per brief door de gemeente op de hoogte is gesteld van alles wat er speelt. De details die u op tafel gooit en de details die een aantal bewonersorganisaties vorige week op tafel gooiden kloppen niet allemaal. Daarom vind ik dat wij het lokale proces in Vianen, Nieuwegein en Houten niet hier moeten bespreken, maar dat wij hier moeten praten over het provinciale belang van duurzame

energieopwekking. Die discussie vindt plaats in de volgende statenvergadering. Wacht dus nu op die discussie en wacht het lokale proces in Vianen af, wacht het lokale proces in Houten af en ga niet de lokale democratie voor de voeten lopen met een voortijdige motie. Daarom roep ik u nogmaals op om de moties in te trekken en de volgende keer, als wij praten over Lage Weide en Vianen, als de gemeenteraad van Vianen een uitspraak heeft gedaan, het bovenlokale belang van duurzame energie te bespreken.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! De gemeenteraad van Vianen komt hierover morgen bijeen. Het hangt op een enkele stem, zo heb ik begrepen. Voor wat betreft Houten is het zo dat die mensen daar een huis hebben gekocht – ik hoor het mevrouw Doornenbal de vorige keer nog zeggen – op het moment dat de Raad van State de wetgeving had geschorst. Er zouden daar geen windmolens komen. De Crisis- en herstelwet kwam er en de windmolens komen er toch. Misschien dat u dan iets beter begrijpt hoe die mensen erin staan.

De heer DE HEER (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Houten is een sterk voorbeeld. De plannen zijn daar twintig jaar geleden begonnen. De windmoleninitiatiefnemer was er eerder dan de woonwijk. Ik weet niet of je dan zo gemakkelijk kunt zeggen dat we moeten luisteren naar die paar bewoners die in de buurt wonen en die protesteren. Er zijn ook heel veel inwoners van Houten die die molens wel steunen. U luistert alleen maar naar de bewonersgroep die protesteert. Er zijn echter ook heel veel Houtenaren die bewust kiezen voor dat windmoleninitiatief. Dat windmoleninitiatief was er eerder dan de woonwijk daar dichtbij. Ga nu ook de hele historie na. Dan moet u niet zo gemakkelijk over Nieuwegein, Houten en Vianen roepen wat er plaatselijk gebeurt aan de democratische processen. Dat is niet aan ons om dat te bespreken. De uitkomst van die discussie komt wel hier op tafel. Wij bespreken die in onze provinciale structuurvisie. Dat is het moment waarop wij de keuzes moeten maken voor een bovenlokale afweging. Wij hoeven niet alle inspraakprocedures van Vianen en Houten te bespreken. Als er iets speelt en als wij dingen horen, dan ...

De VOORZITTER: Mijnheer De Heer, uw punt is volstrekt duidelijk. Ik stel voor dat de heer Dercksen daarop nog even kan reageren en dat u dan afrondt. Ik ben bang dat wij anders in een discussie terecht komen. De kennis over het onderwerp is gelukkig heel erg groot, maar het kan er ook toe leiden dat wij dan nog een hele tijd informatie uitwisselen. Ik stel voor dat de heer Dercksen nog reageert op uw oproep en dat u daarna uw betoog afrondt.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Nog één opmerking over Houten. Al waren de initiatieven 100 jaar geleden begonnen: die mensen hebben een huis gekocht op het moment dat die dingen er niet zouden komen. Dan maakt het natuurlijk niet uit of die plannen nu tien jaar geleden of 100 jaar geleden zijn geïnitieerd. Die mensen kochten een huis, in de wetenschap dat die molens er niet zouden komen.

Ik heb nog een laatste vraag voor u. In Vianen wil het geval dat die molens ook op 300 meter afstand van een natuurgebied worden geplaatst. Sterker nog: van de EHS. Veel heiliger ga je dat in dit huis niet krijgen. Hoe ziet u dat? Ik heb eens nagezocht welke dieren daar zitten. Als mensen op de vlucht gaan voor het geluid van windmolens, zouden dieren dat dan misschien ook niet gaan doen? Nog erger: er zitten een heleboel vogels die op de rode lijst van bedreigde diersoorten staan. Over biodiversiteit gesproken. Ik zal ze niet allemaal noemen, maar het gaat om de grutto, de tureluur, de koekoek, de groene specht, grauwe vliegenvanger niet te vergeten en de kneu. Zonder gein: dat is een lijst met dieren die bedreigd worden. Die staan op 300 meter afstand van zo'n hakselmachine. Er gaan 30 tot 130 vogels per jaar dood door windmolens. Die inwoners kunnen u dan misschien wat minder interesseren, maar ik ken u toch als iemand die zich hard maakt voor dieren en voor vogels. Realiseert u zich wel dat ook de natuur lijdt onder die windmolens?

De heer DE HEER (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! De volgende keer zal ik opnieuw mijn vogelgids meenemen.

Ik vind dat wij die afweging de volgende keer moeten maken. Niet nu, voordat wij het besluit van Vianen horen. Ik zal mij tussen nu en de volgende keer verdiepen in allerlei windmolenonderzoeken

met vogelslachtoffers. Je laat het belang van duurzame energie afwegen tegen alle nadelen die eraan zitten. Dat moeten wij echter doen nadat de gemeenteraad heeft gesproken. Dat is mijn oproep aan u. Bewaart u de stemming over de moties voor de volgende keer en laat die niet nu plaatsvinden.

De VOORZITTER: Het woord is nu aan het college.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb de behoefte om ten aanzien van de moties even af te stemmen met GS, zodat ik namens het college kan spreken.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik schors de vergadering.

Schorsing van 20.04 uur tot 20.16 uur.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering. Het woord is aan het college.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat het verstandig is om nog kort op de moties van de PVV te reageren. Ik doe dat in de volgorde, waarbij ik een uitzondering laat voor die onderdelen die de heer De Vries beter kan beantwoorden, omdat hij daarin een grotere deskundigheid heeft dan ik.

Motie M29. In mijn reactie op de interpellatie van de PVV heb ik aangegeven dat wij de gedachte achter de NLVOW voor wind op land, namelijk dat je burgers in een vroegtijdig stadium betreft, zoals dat op dit moment ook in Friesland gebeurt, op dit moment ondersteunen. We hebben aangegeven dat er in IPO-verband wordt gesproken, ook met de producenten van windenergie, om tot een dergelijke gedragscode te komen. Als u het college echter vraagt om exact de gedragscode, zoals die door de NLVOW is opgesteld, door het IPO te laten vaststellen en ook bij ons op die manier te interpreteren, dan zou dat niet kunnen. Als u zegt: "Wij gaan ons inspannen" en als dat de toon van de motie is, namelijk dat GS zich ervoor moet inspannen om binnen het IPO tot een dergelijke gedragscode te komen, dan zullen wij daarover positief zijn. In de gedragscode van de NLVOW staan namelijk ook elementen – bijvoorbeeld als een windmolen dichterbij staat dan 750 meter, dan moet daarvoor een aanbod worden gedaan om de schade te compenseren –, waardoor ik vind dat het dan te ver gaat om nu ineens de complete gedragscode over te nemen. Als u dus zegt: "Doe uw best om tot een gedragscode te komen binnen het IPO en gebruik daarbij de gedragscode van de NLVOW als richtlijn en als richtsnoer", dan vind ik dat prima. Ik zou het echter onverstandig vinden deze motie één op één over te nemen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Is de gedeputeerde dan wel bereid om de NLVOW als een serieuze gesprekspartner uit te nodigen bij die gesprekken?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Uiteraard. We hebben er vanavond meer over gehoord. Bij de vaststelling van de PRS en de verordening is de inspraak op dit onderwerp juist stevig geweest. Daarom bestrijd ik ook het beeld dat dit een soort uit de hemel neergedaald beleid is geweest. Juist op dit onderwerp is door voor- en tegenstanders van windenergie op land heftig gediscussieerd en gedebatteerd. Dat heeft uiteindelijk geleid tot de keuzes zoals wij die in de PRS en de verordening gemaakt hebben. Daarbij hebben wij partijen aan de ene kant van het spectrum die zeggen dat wij onze energieafhankelijkheid moeten verkleinen en wij zo veel mogelijk windmolens moeten plaatsen, net zo serieus genomen als mensen die zeggen dat daarbij geen wind op land moet worden toegepast. Laat ik dan voor mijzelf spreken, want dat is altijd het meest zuiver: wij nemen elke partij serieus die op dit punt een verstandige bijdrage levert aan dit debat.

De heer DERCKSEN (PVV): 'I count my blessings.' Als u inderdaad de NLVOW als serieuze gesprekspartner wilt toevoegen aan de gesprekken, ook binnen het IPO, en ook bij de contacten die u hebt bij de uitvoering van de windmolenplannen door de gemeenten – daar ligt natuurlijk ook een stuk van de uitvoering –, dan denk ik dat wij die motie wel zouden kunnen intrekken, in afwachting van de berichten die u geeft over de voortgang en de inspraak van de NLVOW.

De heer KROL (gedeputeerde): U zoekt altijd een beetje de randen van het speelveld op en dat is uiteraard uw goed recht. De NLVOW heeft een gedragscode gemaakt. In mijn eerste termijn heb ik al aangegeven dat daarin heel goede dingen staan over het betrekken van burgers. Die neem ik serieus. Wij zullen die punten ook serieus meenemen, zoals wij ook andere deskundigen op dit punt serieus meenemen binnen het IPO, om te komen tot een gedragslijn en een gedragscode die niet alleen voor provincies, maar ook voor gemeenten geschikt is ten aanzien van hoe om te gaan met dit onderwerp. In dat opzicht is de NLVOW ook een serieuze gesprekspartner, om tot deze gedragscode te komen. Dat heb ik gezegd. U hebt het net weer een klein stukje opgerekt; dat is uw goed recht. Ik wil het echter graag laten bij de woorden zoals ik die heb uitgesproken over deze motie.

De VOORZITTER: Mijnheer Dercksen, meldt u ons nog of u de motie intrekt? Of doet u dat nu al?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Dat kan ik nu al doen.

De VOORZITTER: Akkoord. Motie M29 is ingetrokken en maakt geen deel meer uit van de beraadslaging.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Aangezien de motie is ingetrokken, vervalt mijn vraag aan de heer Dercksen. Mijn vraag aan de heer Krol, die daaraan verbonden was, blijft staan. De heer Krol heeft namelijk wel een toezegging gedaan. Naast deze gedragscode is er ook een gedragscode van de producenten van windenergie, die beoogt te voorzien in eenzelfde soort procesgang met de omwonenden, waarin bij mijn weten de afstandsnorm van 2000 meter uiteraard niet staat vermeld. Mijn vraag is dan, aangezien de gedeputeerde deze toezegging aan de heer Dercksen heeft gedaan, om ook die belanghebbenden bij de afwegingen en besprekingen te betrekken.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! In mijn eerste termijn heb ik al aangegeven dat ook de producenten gesprekspartner van het IPO zijn om tot een gedragscode te komen. Dat hoeft ik niet te herhalen. Dat heb ik gezegd. Ik denk dat producenten en consumenten, of in dit geval de omwonenden, één gezamenlijk belang hebben. Dat gezamenlijk belang is dat je alleen maar in een goed proces dit soort ruimtelijke ingrepen in Nederland kunt plegen. We zitten dicht op elkaar. Elke ingreep doet zeer. Of het nu een weg is of een nieuwe woonwijk of een nieuw bedrijventerrein. Elke windmolen doet ruimtelijk gezien zeer. Producenten en omwonenden hebben er belang bij dat je dat op een zo zorgvuldig mogelijke manier doet. De producenten hebben daarover iets zinnigs opgeschreven. Dat nemen wij serieus. De omwonenden hebben daarover ook iets zinnigs opgeschreven; niet voor 100%, maar ook zij hebben iets zinnigs geschreven. Ik vind dat je dat ook serieus moet nemen. Het zou fantastisch zijn als producenten en omwonenden zouden kunnen komen tot een gedragscode die in Nederland, zowel voor gemeenten als voor provincies, op het moment dat zij over het onderwerp praten, een richtlijn van handelen zou kunnen zijn. Daarmee haal je nooit het conflict weg dat een grote ruimtelijk ingreep altijd een deel van de mensen tegen de borst stuit en waarbij men bezwaar kan maken, maar gelukkig is onze rechtsstaat zo geregeld dat je daarover in ruime mate in het proces van het bestemmingsplan en de omgevingsvergunning procedures kunt voeren. Dan doe je het echter optimaal als het erom gaat hoe je met de samenleving omgaat. Optimaal is nooit perfect. Perfectie, zoals u weet in onze kringen, halen wij op deze aarde niet.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag aan de heer Dercksen, aangezien hij zojuist een motie heeft ingetrokken. Ik wil daarom graag van hem de uitspraak dat de PVV zelf ook de gedragscode van de NLVOW onderschrijft. U weet waarschijnlijk al waarover ik het heb. Onderschrijft u die zelf volledig?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Dat heb ik volgens mij ook in de eerste termijn duidelijk gezegd: die code is van de NLVOW. Zij komen met een soort Friese constructie. Daarover waren vorige week ook een heleboel mensen enthousiast. Wij zijn tegen windmolens. Daar past verder geen nuance bij. Wij vinden het weggegooid geld. Het levert geen CO₂-besparing op. De welvaart en

het landschap gaan naar de knoppen. Wat dat betreft: nee, het is niet onze gedragscode. Dat heb ik net gezegd. Ik zeg het nog 100 keer.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik laat motie M30 over aan collega De Vries. Motie M31 verzoekt eigenlijk om de Aarhus Convention te laten bekijken door onszelf en na te gaan of gemeenten zich daaraan houden. Er staat: "een onderzoek te laten uitvoeren". Ik zeg u toe – nogmaals: ik kies mijn eigen woorden – dat wij dat wel willen doen. Het is heel prima dat wij nog eens goed ernaar kijken. We hebben een conventie; die geldt in dit land en daaraan moeten wij ons houden. Daarover zijn in dit land in 2005 ook afspraken gemaakt. Wij zijn van mening, zoals ik ook in mijn eerste termijn heb aangegeven, dat wij daaraan op een goede wijze invulling geven. Het hoeft echter niet zo te zijn. Ook hier zijn wij niet perfect. Als uw motie beoogt dat wij zelf nog eens goed en kritisch kijken – in alle openheid, gaan wij daarover verantwoording afleggen naar u toe of wij dat wel gedaan hebben – of dat op een goede manier is geïmplementeerd in dit land en ook door de provincie, dan zullen wij u daarover graag rapporteren. Als u verzoekt om derden en anderen dat op die manier te laten doen, dan hebt u mijn support op dat punt niet nodig. Daarvoor hebt u deze motie eigenlijk niet nodig om dit zelf te doen. Ik hoorde even een deskundigencommissie van de Verenigde Naties langskomen. Ik kreeg daarbij voorbeelden in mijn hoofd van deskundigencommissie van de Verenigde Naties die ik uiteraard in dit debat niet ter tafel zou willen brengen. Ik heb echter zomaar een klein vermoeden dat u het daarmee ook niet altijd eens zou hoeven zijn. Zou dat kunnen?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde zou ook heel specifiek kunnen worden.

De heer KROL (gedeputeerde): Dat heb ik niet gedaan.

De heer DERCKSEN (PVV): Nee, dat is jammer.

De heer KROL (gedeputeerde): Nee, dat is heel verstandig.

De heer DERCKSEN (PVV): U stelt eigenlijk een WC-eendconstructie voor, zo van: zullen we zelf eens kijken of wij ons aan de regels houden. Dat vind ik toch wel een beetje dun. Daarnaast: ik heb u hoog zitten; dat weet u. Normaal gesproken is het bij dit soort internationale verdragen misschien toch wel handig om bijvoorbeeld een hoogleraar internationaal recht eens een belletje te geven. Er zijn contacten met de universiteit en anders wel via de voorzitter. Dat hoeft geen sloten met geld te kosten, maar u kunt hem vragen – dan laadt u ook niet de verdenking op u dat u uw eigen vlees keurt – te bekijken of die Aarhus Convention op de juiste wijze is geïmplementeerd door de provinciale overheid en misschien ook wel door de gemeenten.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Motie M31 spreekt over het punt van beoordelen en over in hoeverre de provincie zich aan die conventie houdt. Is dat toch niet in belangrijke mate een taak voor de Staten, voor ons? Is het niet een beetje typisch om het zo te zeggen? Ik geef toe dat het niet eenvoudig is; laat ik dat erkennen. Moeten wij echter niet het college controleren? Dit is eigenlijk gewoon een controletaak.

De heer DERCKSEN (PVV): U bedoelt of wij zelf gaan controleren of wij de Aarhus Convention op een juiste manier hebben toegepast?

De heer MEIJER (SP): Nee, of wij als statenleden het college van Gedeputeerde Staten controleren of het zich aan conventies als de Aarhus Convention houdt. Naar mijn idee zijn er toetsingen die wij vanuit onze controlerende taak moeten doen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijn fractie heeft geconstateerd dat daarover grote twijfels bestaan. U vraagt zich af of dat een taak is van de provincie en niet van het Rijk. Als u de conventie er heeft bij gegoogled dit weekend, dan ziet u dat het gaat over alle bestuurslagen. Het gaat over de provincies, over de gemeenten en over het Rijk. Ik voel de verantwoordelijkheid van mijn fractie in dit huis en in

deze provincie om de provincie daarop aan te spreken. Ik merk dat andere collega's van mij elders in dit land dat zo doen. Helaas hebben we in de Tweede Kamer geen meerderheid en hebben wij waarschijnlijk ook geen meerderheid om dit te toetsen. Ik vind het echter een verantwoordelijkheid, ook van onze statenleden, om te kijken of wij ons aan het verdrag houden en of er grote aanwijzingen zijn dat dit niet zo is, al is het alleen maar vanwege het feit dat de insprekers, de inwoners die zouden kunnen inspreken bij dit soort plannen, een serieuze stem moeten hebben in dit soort plannen als die over de windmolens. Die stem is er niet.

De VOORZITTER: Ik denk dat de heer Meijer even preciezer moet toelichten wat hij bedoelde.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik dacht dat ik er vrij duidelijk in was. Wij hebben een controlerende taak. Bij allerlei verplichtingen, waaraan wij GS kunnen houden, is het onze taak om zichtbaar te maken waar dat niet zo is en dat aan de orde te stellen en bijsturing te eisen, hier op deze plek. Nu vraagt u in uw motie aan het college van GS om een of ander bureau of om deskundigen te laten onderzoeken in hoeverre de provincie zich aan die conventie houdt. Ik denk dat wij als fracties, als er een goede aanleiding voor is om daaraan te twijfelen, dit ter hand zouden moeten nemen, om te kijken in hoeverre er in strijd met de Aarhus Convention wordt gehandeld en wij daarop politiek actie zouden moeten laten volgen. Het lijkt mij dat het meer in de taak voor ons als statenleden ligt, in plaats van dat wij via het college een of andere deskundige aanstellen voor die taak.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Nogmaals: wij hebben vastgesteld dat het zeer onwaarschijnlijk is dat wij ons houden aan dat verdrag. Ik voel mij gesteund, met de opmerkingen van de heer Krol erbij, door het Compliance Committee van de Economische Commissie van de Verenigde Naties, mijn vrienden. Die zeggen tegen de EU dat de plannen die jullie hebben met duurzame energie daaraan niet voldoen. Ik zou bijna tegen de heer Meijer willen zeggen: "What more do you need?" Wat wil je nog meer horen om dit aan te geven? Als je in de Aarhus Convention leest welke mogelijkheden de omwonenden moeten hebben en welke inspraak zij moeten hebben en zij dit nu allemaal niet hebben, hoeveel argumenten en feiten wilt u dan hebben om vast te stellen dat de Aarhus Convention hier niet wordt toegepast? Ik kan het zeggen en ik kan het misschien in een statencommissie voorstellen, maar dan komen we niet verder. Ik denk dat u meer overtuigd bent als een hoogleraar internationaal recht dat bevestigt. Vandaar dat ik die tussenstap zou willen maken.

De VOORZITTER: Het punt is helder.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het ging mij in dit geval om de verantwoordelijkheidsvraag.

De VOORZITTER: Ik kijk even naar de heer El Yassini, die naar mijn idee ook aan deze discussie wil deelnemen.

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Nog even over de motie. Ik heb een vraag, zowel voor GS als voor de heer Dercksen. Dat heeft te maken met het tweede gedeelte van het verzoek in de motie, waarin wordt gevraagd tevens de deskundige te laten onderzoeken of de Utrechtse gemeenten zich aan dit verdrag houden. Ik vind dat heel lastig, omdat je dan als provincie gaat onderzoeken of gemeenten zich daaraan houden. Moeten wij ons niet tot de provincie beperken en kijken hoe wij het doen, zoals ook GS meldt? Dezelfde vraag is voor GS: hoe zouden we dat dan moeten doen?

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Daarop aansluitend, analoog aan wat ik net zei: in dat geval zouden de gemeenteraadsleden hun college moeten aanpakken als zij van mening zijn dat er in strijd met de conventie wordt gehandeld.

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Mag ik het antwoord geven?

De heer VOORZITTER: Ik geef liever eerst het woord aan de heer Krol, want hij staat al een hele tijd te wachten om antwoord te geven op een aantal vragen.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ondanks mijn vergevorderde leeftijd is het op zich geen bezwaar om hier nog even te staan. Dank voor uw voorstel.

De discussie tussen de statenleden laat ik even de discussie van de Staten. Ik heb aangegeven dat wij er geen moeite mee hebben. Nogmaals: een slager die zijn eigen vlees keurt ... Ik ben wel blij met de woorden van de heer Meijer. Volgens mij stelt u de vraag of wij het goed doen met de Aarhus Conventie. U zegt dat u daarover twijfels heeft. Voor mijn gevoel kunt u niet anders vragen aan GS dan: zoek dat eens uit, vraag er eens naar. Dat kan ook het belletje naar die betreffende hoogleraar zijn. Leg de resultaten van wat u gevonden hebt over deze overheidslaag – daartoe zou ik het namelijk zeker willen beperken – eens voor aan Provinciale Staten, in commissieverband. Dan kunt u in alle vrijheid kennisnemen of het werkelijk is van: wij van WC-eend adviseren WC-eend en of er echt serieus naar gekeken is. Dat hoort ook in onze structuur. Dan kunt u onderling beoordelen of u zelf en wij bij de vaststelling van onze provinciale structuurvisie voldoende rekening hebben gehouden met alle mensen die ingesproken en gereageerd hebben, of dat wij dat misschien beter hadden kunnen doen. Dan zullen we dat in toekomstige procedures op een andere manier moeten doen. Dat is de democratische en goede richting. Volgens mij – daarover kunt u echter anders denken – is GS zeer in staat om op een objectieve manier mensen te vragen hoe zij denken daarmee om te gaan en aan u het resultaat voor te leggen. Dan kunt u ook objectief beoordelen of u vindt dat wij dat goed of niet goed hebben gedaan. U bent kritisch genoeg om dat op die manier te doen. Het college interpreteert deze motie op deze wijze. Ik hoor graag van u of dat voldoende is. Meer zou ik er niet over willen zeggen.

De VOORZITTER: Ik kijk naar de heer Dercksen of dit voldoende is. Dan kunnen wij dit punt afsluiten.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal dit overleggen met mijn fractie.

De heer El Yassini heeft nog een antwoord tegoed op de vraag waarom ook de gemeenten erin staan. Ik heb dat niet gedaan om de gemeenten te pesten, maar we hebben met de gemeenten een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor duurzame energie. Wij wijzen de plekken aan en zij gaan vervolgens met die bestemmingsplannen aan de gang. Ik heb het er niet in gezet om ze te pesten of om de rol van de gemeente of de gemeenteraad over te nemen. We hebben het erin gezet, ook om die bewoners een steuntje in de rug te geven en omdat die gemeenten nu eenmaal het beleid uitvoeren dat wij als provincie hebben voorgedragen.

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Dan zou ik toch een groot voorstander zijn van het vragen aan GS om in elk geval een signaal af te geven om het bij de gemeenten en de gemeenteraden te houden, omdat die ook een democratische legitimiteit hebben om hun eigen college te controleren. Laten wij dan als provincie ons niet ermee bemoeien door extra onderzoeken richting de gemeenten. Dat moet je juist laten bij het lokaal bestuur en de lokale gemeenteraad.

De VOORZITTER: Dat lijkt mij helder.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb de vraag voor de gedeputeerde of de toezegging van GS en de toepassing van de Aarhus Convention in brede zin geldt en niet strikt alleen voor issues die te maken hebben met duurzame energie.

De heer KROL (gedeputeerde): In brede zin.

De laatste motie, M32, gaat ervan uit ... Ik ga mijn verhaal toch even afmaken, anders komen we er vanavond nooit doorheen.

De VOORZITTER: De interpellatie komt straks.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik weet nog niet of de heer Dercksen akkoord gaat met de interpretatie van de vorige ...

De VOORZITTER: De heer Dercksen heeft gemeld dat hij dat met zijn fractie moet overleggen. Dat gaat hij nog doen. Dat krijgt u nog wel te horen.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De laatste motie waarop ik wil reageren, is motie M32, waarin wordt verzocht in de provinciale regelgeving op te nemen dat de minimale afstand tussen windturbines en woningen minimaal 2000 meter dient te bedragen. Die wijzen wij af, gezien mijn beantwoording in de eerste termijn en de behandeling zoals die bij de structuurvisie heeft plaatsgevonden.

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Dan wil ik aan Gedeputeerde Staten vragen waarom die motie wordt afgewezen. Waarom niet die 2000 meter?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De discussie is feitelijk bij de vaststelling van de structuurvisie en de verordening gevoerd. In Nederland, en zeker in deze dichtbevolkte provincie, betekent een afstandsmaat van 2000 meter tot de woonbebouwing feitelijk dat je in de provincie Utrecht geen windmolens zou kunnen plaatsen. Dat weten we ook van elkaar. Die discussie hebben wij namelijk eerder gevoerd. Laat dan ook helder zijn: Utrecht heeft niet verschrikkelijk veel wind, maar heeft ook een verschrikkelijk kleine opgave. Ik denk dat we het in heel Utrecht op dit moment nog over een molen of tien hebben, maximaal. Over die ongeveer tien molens heeft de regering een afspraak gemaakt met de provincie. Het college voert die afspraak uit. Daarmee doen wij het kleinste deel van Nederland voor wind op land. Met de afstandsmaat zoals de heer Dercksen voorstaat, zou de bijdrage van Utrecht nul zijn. De bijdrage die wij nu leveren via onze door u goedgekeurde PRS en PRV is nog steeds de kleinste bijdrage van Nederland. De een vindt dat fantastisch en de ander vindt dat vreselijk. De volgende zin moet ik er toch wel even bij kwijt: we hebben een beetje een CO₂-discussie gehad over windmolens. Ik zou zeggen: als het gaat over de onafhankelijkheid van energie op een aantal terreinen, is de discussie op dit moment misschien ook wel anders te voeren in Nederland dan alleen op het punt van de CO₂.

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Even een korte reactie op dit antwoord. Dank dat GS deze vraag in elk geval heeft beantwoord. Wij hebben een rijksopgave. Dat betekent dus dat wij ons aan een bepaald aantal megawatts moeten houden. Dan zie ik niet dat wij die afspraak voor die 2000 meter gaan maken. Uiteindelijk moeten wij ons namelijk houden aan de rijksopgave, of het kabinet gaat zelf bepalen waar die windmolens komen. Dan zijn we misschien zelfs verder van huis. Dat wil de VVD niet.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag voor de heer El Yassini. Op onze provincie werd een fusie afgestuurd. Toen zei de VVD-fractie in eigen verantwoordelijkheid, hier in de provincie Utrecht: "Dat willen wij niet". Dat kunt u natuurlijk ook als antwoord op andere plannen van het kabinet zeggen. Het staat u volledig vrij om als VVD-fractie te zeggen: "Wij willen die mensen in Houten, Vianen en noem maar op, niet lastigvallen met die molens, woningwaardedaling, ziektes, geluidsoverlast en landschapverpesting." U als VVD kunt ook zeggen: "Wij gaan naar minister Henk Kamp, intussen erelid van Greenpeace, en zeggen dat wij dit als VVD-fractie in Utrecht niet willen. Daar gaan wij voor liggen."

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik snap het punt van de heer Dercksen, maar ik heb nog geen vraag gehoord.

De heer DERCKSEN (PVV): Ik nodig u uit om ervoor te gaan liggen. U zegt dat we er niets aan kunnen doen, omdat het een rijksopgave is. Eerder heeft dit kabinet een andere opdracht de provincies in gestuurd. U wilde toen zelfs bijna een referendum. Dat kon u ternauwernood voorkomen. U wilde die visie niet. Toen heeft u ook zelf als VVD gezegd: "Dat willen wij niet." Waarom neemt u die eigen verantwoordelijkheid van de fractie hier in Utrecht niet?

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat de onderwerpen totaal verschillend zijn. U weet zelf ook heel goed dat wij met de opschaling andere redenen hadden om te zeggen dat wij niet tegen opschaling zijn, maar dat er dan wel een visie achter moet liggen. De heer Tuijnman heeft uitstekend duidelijk gemaakt hoe de VVD-fractie in de provincie zit. Met betrekking tot de windmolens hebben wij wel een plan voorliggen voor wat het akkoord voor duurzame energie is, het energieakkoord. Daar proberen wij de rijksopgave dusdanig bij in te vullen dat wij zo min mogelijk last veroorzaken voor inwoners en bedrijven.

De VOORZITTER: Ik stel voor het woord te geven aan de heer De Vries. Ik ben namelijk bang dat de discussie zich wat herhaalt.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil afrondend vaststellen dat klaarblijkelijk de visie van het energieakkoord ook de visie is van de VVD-fractie hier in Utrecht.

De VOORZITTER: Dank. Het woord is nu aan de heer De Vries.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik mag motie M30 nog behandelen. Die gaat over het opdragen aan het college om geluidsmetingen te verrichten. Ik verwijs hierbij naar het antwoord dat ik in eerste termijn heb gegeven en waarbij wij hebben aangegeven dat Houten bevoegd gezag is en er uit en te na is gemeten. Daarbij is geconstateerd dat er weliswaar soms overschrijdingen zijn, maar niet van dien aard dat je daarvan kunt zeggen dat dit oproept tot nog nadere metingen. In samenspraak met de omwonenden van het windmolenpark is er een nadere analyse geweest over het laagfrequente geluid. Daaruit is ook vastgesteld dat er geen relevante geluidsbijdrage is. De toegevoegde waarde om nogmaals te gaan meten, is er dus niet. Daarom ontraden wij deze motie.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Je kunt het met elkaar oneens zijn, maar het kan niet zo zijn dat de heer De Vries in eerste termijn zegt dat er geen overschrijdingen waren en dat ze er nu ineens wel zijn. Daarover is een beetje gebakkeleid en we hebben het weggepoetst. We kijken verder niet naar die mensen die in de maling zijn genomen. Dat vind ik echt onvoorstelbaar. Ik vind het een schandalige opstelling. Het is overduidelijk dat Eneco de boel heeft besodemieterd, in het verleden door metingen te verrichten die later bij een simpele meting van Peutz werden weersproken. Nu steekt u uw kop in het zand, terwijl u een vorige keer, in februari, hebt gezegd dat u met die bewoners zou gaan praten als er overschrijdingen zijn. U doet niets, u loopt weg. Ik vind het een schande.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb nog wel een vraag de gedeputeerde. Als de signalen die de heer Dercksen hier afgeeft – ik heb ze niet kunnen verifiëren –, dat er eerst een conceptbrief lag om ze aan te schrijven over de overschrijdingen en dat er vervolgens is gesproken en dit onder tafel is gepoetst, juist zijn, is het dan niet verstandig om als gedeputeerde de stap te maken om eens met die gemeente om de tafel te gaan zitten om te vragen of het werkelijk is gebeurd, ons daarvan in kennis te stellen of u feitelijk heeft vastgesteld dat dat de procedure is geweest en dat wij tot die tijd even geen besluit op dit stukje dossier nemen, maar eerst die informatie even af te wachten? Ik vind dat hier een stevige verdachtmaking wordt neergezet. Ik vind dat wij als bestuur de verantwoordelijkheid hebben om uit te zoeken of het werkelijk zo is. Als het werkelijk zo is, dan zullen wij stappen moeten ondernemen. Als het niet zo is, is het daarmee gelijk weersproken en is de kou uit de lucht. Bent u bereid om die stap te maken richting het college van Houten?

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Er wordt inmiddels gesproken met het college van Houten. Dat doen wij trouwens continu in dit dossier, want het blijft altijd in de wind draaien, zal ik maar zeggen. Er wordt ook over gesproken hoe wij hiermee kunnen verdergaan, zeker ook in het licht van het feit dat er een tweede windpark in de plannen staat. Dat wil ik absoluut wel doen, maar ik ga hier niet toezeggen dat wij daaraan gekoppeld allerlei nadere onderzoeken gaan doen naar de geluidsmetingen en dergelijke. Ik wil het gesprek voeren, maar ik ga hier niet de toezegging

doen, zoals in deze motie wordt gevraagd, om nadere geluidsmetingen te doen, want daartoe zie ik geen aanleiding.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben blij met het antwoord dat de gedeputeerde in elk geval het gesprek aangaat. Ik hoop dat hij daarmee ook gelijk toezegt dat van de verdachtmaking die hier op tafel wordt gelegd wordt uitgezocht of het werkelijk zo is. Tot zover strekt mijn vraag. Krijgen wij daar verslag van? Dat verslag zal ons aanzetten tot een vervolgstap of niet. Die hoeft u niet te nemen, daartoe geven wij dan wel opdracht als het zo ver is.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik ga het gesprek gewoon aan en ik rapporteer u terug wat daaruit voortkomt.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Herkent de gedeputeerde het gevoel, ook bij ons, dat zijn eerste verklaring – toch een vrij sterk verhaal: het is links, een plus een is twee en het is klaar – een wat andere teneur heeft dan wat hij nu als reactie op deze motie geeft? Mijn tweede vraag, ook gegeven de opmerking van de heer Van Wikselaar, is als volgt: is het niet wat rücksichtslos om die motie zonder meer te ontraden? Is het niet verstandiger om, analoog aan de aanpak van gedeputeerde Krol, aan te geven dat de gedeputeerde wel begrijpt dat de essentie van de onvrede er is, dat er kennelijk aanleiding toe is bij een aantal mensen, dat het serieus moet worden bekeken en dat hij bijvoorbeeld een motie in die richting, ook als die op die manier kan worden geïnterpreteerd, als een goed voorstel kan zien in plaats dat hij nu meteen zegt die te ontraden?

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Nee.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het is de uitvoerigheid van de beantwoording die mij zo geruststelt.

De VOORZITTER: Misschien ook de krachtadigheid ervan.

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik zou graag aan GS willen vragen – ik sluit mij daarbij aan bij het verhaal van de heer Van Wikselaar – om toch eens te kijken wat er nu precies speelt in de raad. U zegt dat u al overleg met de gemeente hebt. De VVD is blij dat dat gesprek er constant blijft. Wij vinden het ook heel belangrijk dat toch nog even bekeken wordt wat er nu precies gebeurd is en wat er aan de hand is. Als ik specifiek naar de motie kijk, dan staat volgens mij in de wet beschreven dat geluidsmetingen bij het bevoegd gezag horen. Volgens mij zijn wij in dit geval niet het bevoegd gezag. Klopt dat?

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Dat klopt.

De heer EL YASSINI (VVD): Dan zou ik eigenlijk willen vragen: zou dat onderzoek dan wel rechtsgeldig zijn? Het rechtseffect op de inwoners zou dan beneden peil zijn. Om in lekentaal te spreken: het gaat dan om mensen blij maken met een dode mus. Klopt dat?

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Voor de mensen die last hebben van de molens of die zeggen dat zij daarvan last hebben en de metingen niet geloven, is het eerste aanspreekpunt de wethouder in Houten. Ik kan met de wethouder in gesprek gaan om te kijken waar de onrust zit en of die te rechtvaardigen is. Ik ben echter niet van plan om metingen die uit en te na zijn gedaan, meerdere keren, in allerlei soorten en maten, nogmaals over te doen. Dat zou namelijk hetzelfde resultaat opleveren. Dat vind ik zonde van de moeite. Laten wij ook met elkaar vaststellen dat als wij dat allemaal gaan doen, wij dan elke locatie langs een snelweg en elk ding op een rijtje gaan zetten, om ook dat allemaal nader te onderzoeken. Dat doe ik dus niet. Ik wil er eerst met de gemeente over spreken om te bekijken of die metingen daadwerkelijk zo veel afwijken van wat normaal is bij dit soort situaties.

De heer EL YASSINI (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij is dat ook exact de lijn van de VVD op dit moment. Ik ben blij dat de gedeputeerde dit zegt. Het is voor ons namelijk wel van belang dat er met de gemeente wordt gesproken en dat er in elk geval gekeken wordt naar de metingen, naar wat er is gebeurd en naar wat het verhaal is. Wij kunnen dan naar buiten toe laten zien dat wij er zelf bovenop zitten. Het is echter ook van belang dat wij ons niet bezighouden met de geluidsmetingen die volgens de wet bij het bevoegd gezag blijven liggen en dat wij straks met een rapport zitten waarvoor wij geld hebben betaald, waarmee wij absoluut niets kunnen en waarbij wij mensen enorm veel verwachtingen geven die daarna worden teleurgesteld. Ik snap het en ik denk dat de VVD in dat opzicht op één lijn zit met GS. Dan zou ik echter ook echt de concrete plannen van GS willen zien met betrekking tot de gesprekken met de gemeente en wil ik dat wij op de hoogte worden gehouden. Ik wil weten wat daar gebeurt. Ik wil daarover iets meer informatie.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij heb ik dat toegezegd.

De VOORZITTER: Ik kijk naar de Dercksen, die misschien nog een nader licht wil werpen op het onderwerp. Als u echter te veel gaat herhalen, dan beëindig ik dit onderdeel hier.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik ga iets herhalen. Ik ga nieuw zeggen dat de Provinciewet ons voorschrijft samen te werken met de gemeenten. Het kan niet zo zijn dat als de provincie zou willen weten wat het effect van de windmolens is die in onze PRS staan, als wij dat willen meten in Houten, daar iemand, omdat ergens in aanwijzingsbesluit 4 bijlage 6 sub artikel 4 staat dat de gemeente dat moet doen, dan zal de gemeente dat echt niet afwijzen. Sterker nog: als wij geld op tafel gooien om geluid te gaan meten, gaan wij geluid meten. Er komt echt geen ME-bus van D66-wethouder Van Liere om ons daarvan te weerhouden. Dat is werkelijk lariekoek. We kunnen dus meten wat wij willen. Sterker nog: ik denk dat wij verplicht zijn om te meten, omdat wij in deze provincie verschillende plekken hebben waar wij hetzelfde gaan doen. Als wij het niet willen weten, wie dan nog wel? Mijnheer Van Liere, D66-wethouder, die tijd kunt u besparen. Het heeft helemaal geen zin om met die man te gaan praten. Het is namelijk één pot nat. Ik lees u één ding voor, uit de brief ...

De VOORZITTER: Ik verzoek u om het daar dan ook bij te houden. U herhaalt zichzelf en we hebben eventueel nog een tweede ronde. Er zijn nog meer mensen die ook iets willen zeggen.

De heer DERCKSEN (PVV): Als iemand zich zo als een struisvogel gedraagt, dan vraagt hij er een beetje om. Ik wil nog één ding voorlezen uit de brief van de gemeente aan de raad, waarin staat dat er overschrijdingen zijn van 4,6 dBA op een molen en van marginale overschrijdingen op een andere molen. U wilt er niet eens naar kijken. U vindt het allemaal best. Het is echt onvoorstelbaar.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Los van het instrument van die metingen, zoals de PVV in die motie stel, mis ik bij de gedeputeerde – daaraan kan hij misschien wel op een vrij eenvoudige manier tegemoetkomen – begrip voor het feit dat windenergie draagvlak moet hebben bij de mensen die daaromheen wonen. Dat hele element van dat draagvlak speelt hier ook een rol. Als er namelijk mensen zijn die aantonen, al dan niet terecht, dat er complicaties zijn bij de manier waarop zo'n park gestalte krijgt, dan verwacht en hoop ik dat deze gedeputeerde in elk geval die klachten serieus neemt. Hij kan dan wel zeggen: "Ik heb toch gezegd dat ik in gesprek ga met het college?" Ik wil echter vooral van de gedeputeerde horen dat hij die klachten van die mensen serieus neemt en op basis daarvan politieke actie gaat ondernemen. Ik laat dan nog even daar of het dan moet gaan om het overdoen van metingen, zoals de heer Dercksen voorstelt.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Die klachten neem ik serieus. Het is alleen wel zo dat het adres waar die geadresseerd moeten worden primair bij de gemeente ligt. Wij kunnen vanuit onze rol de gemeente eventueel ondersteunen. Het is echter niet zo dat ik de mensen kan geruststellen door te zeggen: "Dit is allemaal zo en dit is allemaal zo." Wij hebben al eerder met de gemeente gesproken hoe zij die metingen heeft uitgevoerd en wat er gebeurd is. Daarvan hebben wij vastgesteld dat die conform de regels hebben plaatsgevonden. Dan blijkt dus dat er geen

overschrijdingen zijn, behoudens de kleine overschrijdingen die kunnen plaatsvinden wanneer het achtergrondniveau laag is. Wij kunnen er een hele discussie over voeren of het 1 decibel of 2 decibel is; dat is een afwijkingsmarge. Daar gaat het echter niet om. Het gaat erom dat de metingen correct zijn uitgevoerd en dat dit niet leidt tot een substantieel verhaal. Dan denk ik: "Wat heeft het dan voor nut om een tweede ronde te doen?" Ik wil met alle plezier het verhaal doorspreken met de bewoners en dan bekijken wat wij er nog extra aan kunnen doen. Het zal het verhaal an sich echter niet veranderen. Ik vind het jammer dat als je met zo'n motie komt en daarmee verwachtingen wekt, je de mensen straks misschien heel hard moet teleurstellen, omdat de metingen eenzelfde resultaat zullen uitwijzen.

De heer MEIJER (SP): U bent zelf voornemens om met de omwonenden ...

De VOORZITTER: Mijnheer Meijer, mevrouw Doornenbal die op dit punt wellicht ook ...

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! In dit geval loop ik redelijk in lijn met de SP. We zijn tenslotte allemaal volksvertegenwoordigers. Als het gaat over het proces zoals dat gelopen is, denk ik dat wij allemaal kunnen constateren dat als je met de mensen daar praat, dit geen fijn proces is geweest. Het heeft geen zin om te wijzen, maar ik denk wel dat je er heel veel van kunt leren. Op onze beurt zou de CDA-fractie in elk geval willen vragen het proces nog eens goed met elkaar door te nemen. Wat kunnen we daarvan leren? Waar kunnen we er wellicht nog iets aan bijdragen dat we met een iets minder vieze smaak in de mond erop kunnen terugkijken? Wij vragen dat omdat het juist heel erg van belang is dat als wij dit soort trajecten nog in andere plaatsen willen doen, wij dat goed doen en dat wij gemeenten wellicht kunnen adviseren in het traject dat zij dan aangaan: "Pak het zo aan dat er een gedragen besluit komt." Het kan namelijk niet zo zijn dat je windmolens neerzet tegen alles in. Nu is niet alleen de pers verkeerd of zijn alleen de bewonersgroepen verkeerd, maar het voelt ook niet goed zoals het proces verloopt. We hebben het ook al eerder gevraagd. Volgens mij hebben wij hier in februari al gestaan om het verzoek te doen om ons erin te mengen, omdat daar iets danig fout ging. Mijn vraag aan de gedeputeerde is: wat is er nu gebeurd? Wat bent u van plan hiervan in de toekomst te leren?

De VOORZITTER: Het woord is eerst aan de heer De Vries, gezien de terechtheid van de vraag.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Er is een concreet verzoek tot mij gekomen van D66-wethouder Van Liere uit Houten, met de vraag of wij gezamenlijk een evaluatie willen opzetten om te bekijken hoe dit proces is verlopen en dan niet alleen te kijken wat er in Houten is gebeurd, maar daaruit ook lering te trekken voor komende locaties. Dat heb ik in beraad, want dat gaat ook over geld. Ik wil ook precies weten welke onderzoeksvraag daarbij aan de orde is en wie wij gaan inschakelen om dat onderzoek te laten doen. Volgende week komt dat in mijn portefeuilleoverleg aan de orde. Op basis daarvan zal ik een afweging maken of ik dat verzoek zal inwilligen en op die manier dus ook samen met de gemeente zal kijken of wij die evaluatie kunnen uitvoeren en daarmee u tegemoet kunnen komen.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Even over het proces en een vraag aan mevrouw Doornenbal. We zijn nu aan het discussiëren over dat het misgaat in Houten. Dat doen wij op basis van een brief die wij allemaal niet hebben, maar de heer Dercksen wel. Heeft u die brief ook?

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Nee, mijnheer Hoefnagels, ik ben daar ook geweest. Ik heb ook met mensen gesproken. Het gaat er simpelweg om dat daar waar gezonden wordt, ook ontvangen moet worden. Op het moment dat er dan ruis op de lijn is, gaat er iets mis. Het is heel simpel: het is communicatie, het is elkaar serieus nemen en het is niet elkaar wegzetten van: het zal wel, je bent tegen en je zult toch niet voor zijn.

De heer HOEFNAGELS (D66): Dat zeg ik ook niet, mevrouw Doornenbal. Ik zeg wel dat het proces is doorlopen. In het voorjaar hebben wij het daarover inderdaad gehad. Toen is afgesproken dat er een onderzoek zou zijn. De gedeputeerde zou daarbij betrokken zijn. Hij heeft daarover gesprekken. De heer Dercksen heeft het resultaat van dat onderzoek. Hij geeft aan dat in het resultaat van dat

onderzoek onzin staat en dat in dat onderzoek onjuistheden staan. Ik constateer alleen dat wij totnogtoe het proces hebben doorlopen, dat de gedeputeerde betrokken is geweest in dat proces en dat vervolgens een raadsbrief is geschreven. Wij discussiëren nu over een raadsbrief die wij niet kennen, waarover wij niet gaan en die alleen de heer Dercksen heeft en waaruit hij citeert. Gezien de rest van zijn citaten vraag ik mij af of dat correct is.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Het is niet zo dat ik reageer op de brief. Het gaat gewoon puur om hetgeen er gebeurt, wat wij constateren, wat wij horen, wat vorige week hier is neergezet en wat ik ook via de mail binnenkrijg. U krijgt dat ongetwijfeld ook binnen. Er gaat hier en daar iets fout. Daarvan kun je leren. Ik ben ook ontzettend blij met de gedeputeerde dat de vraag in elk geval daar ligt en dat hij er zich over beraadt hoe het nu verder moet. Het is echter niet de brief die bij de heer Dercksen ligt waarop ik nu reageer. Het is puur de situatie waarvan ik denk dat wij hieruit lering moeten trekken. Als wij namelijk iets willen met de windmolens, moet je hiermee het goede doen.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb hierover nog een laatste vraag. Ik vraag mij af welke aanwijzingen u heeft dat het geluidsonderzoek dat is uitgevoerd naar aanleiding van onze gesprekken hier in februari en maart daadwerkelijk verkeerd is gelopen. Heeft u daarvoor aanwijzingen? Is het proces sinds dat moment verkeerd verlopen?

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer Hoefnagels, dat heeft u mij helemaal niet horen zeggen. Soms gaat het er niet om of een onderzoek klopt of niet klopt. Het is namelijk een onderdeel van een heel traject. Als er al iets misgaat, dan wordt alles als aanleiding gezien en wordt direct de vraag gesteld of het allemaal wel klopt. "U zegt het allemaal wel, maar er gaat al zo veel mis". Dan is het terecht, maar de situatie an sich moet je dan serieus nemen.

De VOORZITTER: Ik zie nog een drietal statenleden die wensen te interrumperen. Misschien komen er nog wel meer bij. Ik wil echter toch langzamerhand proberen het onderwerp af te ronden. Het is een onderwerp dat veel gemoederen bezighoudt. We hebben zelfs ook nog een tweede ronde.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Waar ik steeds op uit ben is niet zozeer wat letterlijk in die motie staat, namelijk dat die metingen nog maar eens moeten worden gedaan. Ik wil echter van deze gedeputeerde een iets andere attitude dan: ik doe toch wat ik doen moet. Het is een beetje defensief. Ik zal maar gewoon eerlijk zijn. Ik wil graag iets meer van zoals zijn collega, de heer Krol, het zojuist deed. Hij heeft empathie voor de omwonenden en het besef dat het draagvlak zo belangrijk is. Hij gaat de mensen zo veel mogelijk betrekken bij hetgeen nu gaat volgen. Het zou mij geruststellen als gedeputeerde De Vries dat ook zo zou doen.

Ik weet dat de gedeputeerde met het college verder in gesprek gaat. Naarmate dat nog in het luchtledige blijft hangen en als ik die empathie voor de omwonenden mis, dan komen wij toch steeds meer in de verleiding om die motie te steunen. Niet zozeer materieel, op grond van wat erin staat, maar omdat er dan een signaal moet worden afgegeven van: luister eens, provincie, die signalen dat er daar onvrede is, zijn er echt niet van vandaag of gisteren en echt niet vanaf het moment van die brief; die zijn er al veel langer. Ga met die mensen in gesprek en probeer zo goed mogelijk draagvlak te creëren. Dat is wat ik vanaf nu nog hoop te horen.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil nog even reageren op de inbreng van de heer Hoefnagels. Ik krijg de indruk dat hij hetgeen de gedeputeerde heeft toegezegd niet eens ondersteund. Dat betreurt ik. Ik ben blij met de toezegging van de gedeputeerde dat hij in gesprek gaat om met name de aantijging zoals die hier net verwoord is daar na te gaan of het een reële aantijging is en zo ja, dat wij dan misschien wel een punt hebben. Hij zal ons daarvan kond doen. Ik wil graag nog van u weten op welke termijn wij daarvan de uitslag kunnen krijgen.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik steun dit verhaal uiteraard in zijn geheel. De discussie ging wat mij betreft over de aantijging. Ik begrijp de aantijging niet. Dat is het enige wat ik wil zeggen. Ik heb nu de brief gelezen. Ik zie dat er een brief is gestuurd en dat er inderdaad dingen

niet goed zijn gegaan. Ik begrijp de aantijging gewoon niet. Ik zie niet iets op tafel liggen dat nu een aantijging waard is.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De heer Meijer is op zoek naar empathie mijnerzijds richting de inwoners. Ik kan mij voorstellen dat mensen die daar wonen en die echt het gevoel hebben dat ze last ondervinden van die windmolens, een reëel probleem hebben. Aan de andere kant onderzoeken wij het continu, ook met de inwoners. Er wordt steeds vastgesteld dat er enerzijds zo veel omgevingslawaai is dat van invloed is op dat lawaai, dat je bijna niet kunt vaststellen dat het lawaai ook van de windturbines afkomstig is. Ik wil daarover met alle genoegen de discussie voeren met de mensen en dit punt aan de hand van alle onderzoeken bekijken. Ik vind echter dat dit primair een verantwoordelijkheid is van de wethouder en niet van de gedeputeerde. Dat bedoel ik te zeggen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Hierover moet ik even een vraag stellen, want ...

De VOORZITTER: Nee, u kunt vragen wat u wilt, maar de gedeputeerde was klaar. Ik geef nu het woord aan de heer Bekkers. Daarna bent u weer aan de beurt.

De heer BEKKER (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik merk graag op dat de toezegging van de gedeputeerde duidelijk is. Hij gaat in gesprek en rapporteert aan ons terug. Hij heeft voor de heer Meijer ook nog een portie empathie in de strijd gegooid. Mijn verzoek is dit debat daarmee af te ronden. Het onderwerp komt nog een keer terug in de commissie. Wij moeten dan nu niet verder praten over of het nu precies allemaal goed is gezegd en wat de aantijgingen precies zijn. Dat is allemaal informatie die wij niet met elkaar delen. Wij kunnen het nu doen met deze toezegging. We kunnen dan ermee verdergaan aan de hand van de rapportage van de gedeputeerde.

De VOORZITTER: Ik zal u verrassen: er is nog een tweede ronde.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Naar aanleiding van deze woorden van voorzitter Bekkers heb ik nog een vervolgvraag. De heer Bekkers dankte meteen voor de kraakheldere toezegging. Zo helder was die echter niet. Aan de ene kant zei u namelijk dat u empathie toont en in gesprek wilt gaan. Toen dacht ik: mooi. Vervolgens zei u dat de verantwoordelijkheid daarvoor in eerste instantie bij de wethouder ligt. Dan zeg ik: wij hebben ook een eigen verantwoordelijkheid. Mijn concrete vraag is: gaat u zelf rechtstreeks, met eerbiediging van ieders verantwoordelijkheid, in gesprek met de omwonenden?

De VOORZITTER: Ik geef het woord aan de heer De Vries. Daarna wil ik dit onderwerp afsluiten en overgaan naar de tweede ronde, mocht daaraan behoefte zijn.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! In eerste instantie wil ik graag antwoord geven op de vraag van de heer Van Wikselaar op welke termijn ik naar de Staten terugkom. Nadat ik maandag in mijn portefeuilleoverleg heb gesproken over de opdacht en hoe wij daaraan invulling willen geven, kom ik erop terug in de commissie. Dan kan ik ook een beeld krijgen van hoe lang zo'n onderzoek nodig zou hebben en wie we daarvoor in de arm willen nemen voor de uitvoering van dat onderzoek. Daarop kan ik nu niet uit de losse pols een termijn plakken. Dat vind ik te gemakkelijk.

De heer Meijer vraagt concreet of ik 'op de thee ga' in Houten. Alleen als dat iets toevoegt aan het oplossen van de gevoelens bij de mensen. Ik heb het vermoeden dat dat niet zo is. Als ik of de heer Van Liere daar langskom, dan worden wij gewantrouwd tot op het bot. Als de mensen mij echter uitnodigen om eens te komen praten of om een nacht te komen slapen, dan zal ik dat met alle genoegen een keer doen.

De VOORZITTER: Ik sluit de eerste ronde af. Is er behoefte aan een tweede ronde? De gedeputeerde heeft helder gemaakt dat hij op korte termijn bezig is en informatie zal geven over wanneer hij kan terugkomen met een rapportage over zijn handelen en in het overleg met de Staten.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb geen tweede termijn. Er is misschien de indruk ontstaan dat ik zelf rapporten heb geschreven dan wel brieven heb gestuurd naar de gemeenteraad. Dat is niet zo. De brieven en de rapporten staan weliswaar goed verstopt, maar toch op de website van de gemeente. Anderszins kan het je verbazen dat als je wel oor hebt voor mensen, je ook nog wel eens gewoon informatie krijgt, eerder dan wanneer je blind bent voor de feiten.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb geen vraag, maar nog wel een opmerking. Ik heb de brief inmiddels gevonden. Althans, Ivo Thonon heeft hem gevonden. Hij staat op de website www.houten.nl/windparkhouten. Daar staat alle informatie die er over dit onderwerp is. Daar staat dus ook de brief.

De heer DERCKSEN (PVV): Dus u had het kunnen weten, is uw stelling, zo begrijp ik.

De heer HOEFNAGELS (D66): Als ik alle informatie op het internet zou lezen, dan had ik het kunnen weten. U zegt echter dat het niet te vinden is. Dat is dus wederom onwaar.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Hartelijk dank aan de gedeputeerde voor de beantwoording van de vragen. Toch worstel ik ermee of ben ik eigenlijk wel tevreden. Ik heb net al een paar keer gezegd dat ik het een vrij stevige aantijging vind. Kunnen wij dan op verzoek van de wethouder van Houten een onderzoek starten? Of nemen wij als provincie onze eigen verantwoordelijkheid? U gaat op zeer korte termijn in gesprek om de aantijging en alle informatie die bij de heer Dercksen beschikbaar is aan de orde te stellen en na te gaan of het gaat om feiten of dat het niet of feiten gaat. Daarover kunnen wij geen maanden doen. Dat wil ik het liefst gisteren weten. Dat betekent namelijk wel of je een vervolgstap gaat zetten of niet. Als wij al besluiten tot een gezamenlijk onderzoek en wij vervolgens twee, drie maanden verder zijn, dan heb ik daarmee veel moeite. Ik wil graag van de gedeputeerde de toezegging om op korte termijn met de wethouder dan wel met het college van Houten bij te praten over de signalen die bij ons binnenkomen. Op dinsdagmorgen hebben ze daar vaak overleg. Misschien kunt u dan even een half uur overleggen.

Als het zo is, kan de gedeputeerde aangeven dat wij dat zeer ernstig vinden en vragen of men die signalen kan weerleggen. Daarna kan hij ons daarvan in kennis stellen.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb zojuist geantwoord op de vraag van de heer Van Wikselaar, zoals ik dat heb gedaan. Ik heb daaraan niets meer toe te voegen. Ik heb aangegeven dat ik moet uitzoeken op welke termijn een dergelijke evaluatie zou kunnen plaatsvinden. Ik moet daarover nog contact hebben met de heer Van Liere. Hij heeft mij dat verzoek gedaan. Dat verzoek komt dus vanuit de gemeente Houten. Wij hebben gezegd dat wij dat interessant vinden en dat wij daarin willen meegaan, omdat daar kansen liggen, ook om lering te trekken hoe je daarmee bij volgende locaties zou moeten omgaan. Het initiatief ligt dus bij de gemeente Houten. Op die manier zal ik daaraan gehoor geven. Meer zeg ik er niet over.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoop dat de gedeputeerde in elk geval mijn vraag wil beantwoorden. Het onderzoek met alle leerelementen vind ik op zich een prima punt om ernaar te kijken of dat überhaupt onze provinciale verantwoordelijkheid is. Ik vind het een zaak die u voorlopig zelf moet afwegen in dat onderzoek. Daar ga ik niet over, zeg ik dan maar even. Dat vind ik iets tussen GS en het college van Houten.

Een andere zaak is onze controlerende rol. Als er werkelijk in een onder ons ressorterende gemeente, waarop IBT (Interbestuurlijk Toezicht) van toepassing is, dingen zouden gebeuren die werkelijk onoorbaar zijn, dan is dat geen opdracht die je gezamenlijk met Houten doet. Dan is dat een opdracht die je als provincie uitvoert. Ik ben heel voorzichtig in mijn formulering. Ik denk dat het een heel eenvoudige stap is als u dat gesprek op zeer korte termijn aangaat, ons in de eerstkomende commissievergadering zegt dat u dit en dit gevraagd hebt en dat u die en die antwoorden hebt gekregen en dat u aangeeft welke indruk u dat geeft. Dan is het vervolgens aan ons welke vervolgstap wij verder zetten. Ik ben er echter huiverig voor om dit traject weer drie maanden op de wachtlijst te zetten en om af te wachten of er überhaupt iets gebeurt.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De heer Van Wikselaar vraagt feitelijk of ik de gemeente Houten op dit dossier onder toezicht wil stellen en dat ik maatregelen neem om te verifiëren of er conform wettelijke voorschriften is gemeten of niet. Dat doe ik dus niet.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Nee, het gaat er mij niet om om Houten op dit moment onder toezicht te stellen. Ik vind echter dat hier aantijgingen worden weergegeven die zeer serieus moeten worden genomen. Als die waar zijn, kunnen wij daar volgens mij geen drie maanden op wachten. Welk tracé is dan mogelijk om zo snel mogelijk daarover helderheid te krijgen? Dat moet volgens mij niet gekoppeld worden aan een onderzoek dat door Houten zelf wordt geïnitieerd met mogelijke ondersteuning en financiële ondersteuning van de provincie Utrecht.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! In het verlengde hiervan: ik heb een heel simpele vraag gesteld. Bent u bereid om rechtstreeks in gesprek te gaan met omwonenden. Toen zei de gedeputeerde: "Als dat nodig is". Dat is niet genoeg, gelet op datgene wat er ligt. Dat heeft niets met ondertoezichtstelling te maken of wat dan ook. Hij kan gewoon in gesprek gaan met die mensen. Dat kost geen geld. Als hij daarop gewoon ja zegt, dan ben ik voorlopig tevreden.

De heer DE VRIES (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb de heer Van Wikselaar aangegeven dat wij een verzoek hebben gekregen voor een evaluatie. Dat is iets anders dan hetgeen waarom hij nu feitelijk vraagt. Hij gaat weer verder. Dat is in dit soort debatten blijkbaar gebruikelijk. Ik ben niet voornemens het op die manier te doen. Ik wil best het gesprek voeren met de gemeente Houten om te vragen hoe het is gegaan. Dat gesprek wordt echter al continu gevoerd. Ik vraag mij werkelijk af wat de toegevoegde waarde is om nu nog een keer een gesprek te voeren of men mij wil uitleggen hoe het in elkaar zit met hun onderzoeken en hun metingen die zijn uitgevoerd. Ik vind dat wel heel erg ver gaan en rieken naar: wij geloven de ene kant van het verhaal wel en we wantrouwen de gemeente Houten. Dat vind ik echt te ver gaan.

Ik heb aangegeven wat mijn reikwijdte is om met de inwoners te spreken. Daar heeft u volgens mij naar gevraagd. U vraagt nu of ik morgen langs wil gaan en of ik wanneer dan ook met hen wil praten. Ik heb aangegeven dat ik dat doe in samenwerking met de gemeente Houten en dat ik dat niet zelfstandig als provincie ga doen. Dat heb ik gezegd. Ik ben ook bereid om bij de mensen te kijken hoe het is als je daar 's avonds bent. Dat wil ik ook doen. Ik ga daar echter niet alleen naar toe. Dat doen wij in gezamenlijkheid als overheden.

De VOORZITTER: Ik stel voor dat wij de beraadslagingen hiermee beëindigen. Het begint zich nu namelijk te herhalen. Ik proef ook een enorm verlangen om tot stemming over allerlei onderwerpen over te gaan. Toch is dit een zinvol debat; laten we dat helder houden. Ik vraag de heer Dercksen of hij met zijn fractie al een besluit heeft kunnen nemen over het intrekken van motie M31.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Zoals gezegd trekken wij de motie over de NLVOW, motie M29, in. De heer Krol begrijpt het namelijk wel. Motie M31 over de Aarhus Convention houden wij aan. Wij wachten de berichten van de heer Krol af. Misschien nemen we onze eigen verantwoordelijkheid en bellen we zelf met een hoogleraar internationaal recht.

De VOORZITTER: Dat is duidelijk. Motie M31 is aangehouden. Ik stel voor dat wij nu schorsen ter voorbereiding op de stemming. U wilt allen beraadslagen. Hierna gaan wij over tot de stemverklaringen en de stemmingen. Zoals gebruikelijk is er een overzicht. Dit kan door de griffie worden uitgereikt. Ik schors de vergadering.

Schorsing van 21.10 uur tot 21.27 uur.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering. Wij gaan over tot de stemverklaringen en de stemming.

Stemverklaringen.

De VOORZITTER: Ik kondig alvast aan dat, hoewel van sommigen bekend is welk standpunt zij hebben ten aanzien van een motie, bijvoorbeeld omdat zij hem hebben ingediend, ik toch, om verwarring te voorkomen, alle partijen per ronde even langsloop. In het verleden hebben wij namelijk wel eens gehad dat mensen dan zeggen dat ze vergeten zijn of wat dan ook. Dat willen wij niet hebben.

Ik verzoek u korte en bondige stemverklaringen af te leggen, behalve dat de ChristenUnie even wat gelegenheid krijgt om ten aanzien van het agendapunt 10, zoals was afgesproken, iets te zeggen. Daarom heeft zij daarover niet gediscussieerd in de vergadering.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een stemverklaring over motie M26. Daarbij is gesproken over de rustgebieden en de huidige populatie. Tevens is gesproken over de interpretatie van de gedeputeerde dat het voor hem geen garantie is dat elk dier onderdak zal vinden. Wij gaan ervan uit dat die garantie inderdaad moeilijk is te geven. Wij gaan ook uit van de interpretatie dat met een huidige populatie wordt bedoeld de populatie na reductie. Die aantekening willen wij maken. Met die aanvulling kunnen wij instemmen met de motie.

Motie M27 gaat over de activerende rol. Wij kunnen ons vinden in de uitleg die de gedeputeerde heeft gegeven over hoe hij deze motie vertaalt. Met die uitleg kunnen wij instemmen met de motie.

Motie M30.

De VOORZITTER: Daarvoor komt een hoofdelijke stemming. U mag echter natuurlijk een verklaring afleggen.

Mevrouw VLAM (VVD): Hiervoor is een hoofdelijke stemming aangevraagd. Daarvan zijn wij ons bewust. Als fractie roepen wij de gedeputeerde op om met de gemeente in gesprek te gaan en samen met de gemeente in gesprek te gaan met de inwoners om hier toch wat kou uit de lucht te halen. Daar zit naar onze mening de grootste angel. Die oproep willen wij hier als stemverklaring doen.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben twee stemverklaringen. De eerste gaat over motie M25. De heer Graaff zal die uitspreken.

De heer GRAAFF (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Onze fractie deelt de wens om in zo veel mogelijk dorpskernen en wijken openbaar vervoer te hebben. Wij zien echter in de regiotaaxi en de buurtbus juist een goede aanvulling daarin. Dat is de reden dat wij tegen deze motie stemmen.

Mevrouw DOORNENBAL (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Onze tweede stemverklaring gaat over motie M30. Ook al gaat het straks om hoofdelijke stemming, toch heeft het CDA hierbij een stemverklaring. Wij zijn daarop dit moment tegen. Wij willen namelijk eerst graag afwachten wat nu is toegezegd. Vooralsnog zijn wij nu tegen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben een stemverklaring bij amendement A16 over de arbeidsvoorwaarden van het personeel. Wij zullen voor stemmen, hoewel mogelijk – dat werd niet duidelijk in het debat – de wet die mensen ook al beschermt. 'Better safe than sorry', wat ons betreft. Het zijn mensen die midden in de multiculturele samenleving staan en daarvan als eerste de lasten dragen. Zij verdienen onze sympathie.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben vier stemverklaringen. Bij amendement A16 hebben wij van de gedeputeerde begrepen dat hiervoor een wettelijke regeling is. Wij vertrouwen de gedeputeerde dat die bij de uitvoering van de concessie correct wordt toegepast. Wij zullen daarom tegen dit amendement stemmen.

Amendement A19. De gedeputeerde heeft aangegeven dat het bij uitzonderingen op de winterrust het echt om uitzonderingen gaat en dat die indien noodzakelijk zullen worden toegepast. Wij vinden dat bijna een steviger formulering dan in dit amendement wordt aangegeven. Daarom zullen wij tegen dit amendement stemmen.

Motie M24. Wij ondersteunen de intentie dat ziekenhuizen bereikbaar moeten zijn met het openbaar vervoer. Dat willen wij echter niet binnen deze concessie regelen, want bij een aanvulling op buslijnen kan ook de regiotaxi een belangrijke rol vervullen. Dat zit dus niet in deze concessie.

Motie M30. Wij zullen tegen deze motie stemmen, maar roepen de gedeputeerde wel op om naar aanleiding van de gesprekken en de terugmelding aan ons helder te maken of er iets aan de hand is bij de onafhankelijkheid van die onderzoeken, zodat wij dat debat kunnen afsluiten, dan wel tot een ingreep kunnen komen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een aantal stemverklaringen. Wat betreft de Nota van Uitgangspunten OV-concessie moge het duidelijk zijn dat wij voor onze eigen voorstellen zullen stemmen. Vanwege de gebleken verschillen, juist op die onderwerpen waarop wij voorstellen hebben ingediend, ten opzichte van het voorstel zoals het college het heeft ingediend, zien wij ons genoodzaakt om helaas tegen het besluit te stemmen.

Wij zullen ook tegen motie M22 stemmen, omdat die naar ons oordeel strijdig is met het voorstel dat wij zelf hebben ingediend.

Ten aanzien van agendapunt 10 wil ik graag opgenomen zien dat de SP-fractie geacht wordt tegen het voorstel te stemmen, omdat wij van oordeel zijn dat deze regelgeving inspeelt op de verandering van de omgevingswetten zoals die zich in Den Haag voltrekken. Daarmee dragen wij bij aan een systeem waarin burgerinitiatieven en dergelijke onvoldoende mogelijkheden krijgen in de toekomst om zich tegen de doorzettingsmacht van de overheid te verzetten.

Wat betreft de beleidsnota Flora- en Faunawet steunen wij uiteraard onze eigen voorstellen. Vanwege de gebleken verschillen zullen wij het statenvoorstel niet steunen.

Dan wil ik iets zeggen over agendapunt 13, de wijziging verordening rechtspositie gedeputeerden, Staten en commissieleden. Vanwege reeds gewisselde argumenten stemmen wij tegen dat sterstuk.

Motie M30 van de PVV zal door ons worden gesteund. Niet zozeer vanwege wat er materieel in staat, maar vanwege het naar ons oordeel gebleken gebrek aan empathie van de gedeputeerde voor de omwonenden.

Motie M32 zullen wij daarentegen niet steunen, omdat wij voorstander zijn van windenergie, in tegenstelling tot de PVV, en wij van mening zijn dat door zo gefragmenteerd zo'n element eruit te halen en ter discussie te brengen, uiteindelijk de uitvoering van de opgave waar wij voor zijn en die de provincie heeft ten aanzien van windenergie niet kan worden waargemaakt.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben een stemverklaring bij agendapunt 10 over de procesnotitie Omgevingswet, de omgevingsvisies integraal werken, de basis waar alles om draait. Ons college kiest in dit statenvoorstel voor een voorzichtige variant. We maken sectorale brokstukken en die schuiven wij later in elkaar. De helft van de provincies werkt echt integraal door alle plannen tegelijk vast te stellen. De ChristenUnie prefereert deze methode, want wij horen liever bij de integraal werkende pioniers in de voorhoede dan bij de aarzelende achterhoede. Wij hebben echter liever een voorzichtige variant dan helemaal niets. Daarom zullen wij toch voor het statenvoorstel van de procesnotitie stemmen. We hebben liever een half ei dan een lege dop.

De heer VAN WIKSELAAR (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Bij de motie M30 waren wij verheugd met de toezegging van de gedeputeerde, maar zijn wij bijster verdrietig over de terugtrekking van de toezegging zoals wij die ervaren hebben. Het betekent dat wij nu denken: hoe gaan wij verder in dit dossier. Het is in elk geval voor ons aanleiding om op dit moment de motie te steunen. Het is wel een punt waarbij wij zeggen dat als er straks niet voldoende antwoord en geen voldoende reactie komt, wij dit punt opnieuw zullen agenderen. Derhalve zijn wij tegen de motie, om de motivatie die ik net heb gegeven.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Bij het voorstel 9 over de openbaar vervoerconcessie staan wij nog steeds achter de door de SP ingediende moties, ondersteund door 50Plus. Ik zal tegen het voorstel stemmen, omdat ik de lijn wil vasthouden die ik altijd heb vastgehouden en ik niet op een later moment afgerekend wil worden op het feit dat ik nu voor zou hebben gestemd en er misschien dingen gebeuren waarmee ik het niet eens ben. Wel wil ik zeggen dat er heel veel goede dingen in staan en dat ik eigenlijk best wel twijfelde vanwege de pluspunten die

erin staan of ik toch voor zou stemmen. Het is echter een politiek besluit. Vandaar dat ik toch tegen stem. Ik ben daarin heel eerlijk en transparant.

Bij agendapunt 13a en de daarbij behorende moties volg ik het pleidooi van de heer De Heer, omdat ik vind dat het op dit moment iets te vroeg is en dat ik wil afwachten wat er uit de gesprekken komt van de gedeputeerde met wie hij dan ook in gesprek gaat. Ook wil ik graag afwachten wat de raad morgen besluit. Ik wil dat gewoon afwachten en het dan opnieuw wegen. Het is een punt dat vast nog wel eens terugkomt bij de PVV. Ik zal dan opnieuw wegen hoe wij hierin staan.

Stemming.

De VOORZITTER: Bij deze stemming zal ik elke fractie noemen. Er zijn drie leden afwezig. Dat betekent dat wij met 44 leden zijn. Met 23 stemmen is er een meerderheid.

Ik stel het de Nota van Uitgangspunten voor de Openbaar Vervoer concessie aan de orde.

Provinciale Staten verwerpen amendement A15. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van de SP, 50Plus en PvdD.

Provinciale Staten verwerpen amendement A16. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van PvdA, PVV, SP, 50Plus en PvdD.

Provinciale Staten verwerpen amendement A17. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van SP en 50Plus.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel vaststellen van de Nota van Uitgangspunten voor de Openbaar Vervoer concessie, PS2014MME07, met de aantekening dat de fracties van SP, 50Plus en PvdD geacht worden tegengestemd te hebben.

Provinciale Staten aanvaarden motie M22. Tegen de motie heeft gestemd de fractie van de SP.

Provinciale Staten verwerpen motie M23. Voor de motie hebben gestemd de fracties van SP, 50Plus en PvdD.

Provinciale Staten verwerpen motie M24. Voor de motie hebben gestemd de fracties van SP, 50Plus en PvdD.

Provinciale Staten verwerpen motie M25. Voor de motie hebben gestemd de fracties van SP, 50Plus en PvdD.

De VOORZITTER: Wij gaan stemmen over het statenvoorstel procesnotitie Omgevingswet: voorbereiding en invoering, PS2014RGW06.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel, PS2014RGW06, met de aantekening dat de fractie van de SP geacht wordt te hebben tegengestemd.

De VOORZITTER: Wij komen toe aan het statenvoorstel beleidsnota Flora- en Faunawet Provincie Utrecht 2014 en de wijziging van de verordening schadebestrijding dieren provincie Utrecht 2014, PS2014RGW07.

Provinciale Staten aanvaarden amendement A18. Tegen het amendement hebben gestemd de fracties van VVD, CDA en SGP.

Provinciale Staten verwerpen amendement A19. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van SP, 50Plus en PvdD.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het geamendeerde voorstel, PS2014RGW07, met de aantekening dat de fracties van de SP en PvdD geacht worden te hebben tegengestemd.

Provinciale Staten aanvaarden motie M26. Tegen de motie heeft gestemd de fractie van de PVV.

Provinciale Staten aanvaarden motie M27. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van PVV en SGP.

Provinciale Staten aanvaarden motie M28. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van PVV en SGP.

De VOORZITTER: Het statenvoorstel lid Provinciale Commissie Leefomgeving (PCL) uit kring bedrijfsleven, PS2014RGW08, is ingetrokken.

De VOORZITTER: Wij zijn bij het sterstuk statenvoorstel wijziging verordening rechtspositie gedeputeerden, Staten en commissieleden, PS2014BEM13.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het voorstel, PS2014BEM13, met de aantekening dat de fractie van de SP geacht wordt tegengestemd te hebben.

De VOORZITTER: Ten slotte de interpellatie over de windmolenproblematiek. Er is verzocht om een hoofdelijke stemming bij de moties M30 en M32. Staat dat verzoek nog steeds? Dat is het geval. Ik trek een nummer en daaraan verbonden is een naam. Het is nummer 2: de heer Bekkers. Hij brengt als eerste stem uit.

Motie M29 is ingetrokken.

Na hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten motie M30. Voor de motie hebben gestemd de heer Boer, mevrouw Broere, de heer Dercksen, mevrouw Van de Gein, de heren De Heer, IJssennagger, Jacobs, Lutfula, Meijer, Schaddelee, Van der Steeg en Ubaghs. Tegen de motie hebben gestemd de heer Bekkers, mevrouw Boelhouwer, de heren Boerkamp, Buiting, mevrouw Doornenbal, de heren Emons, Essousi, Fastl, Germs, Graaff, Hoefnagels, mevrouw Hoek, de heren Joustra, Kiliç, Kocken, Konings, De Kruijf, mevrouw Nap, de heren Nugteren, Van Oosterom, Peters, Smakman, mevrouw Smit, de heren Thonon, Tuijnman, mevrouw Verbeij, mevrouw Vlam, de heren Westerlaken, Weijerink, Van Wikselaar, El Yassini en mevrouw Alsem.

De VOORZITTER: Motie M31 is ingetrokken.

De hoofdelijke stemming voor motie M32 zal aanvangen bij nummer 34, de heer Schaddelee.

Na hoofdelijke stemming verwerpen Provinciale Staten motie M32. Voor de motie hebben gestemd de heer Ubaghs, mevrouw Broere, de heren Dercksen, IJssennagger en Jacobs. Tegen de motie hebben gestemd de heren Schaddelee, Smakman, mevrouw Smit, de heren Van der Steeg, Thonon, Tuijnman, mevrouw Verbeij, mevrouw Vlam, de heren Westerlaken, Weijerink, Van Wikselaar, El Yassini, mevrouw Alsem, de heer Bekkers, mevrouw Boelhouwer, de heren Boer, Boerkamp, Buiting, mevrouw Doornenbal, de heren Emons, Essousi, Fastl, mevrouw Van de Gein, de heren Germs, Graaff, De Heer, Hoefnagels, mevrouw Hoek, de heren Joustra, Kiliç, Kocken, Konings, De Kruijf, Lutfula, Meijer, mevrouw Nap, de heren Nugteren, Van Oosterom en Peters.

Sluiting.

De VOORZITTER: Wij kunnen tot sluiting overgaan, maar niet nadat ik mevrouw Verbeij bedank dat zij gedurende een aantal vergaderingen mevrouw Van Viegen heeft willen vervangen. Dat wil ik vergezeld laten gaan van een bos bloemen. Ik zal ze u overhandigen. Dank u wel. (Applaus)

Overhandiging boeket.

Ik sluit de vergadering.

Einde van de vergadering om 21.53 uur.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van Provinciale Staten van Utrecht van 3 november 2014.

De voorzitter,

De griffier,